IHMISELLE, JOLLE VÄKIVALLATTOMUUS JA VASTUU MAAILMASTA OVAT INTOHIMO.

YDIN

48. vuosikerta / 1 • 2014 / www.ydinlehti.fi / 9 euroa

MIHIN MENET EUROOPPA?

Janine Wiedelin kuvat paljastavat eurooppalaisen hyvinvoinnin kääntöpuolen. EU-erikoisnumero syventää ja tarjoaa näkökulmia Euroopan nykytilasta ja tulevaisuudesta.

Napit vastakkain EU:n tulevaisuudesta

Eurooppa monimuotoistuu joka tapauksessa

Matkalla Euroopan kriisimaissa

Hanki asemalta

– tuet samalla rauhantyötä

Liity rauhanjärjestö Sadankomitean jäseneksi: www.sadankomitea.fi

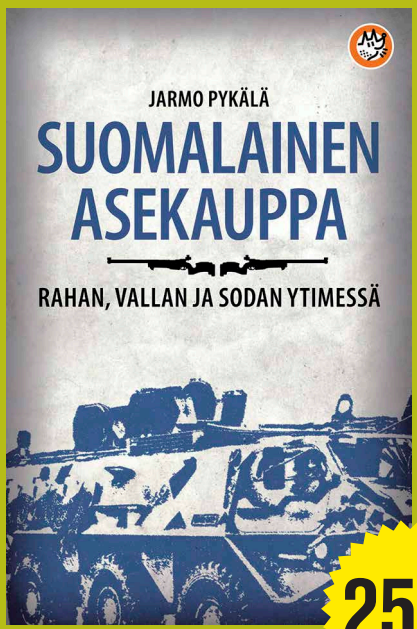

25 €

19 €

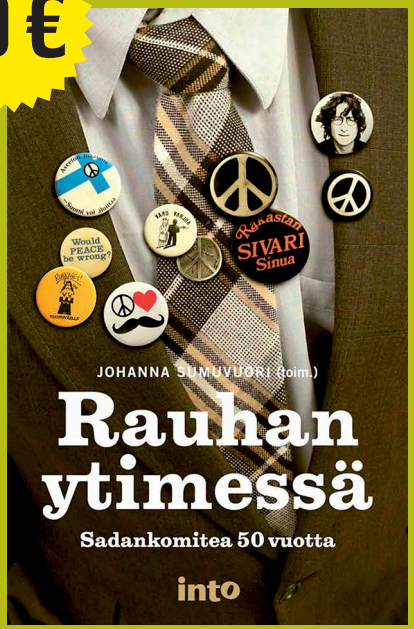

Jarmo Pykälä

Suomalainen asekauppa

Sadankomitean juhlakirja
Johanna Sumuvuoren toimittama

Rauhan ytimessä

NÄMÄ JA MUUT TUOTTEET RAUHANASEMAN VERKKOKAUPASTA

www.rauhanasema.fi/kauppa

SISÄLLYS

4 Pääkirjoitus / 6 Tekijät / 7 Ytimekkäät / 11 ARJA ALHO Kamelin karismalla tuloksia / 12 JAN KOSKIMIES Asevelvollisuuden vanhanaikaisuus on tabu

YDINHETKI

14 ARJA ALHO Turva tulevaisuudessa vai painajainen arjessa? / 20 SIMO ORTAMO Uudenlainen unioni / 24 NOORA SAVONEN Unkarin poliittinen ilmapiiri hapuilee suuntaa / 28 LUIS BAUDRAND Edelleen siirtomaa / 32 AINO HAAVIO Ensin tulee Kiina / 36 JANINE WIEDEL Hyvinvoinnin kääntöpuoli / 42 KAISU KARVALA Turku–Bryssel–Helsinki / 44 ARJA ALHO Eurooppa muuttuu

YTIMESSÄ

50 NILS TORVALDS Syvä kriisi ja uroteot / 56 KIRSI KOIVUPORRAS-MASUKA Uusi Etelä-Afrikka / 60 LIISA LIIMATAINEN Vatikaanin jäänmurtaja / 66 PERTTI HYNYNEN Työväenliike unissakävelijänä / 70 YRJÖ HAKANEN Historiallinen uudistus vai sotku? / 74 RITA DAHL Mistä äärioikeiston suosio kumpuaa?

YDINKOKEMUS

82 ARJA ALHO Kun Suomi-neito Eurooppaan lähti / 84 RIITTA OITTINEN Lokaali ja globaali mallinukke / 86 KALEVI SUOMELA Miksi fasismi lumosi? / 89 Kirja-arviot / 92 Levyt / 93 KIRSI KOIVUPORRAS-MASUKA Pitkä tie vapauteen / 94 PERTTI JOENNIEMI Kybersota: Sota ilman sotaa? / 96 HANNU REIME Federalismi ja eurooppalainen ”identiteetti” / 98 Pala historiaa

Tämä lehti on postitettu myös Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liiton HYOLin jäsenille.

OODEJA EUROOPALLE EUROOPASTA

ARJA ALHO päätoimittaja

Beethovenin yhdeksäs sinfonia puhkeaa valtavaan iloon, kun kuoro esittää **Schillerin** tasa-arvoa ylistävän tekstin Wienissä 1824. Kantaesityksen hurmioituneet aplodit jäävät **Beethovenilta** kuulematta. Kuuro säveltäjä havahtuu yleisön riemuun vasta, kun soolo-osuuden esittänyt nuori nainen juoksee hänen luokseen ja kääntää säveltäjän yleisöön päin. Oodista tulee myöhemmin Euroopan hymni.

Ensimmäisen maailmansodan syttymisestä on sata vuotta. Näköalattomuus ja ahdinko synnyttivät fasismin lumon ja uuden sodan. Dresdenin liekkimeri jätti jälkeensä paitsi rauniot myös haavoilla olevan ihmiskunnan. Holokaustin uhrit muistuttavat, ettei historia anna meille oikeutta jaotella ihmisen paremmuutta, ei rodun eikä uskonnon perusteella.

Meistä ei ole Jumalaksi, joka tietäisi kuka on hyödyllinen ja kuka hyödytön. Mutta meistä on kanssaihmisiksi. Voimme vaalia elämän ainutlaatuisuutta ja antaa arvon jokaiselle. Siksi myös uutiskuva vuodelta 1984 lohduttaa. **Helmut Kohl** ja **Francois Mitterand** seisovat käsi kädessä Verdunissa. Oodi rauhalle.

Eurooppa on kuitenkin ahdingossa. Velkakriisi on jakanut Euroopan. Se on ihmisten sosiaalista ahdinkoa ja poliittista levottomuutta. Se näkyy köyhyytenä, korkeana työttömyytenä ja näköalattomuutena. Samalla se on kiihdyttänyt ongelmia, jotka ovat olleet olemassa ennenkin.

Sallimmeko nuorten olevan kriisin häviäjiä? Pysyvät työsuhteet ovat mennyttä aikaa. Nuorten työttömyys on sietämättömän korkeata eteläisissä EU:n jäsenmaissa, vaikka vaikeuksia nuorilla on kaikkialla. Hyvä koulutuskaan ei takaa työtä. Espanjalaisista nuorista työttömistä miltei 40 prosenttia on korkeasti koulutettuja, kreikkalaisista yli 30 prosenttia. Jos emme voi tarjota pitkien työsuhteiden myötä tulevaa turvaa, se on luotava toimeentuloturvan kautta. Oodi sosiaalisille innovaatioille.

Euroalueen talousongelmia ratkotaan pankkiunionilla ja sääntökurilla. Mutta jospa taloudenpidon pelisäännöissä onkin enemmän vikaa kuin kurittomuudessa? Eihän taloutta voi olla ilman työtä tekeviä ihmisiä, kuluttajia tai uutta luovia pelle pelottomia? Silti pelisäännöt vahtivat rahan arvon vakautta ja sen hintaa, budjetin alijäämää ja velkaantuneisuuden astetta. Tärkeimmät vahtimittarit puuttuvat. Työllisyys on kolikon toista puolta. Sosiaalinen eheys on kolikon arvoa. Oodi työlle ja toimeliaisuudelle.

Äärioikeiston kannatus kasvaa silloin, kun työttömyys ja korkea maahanmuuttajien määrä yhdistyvät ja kun näköalaa paremmasta ei ole. **Noora Savonen** selvittää artikkelissaan Unkarin äärioikeiston kannatuksen syitä. **Rita Dahl** pohtii asiaa laajemmin samoin kuin **Kalevi Suomela.**

Fasismista yritetään tehdä salonkikelpoista yhtenä ideologiana muiden joukossa myös meillä. Samoin selitellään, että vitsiksi tarkoitettuihin natsitervehdyksiin ei pitäisi suhtautua ryppyotsaisesti. Fasismin ja rasismin suhteen

on kuitenkin oltava selvä moraalikoodisto, joka perustuu demokratialle ja ihmisoikeuksille. Niistä kiinni pitäminen ei ole suvaitsemattomuutta. Demokratia on aikamme hittituote. Mutta ei itsestäänselvyys. Oodi demokratialle.

Viisumeilla ja piikkilangoilla ei padota ihmisjoukkoja, kun ne ovat pakotettuja lähtemään liikkeelle. Historioitsija **Heikki Mikkeli** kuvaa Euroopan väistämätöntä muutosta monikulttuurisemmaksi ja värikkäämmäksi. Hän toivoo Euroopalta globaalia vastuuta ja vahvaa toimijuutta maapallon ongelmien hallinnassa ja ratkaisemisessa.

MEP **Liisa Jaakonsaari** tiivisti eräässä tilaisuudessa, ettei halua tämän sukupolven joutuvan totuuskomission eteen silmiemme ummistamisesta, kun Välimeri muuttui suureksi haudaksi. Oodi muutoksen kipeydelle.

Eurooppa on yhteinen. Vaikka uutispätkät kertovat kansallisvaltioita edustavien päämiesten ja ministereiden loputtomista EU-kokouksista, rajat eivät estä meitä liikkumasta puhumattakaan tavaroista, palveluista ja pääomasta. Tarvitsemme yhteentörmäysten estämiseksi pelisääntöjä. Tarvitsemme suojamekanismeja pääoman liikkumisen aiheuttamien ongelmien minimoimiseksi. Tarvitsemme niitä oman elämämme turvaksi. Päätöksenteon näyttämöitä on vain monia. Politiikan tehtävä on pystyä näkemään miten, missä ja milloin kulloisissakin ratkaistavissa kysymyksissä on toimittava. Oodi kokonaisuuksien hallitsemiselle.

Meistä ei ole Jumalaksi, mutta meistä on kanssaihmisiksi.

Tämä Ydin on siis omistettu EU:lle. Tarjoamme katsauksen menneeseen pilapiirrosten ja **Juha Kulmasen** loistavaan radio-ohjelmaan pohjautuvan kirja-arvion kautta. Voi nimittäin olla, että olemme unohtaneet miten euro ja EMU syntyivät. Tarjoamme lukijoillemme myös mahdollisuuden tutustua uudelleen vuosien varrella julkaisemiimme EU-aiheisten juttujen parhaimmistoon verkossa.

Keskustelemme Euroopan ongelmista, jotta pääsisimme yhteisymmärrykseen taudinkuvasta ja samalla tarvittavasta hoidosta. MEP **Nils Torvalds** jakaa kanssamme parlamentaarikon arjen selvittäessään niin kutsutun troikan toimia euron kriisimaissa. Pohdimme myös Euroopan tulevaisuutta. Niin federalismia kuin kansalaisen asemaa. Kerromme myös mitä lobbarit tekevät.

Euroopan parlamenttiin valitaan 751 jäsentä, Suomesta 13. Viime vaaleissa neljä kymmenestä suomalaisesta käytti äänioikeuttaan. Kannattaako äänestää protestiksi? Ainakin se on parempi kuin välinpitämättömyys. Kannattaisi kuitenkin äänestää jonkun ajattelutavan tai politiikan puolesta. Välinpitämättömyys maksaa. Se maksaa tulevaisuuden. Oodi välittämiselle ja tulevaisuudelle. Y

YDIN 1/2014 tekijät

LUIS BAUDRAND
on chileläistaustainen valokuvaaja ja toimittaja, joka on erikoistunut dokumenttikuvaukseen.
/ sivu 28

RITA DAHL
on kirjailija ja toimittaja.
/ sivu 74

PEKKA ELOMAA
on freelance-kuvaaja, joka tekee uraauurtavaa työtä yhteisöllisen valokuvauksen parissa.

AINO HAAVIO
on kehityskysymyksiin erikoistunut vapaa toimittaja.
/ sivu 32

YRJÖ HAKANEN
on Helsingin kaupunginvaltuutettu, jolta on ilmestynyt pamfletti *Markkinoiden vai ihmisen hyväksi?*
/ sivu 70

PERTTI HYNYNEN
on tamperelainen tutkija ja lukuisten aatehistoriaa, populistisia liikkeitä ja eurooppalaista monikulttuurisuutta käsittelevien teosten tekijä.
/ sivu 66

LIISA LIIMATAINEN
on Italiassa asuva toimittaja ja suomalaisen journalismin ainoa vatikanisti eli Pyhän Istuimen lehdistötoimistoon akkreditoitunut toimittaja.
/ sivu 60

SIMO ORTAMO
opiskelee poliittista historiaa ja on Ytimen toimituskunnan jäsen.
/ sivu 20

RIITTA OITTINEN
on Belgiassa asuva tietokirjailija ja Ytimen toimituskunnan jäsen.
/ sivu 84

NOORA SAVONEN
opiskelee kehitysmaatutkimusta ja on Ytimen toimituskunnan jäsen.
/ sivu 24

PIRITA TOLVANEN
on helsinkiläinen kuvittaja-graafikko.
/ sivu 14 & 74

NILS TORVALDS
on toimittaja ja euroedustaja.
/ sivu 50

JANINE WIEDEL
on amerikkalainen valokuvaaja, joka on dokumentaarisissa kuvissaan käsitellyt sosiaalisia kysymyksiä 1960-luvulta lähtien.
/ sivu 36

YDIN-LEHTI Rauhanasema,
Veturitori 3, 00520 Helsinki
ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi

PÄÄTOIMITTAJA Arja Alho,
p. 040 709 3770, arja.alho@ydinlehti.fi

TOIMITUSSIHTEERI Kirsi Koivuporras-Masuka, kirsi.koivuporras@ydinlehti.fi

HALLITUKSEN PJ Kalevi Suomela,
kalevi.suomela@gmail.com

ULKOASU Iina Lievonen, Luyi Ma, Martina Babisová

TAITTO Teppo Jäntti

KANNEN KUVA Janine Wiedel

TILAUKSET ydin@ydinlehti.fi,
www.ydinlehti.fi
Danske Bank FI 42 8000 1301 5099 24
Ydin ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

TILAUSHINNAT
35 € vuositilaus, sis. alv 10%
28 € kestotilaus, sis. alv 10 %
20 € alennettu (opiskelijat, työttömät), sis. alv 10%

ILMOITUSKOOT JA -HINNAT
(hintoihin lisätään alv 24 %)
Takakansi 172 x 199 mm 1 500 €
1 sivu 172 x 225 mm 1 000 €
1/2 sivua 172 x 112 mm 500 €
tai 86 x 225 mm 500 €
1/4 sivua 172 x 55 mm 300 €
tai 85 x 112 mm 300 €

JULKAISIJA Ydin-julkaisut ry.
48 vuosikerta (Rauhaa kohti -lehden 87. vuosikerta)

PAINOPAIKKA Miktor Oy
ISSN 0356-357X

YDIN on Kultti ry:n jäsenlehti. Lehti pidättää itsellään oikeuden käsitellä sille toimitettua materiaalia. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisussa sattuneesta virheestä rajoittuu ilmoituksesta maksetun määrän palauttamiseen. Huomautukset 14 päivän kuluessa.

IRTONUMEROITA
Akateeminen kirjakauppa (Helsinki keskusta, Iso Omena, Itäkeskus, Tapiola, Oulu, Turku, Tampere), Rosebud (Helsinki) ja Stockmann (Helsinki).

Lehden voi lukea iPadilla lataamalla Ydin-lehden AppStoresta.

Ytimekkäät

LA CITTA VITA / FLICKR

KEPPI EI TOIMI

EKONOMISTIT kiistelevät millaista työvoimapolitiikkaa pitäisi harjoittaa. Kysyntälähtöisessä politiikassa luodaan kysyntää tehtävälle työlle. Tarjontalähtöisessä huolehditaan, että työvoimaa on tarjolla. Vallalla on tarjontakäsitys. Siksi työttömiä, opiskelijoita ja ikäihmisiä patistetaan työmarkkinoille kiristämällä etuuksien saamisperusteita, rajoittamalla opintotukea tai nostamalla eläkeikää.

Sosiaaliturvan vastikkeellisuus liittyy tarjonta-ajatteluun. Ministeri **Paula Risikko** perustelee keppiä syrjäytymisen ehkäisyllä. Sitä höystää lisäksi suomalainen sananlasku: ken ei työtä tee, sen ei syömänkään pidä.

Tuoreet tutkimukset eivät tue sosiaaliturvan vastikkeellisuuden vaatimusta. **Petteri Raito** tutki väitöskirjassaan (2013) toimittajien ja keskijohdon kokemuksia työttömyydestä 1990-luvun alussa sekä myöhemmin vuoden 2011 kyselyssä. Työttömyydellä oli yhteys hyvinvoinnin heikkenemiseen ja toimintakyvyn alentumiseen etenkin, jos ympäristö suhtautui työttömiin kielteisesti.

Raito havaitsi, etteivät työttömät olleet joko aktiivisia tai passiivisia, vaan he noudattivat työmarkkinoilla olevia mahdollisuuksia. Tuen ehdollisuuden suhteen Raiton tulokset antavat selvän vastauksen. Sanktiot toimivat negatiivisena motivoijana, toisin sanoen ne ohjaavat sellaiseen aktivoitumiseen, jossa vallitseva tilanne ei heikkene. Sanktiot eivät avanneet selviytymisen näköalaa. Päinvastoin, selviytymisen uhkakuvat johtivat sosiaaliseen eristäytyneisyyteen ja ulkopuolelle jäämiseen.

Paltamossa toteutettu kokeilu työttömyysturvan vastikkeellisuudesta alensi työttömyyttä kokeilun aikana, mutta oli myös kallis. Se ei poistanut asumistuen tarvetta. Nuorille siitä oli hyötyä saadun työkokemuksen kautta. Kuitenkin lähes puolet Paltamon 25–50-vuotiaista työllistetyistä koki, ettei heidän hyvinvointinsa parantunut kokeilun aikana. Malli ei tarjonnut riittävästi näkymiä tulevista työ- ja toimeentulomahdollisuuksista. **Y**

”ALEXANDERIN TEORIAN MUKAAN ADDIKTIOT – MITKÄ TAHANSA ADDIKTIOT – OVAT NIMENOMAISESTI IHMISTEN TAPA SOPEUTUA JUURETTOMUUTEEN; ELÄMÄÄN VAILLA OMAN SOSIAALISEN RYHMÄN LOHTUA.”

Jani Kaaro
Helsingin Sanomien kolumnisti
17.2.2014.

Poliitikkoihin ei luoteta

LUOTTAMUS poliittisiin toimijoihin laski maailmanlaajuisesti 44 prosenttiin kertoo Viestintätoimisto Edelmanin vuoden 2014 Luottamusbarometri. Tutkimus kohdistui 27 valtioon. Laskua verrattuna edelliseen vuoteen oli neljä prosenttia.

Dramaattisimmat laskut koettiin Yhdysvalloissa (16 prosenttiyksikköä 37 prosenttiin), Ranskassa (17 prosenttiyksikköä 32 prosenttiin) ja Hong Kongissa (18 prosenttiyksikköä 45 prosenttiin).

Väestön keskuudessa luottamus poliittisiin toimijoihin on alle 50 prosenttia 22 valtiossa tutkituista 27 valtiosta. Taso on silmiinpistävän alhainen Etelä-Euroopassa, etenkin Espanjassa (14 prosenttia) ja Italiassa (18 prosenttia).

Mielenkiintoista on verrata ihmisten luottamusta poliittisten toimijoiden ja liike-elämän välillä. Edelmanin Luottamusbarometrin mukaan liike-elämään kohdistuva luottamus ei noussut, mutta poliittisiin toimijoihin kohdistuvan luottamuksen lasku teki erosta suuremman lähes puolessa tutkituista valtioista. **Y**

Kenia painostaa somaleja palaamaan

KENIAAN paenneet somalialaiset kohtaavat syrjintää ja ihmisoikeusloukkauksia, jotka lopulta painostavat heidät palaamaan takaisin Somaliaan. Amnesty Internationalin tuoreen raportin mukaan somalien kohtelu on selvää painostusta, jonka tarkoituksena on saada somalit palaamaan takaisin Somaliaan.

Amnesty kehottaa kansainvälistä yhteisöä varmistamaan, että Somaliaan järjestetyssä vapaaehtoisessa paluussa noudatetaan kansainvälisiä säädöksiä.

– Kenian hallituksella ja YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:llä on velvollisuus suojella somalipakolaisia Keniassa. On kansainvälisen oikeuden vastaista painostaa ihmisiä palaamaan alueille, jossa heidän henkensä on vaarassa, sanoo Amnestyn Suomen osaston oikeudellinen asiantuntija **Susanna Mehtonen.** **Y**

Nuoret vaikuttavat yksilöinä

NUORTEN mielestä kaikkein tehokkaimpia vaikuttamisen tapoja ovat äänestäminen ja aktiivinen toiminen nuorisovaltuustoissa tai järjestöissä. Näin kertoo vuoden 2013 Nuorisobarometri, jonka teemana on vaikuttaminen ja osallisuus. Tulosten mukaan nuorilla on vahva luottamus poliittiseen järjestelmään, mikä on tullut esiin myös muutamassa aiemmassa kyselytutkimuksessa.

Äänestäminen on kuitenkin nuorten ikäryhmissä vähäistä, samoin järjestöaktiivisuus. Tehokkaina pidetyt vaikuttamistavat eivät muutenkaan ole samoja, joihin käytännössä osallistutaan. Sen sijaan nuorten vaikuttamistoiminta on varsin yksilöllistä.

Yleisimmät vaikuttamismuodot ovat palautteen antaminen jostakin palvelusta, aloitteiden allekirjoittaminen ja ostopäätöksillä vaikuttaminen. Vastademokraattiset tavat toimia, lailliset tai laittomat, eivät sen sijaan herätä nuorissa järin suurta innostusta. **Y**

Nuorten näkökulma palveluihin

NUORISOTUTKIMUSVERKOSTO ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) selvittävät nuorten omaa käsitystä heihin kohdistuvista hankkeista ja palveluista, joiden tarkoituksena on ehkäistä syrjäytymistä ja tuottaa hyvinvointia. Vuoden 2014 aikana toteutettava tutkimus pureutuu syrjäytymisen ehkäisyn kustannuksiin ja vaikutuksiin.

Viime vuosina on ilmestynyt nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn liittyviä raportteja, mutta niissä on keskitytty lähinnä politiikkatoimien ja palvelujen arviointiin. Nyt käynnistyvä tutkimushanke tavoittelee myös nuorten näkökulmaa, joka aiemmissa raporteissa on jäänyt vähälle huomiolle tai kokonaan katveeseen. **Y**

Bosniassa protestoidaan

BOSNIASSA on protestoitu ja osoitettu mieltä valtion huonoa hallintoa, korruptiota ja yksityistämishankkeita vastaan. Helmikuun alusta alkaen ihmiset ympäri maata liittyivät protestoijien joukkoon.

Protestin alkulähteellä Tuzlassa koettiin eniten väkivaltaisia yhteenottoja sitten Bosnian sodan, raportoi Institute for War and Peace Reporting. Tuzlan mellakoissa noin 300 ihmistä loukkaantui ja noin 100 pidätettiin.

Muualla maassa protesteja on kuitenkin jatkettu rauhallisesti. War and Peace Reporting kertoo, että niiden seurauksena Tuzlan, Una-Sanan, Sarajevon ja Zenica-Dobojin aluehallitukset ovat taipuneet ja sopineet muutoksista, joita protesteissa on vaadittu. **Y**

Pois kaivosteollisuuden tieltä

SIERRA Leonen hallitus ja kaivosyhtiö African Minerals Limited, joka on maan suurin yksityisen sektorin työllistäjä, ovat yhteistuumin polkeneet paikallisten ihmisten oikeuksia. Human Rights Watch raportoi, että Tonkoilin piirissä satoja ihmisiä on pakkosiirretty kaivosalueiden tieltä alueille, joilla he eivät pysty elättämään itseään, koska maa on viljelyyn kelpaamatonta.

Human Rights Watch vierittää vastuuta kaivosyhtiön lisäksi Sierra Leonen valtion harteille, sillä se on sallinut kaivosyhtiön toimet maan taloudelliseen kehitykseen vedoten. Kaivoksissa työskentelevien Bumbunan asukkaiden yhdistäytymisaikeet lopetettiin niin ikään poliisiratsian voimin. **Y**

ARJA ALHO
Kirjoittaja on
Ydin-lehden päätoimittaja.

Kamelin karismalla tuloksia

The Guardianin toimittaja **Anne Perkins** arvioi muutama kuukausi sitten, että ”Anteeksi kuka? ” lady Ashtonista on sukeutunut EU:n ulkopolitiikan salainen ase. Siinä missä Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) johtaja **Christine Lagarde** kääntää päät, tai kun liittokansleri **Angela Merkelin** kasvoilla voi miltei nähdä rasvaläikkiä hänen huhkiessaan EU:n talouden konehuoneessa, **Cathy Ashton** on ollut lähes näkymätön.

MEP **Anneli Jäätteenmäki** kuvasi *Ydin*-kolumnissaan 1/2011 kuinka Cathy Ashtonin haukkuminen oli brysseliläisten ulkopolitiikan harrastajien lempilaji. Jäätteenmäki arveli, että Ashtonin ensimmäinen vuosi kului ilman visioita ja näkyvyyttä, ja että EU oli valinnut ulkopolitiikan kipparikseen näköisensä naisen.

Mutta Jäätteenmäki muistutti myös, ettei kaikkien jäsenmaiden ulko- ja turvallisuuspolitiikan yhteensovittaminen ole helppoa. Myös Perkins muistuttaa alkuvuosien kovasta kritiikistä, joka tiivistyy virkkeeseen ”the most ridiculous appointment in European History.”

Ashtonin prioriteetit ovat naapuruuspolitiikka ja strategiset kumppanuudet. Hyvillä EU-naapuruussuhteilla hän tarkoittaa Venäjää, Yhdysvaltoja ja Kiinaa. Ashtonilla on tiivis ja hyvä yhteistyösuhde Yhdysvaltojen ulkoministerin, ensin **Hillary Clintonin,** ja sittemmin **John Kerryn** kanssa. Anne Perkins arvelee, että kylkiäisenä tuli YK:n tuntema arvostus Ashtonista hyvänä neuvottelijana.

Esimerkistä käy Iranin kanssa käytävät ydinohjelmaneuvottelut. Ne ovat edenneet Ashtonin johdolla. Maaliskuussa alkavat tekniset keskustelut ja tavoitteena on pitkäaikaisen sovun saavuttaminen. Myös pitkään jatkuneessa epäsovussa Serbian ja Kosovon välillä pystyttiin viime vuoden kuluessa etenemään. Ashtonin sanotaan olleen avainasemassa.

Taitavalle diplomaatille aukeavat nykyään kaikki ovet. Myös arabimaissa. Kamelin karisman omaava Ashton on parhaimmillaan suostuttelijana ja neuvottelijana. Vaikka EU ei ole Ukrainan kiristyneessä konfliktissa osapuoli, Ashtonin näkymättömissä olevat kyvyt ovat taas testissä. **Y**

JAN KOSKIMIES
Kirjoittaja on Sadankomitean puheenjohtaja

Asevelvollisuuden vanhanaikaisuus on tabu

Vauraissa ja kehittyneissä maissa koneet ovat korvanneet ihmiset, varsinkin epämiellyttävissä töissä. Suomi on tässä kehityksessä poikkeus yhdessä suhteessa: armeijassa. Laajaan asevelvollisuuteen luottava Suomi elää omassa aikapoimussaan, jossa koneiden sijaan yhä uskotaan lihasvoimaan.

Armeija kuitenkin muuttuu. Kohta enää 2/3 osaa miesikäluokasta suorittaa asepalveluksen, ja joka vuosi tuhannet vapautetaan terveydentilan tai muun valikoinnin seurauksena. Reserviin on koulutettu pitkälle toista miljoonaa henkilöä, mutta sodanajan joukkoihin sijoitetaan vain 230 000. Kaikkien lihasvoimaa ei tarvita.

Paradoksi on, että suuri osa poliittisista puolueista tukee laajaa yleistä asevelvollisuutta ja suurta reserviä, järjestelmää, jota Suomessa ei enää ole.

Armeija valittaa nyt jatkuvasti rahapulaansa, ja hakee laajaa yhteisymmärrystä asemäärärahojen lisäämiseksi. Rahapulaan vedoten esimerkiksi kertausharjoitukset on leikattu murto-osaan menneestä. Arvioidaan, ettei asevelvollisuutta tai koko maan puolustusta kyetä kohta enää ylläpitämään.

Kuitenkin samaan aikaan armeijalle hankitaan uutta aseistusta ja kalustoa satojen miljoonien arvosta joka vuosi. Myös lisärahaa haetaan nimenomaan asehankintoihin. Ne ovat armeijalle tärkeysjärjestyksessä asepalveluksen ja kertausharjoitusten edellä. Armeija luottaa koneisiin, ei lihasvoimaan.

Etenkin miespoliitikoilla on Suomessa asevelvollisuuden seurauksena kaksoisidentiteetti: toisaalta siviili, toisaalta sotilasarvon mukainen. Sotilasidentiteetti ei mielellään kyseenalaista kenraalien arvioita rahantarpeesta.

Asevelvollisuus ylläpitää militarismia, vaikuttaa keskustelu-, ja päätöksentekokulttuuriin, sekä ilmapiiriin jokapäiväisessä elämässä, työpaikoilla ja kouluissa. Asevelvollisuudesta luopuminen lisäisi myös riippumattomuutta ja objektiivisuutta asemenoista päätettäessä.

Armeijan resurssit eivät saa perustua perinteisiin ja rituaaleihin, vaan nykyaikaan ja realistiseen turvallisuuspoliittiseen arvioon. Asevelvollisuuden lakkauttamista vaativa Ohi on -kampanjan saamat voimakkaat reaktiot kertovat siitä, että tabua on rikottu. **Y**

Ydinhetki

YDINHETKI KERTOO ASIOISTA PAIKAN PÄÄLTÄ JA IHMISTEN KAUTTA.

14 ARJA ALHO Turva tulevaisuudessa vai painajainen arjessa? **/ 20 SIMO ORTAMO** Uudenlainen unioni **/ 24 NOORA SAVONEN** Unkarin poliittinen ilmapiiri hapuilee suuntaa **/ 28 LUIS BAUDRAND** Edelleen siirtomaa **/ 32 AINO HAAVIO** Ensin tulee Kiina **/ 36 JANINE WIEDEL** Hyvinvoinnin kääntöpuoli **/ 42 KAISU KARVALA** Turku–Bryssel–Helsinki **/ 44 ARJA ALHO** Eurooppa muuttuu

Turva tulevaisuudessa vai

PAINAJAINEN ARJESSA?

Kirjoittaja Arja Alho Kuvitus Pirita Tolvanen

Mistä saadaan happea ahdingossa haukkovalle Euroopalle? Löytyykö turva yksin vai yhdessä? Päätoimittaja Arja Alhon kanssa keskustelemassa Helsingin Sanomien politiikan ja talouden toimituksen esimies Marko Junkkari ja europarlamentaarikko Nils Torvalds.

Arja: Finanssikriisi iski vuonna 2008, kun Lehman Brothersin investointipankki meni konkurssiin ja finanssikuplat alkoivat poksahdella. Tuolloin suomalaisten ensireaktiot olivat, etteivät ongelmat koske meitä, koska ”suomalaiset pankit ovat hyvässä kunnossa”.

Syitä finanssikriisiin on haettu niin ahneista pankkiireista kuin mutkikkaista finanssialan tuotteistakin – eikä aivan syyttä. Mutta kyllä vika on kapitalismissa itsessään, sen syklisyydessä. Kun pelataan riskeillä, ne tulevat enemmin tai myöhemmin myös maksuun.

Finanssikriisi on muuntunut nyt eri vaiheiden jälkeen velkakriisiksi. Senkään ei pitänyt koskea meitä, koska ”Suomi on hoitanut taloutensa hyvin”. Koskipa kuitenkin. Velkakriisin seuraukset näkyvät nyt ihmisten ahdinkona ja poliittisena levottomuutena, kun taloudet Euroopassa ovat pysähtyneet.

Marko: Suomalaiset ensireaktiot olivat tosiaan sellaiset, etteivät kriisit kosketa Suomea. EU-hätäkokouksen jälkeen, kun oli istuttu yötä päivää ja sorvattu Kreikka-pakettia, pääministeri **Katainen** käytti vertausta: ”Nyt on saatu niskalenkki markkinavoimista.”

Kielikuva oli aika huono. Luulen, että puheenkirjoittaja on harmitellut sanavalintaa tämän jälkeen usein.

Lehman Brothersista käynnistynyt finanssikriisi kulki omaa rataansa. Euroopan kriisi on myös kulkenut omaa rataansa. Sen taustalla on pankkien ahdinko. Paremmin euron kriisistä olisi selvitty, ellei euromaissa olisi vääristelty tilastoja, ja ellei olisi rikottu itse päätettyjä sääntöjä.

PAREMMIN EURON KRIISISTÄ OLISI SELVITTY, ELLEI EUROMAISSA OLISI VÄÄRISTELTY TILASTOJA, JA ELLEI OLISI RIKOTTU ITSE PÄÄTETTYJÄ SÄÄNTÖJÄ.

Mutta kyllä EU:n, ja Suomen päättäjät siinä mukana, ovat olleet hukassa. Ekonomistien yksiselitteinen näkemys on, ei vain nobelisti **Paul Krugmanin,** että pieleen on mennyt.

Nils: Jotta ymmärrettäisiin nykyisyyttä, pitää mennä Euroopan sodanjälkeiseen historiaan. Vuonna 1945 ranskalaiset halusivat saada kaiken irti voitetusta Saksasta. Alkavan kylmän sodan merkit vauhdittivat kuitenkin pyrkimyksiä, joilla Saksaa ja Ranskaa saatettiin mieluummin yhteen, kuin pidettiin erillään.

Vuonna 1953 Saksan velka oli 270 prosenttia bruttokansantuotteesta. Oli selvää, ettei se tule pärjäämään. Silloin leikattiin Saksan velkataakkaa. Muut Euroopan maat, mukana oli myös Kreikka, ottivat kantaakseen vastuita, jotta Saksan talousihmeelle tuli mahdollisuus. Saksan talousihme ei tapahtunut vain siksi, että saksalaiset ovat omasta mielestään hyviä, vaan myös siksi, että muut antoivat sille mahdollisuuden.

Yhteinen maatalouspolitiikka puolestaan tuli välttämättömäksi, kun Ranskassa pienet tilalliset olivat vaikeuksissa ja kaatumassa poliittisesti vasemmalle. Heidät piti saada kallistumaan mieluummin oikealle. Euroopan maat myös devalvoivat toisiaan vastaan. Oli aikamoinen kaaos, josta jokainen poiki jotakin Euroopan yhteisen politiikan puolesta.

Euroopan unioni koostuu eri kriiseissä tehdyistä ratkaisuista. Ne eivät istu toisiinsa oikein hyvin. Vuonna 1973 käynnistyi ratkaiseva käänne joko tyhmyyttämme tai sinisilmäisyyttämme. Siitä lähtien on lisätty velkataakkaa, josta

tulevat sukupolvet eivät voi selvitä. Se on ratkaistava tai sitten syntyy erilaisia sosiaalisia paineita.

Marko: Kannattaa muistaa kuitenkin, ettei velka itsessään ole paha asia. Niin kapitalismi kuin markkinatalouskin perustuvat siihen, että otetaan velkaa. Näin investoidaan tulevaisuuteen.

Esimerkiksi Japanin julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on noin 220 prosenttia. Japanin uhkana ei kuitenkaan ole maksukyvyttömyyteen joutuminen. Se on velkaantunut omassa valuutassaan ja sillä on oma keskuspankki, joka voi luotottaa valtiota. Italian velka on myös pääsääntöisesti kotimaista velkaa.

NIIN KAPITALISMI KUIN MARKKINATALOUSKIN PERUSTUVAT SIIHEN, ETTÄ OTETAAN VELKAA. NÄIN INVESTOIDAAN TULEVAISUUTEEN.

Euron kriisin hoidossa on vedottu usein **Rogoffin** tutkimukseen, jossa hän osoitti, ettei julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen voi ylittää 90 prosenttia. Sitten paljastui, että tutkimuksessa oli virhe.

Etelä-Euroopan euromaiden julkinen velka kasvoi nopeasti siksi, että markkinat tekivät virheen. Ne hinnoittelivat väärin euroalueen velkakirjat.

Esimerkiksi Saksan ja Kreikan velkakirjat hinnoiteltiin samoiksi – ehkä uskoen euromaiden keskinäiseen solidaarisuuteen – ja tästä syystä Kreikka sai aikanaan tolkuttomasti rahaa halvalla. Kun hinnoitteluvirheeseen havahduttiin ja markkinoilla tehtiin korjausliike, alkoivat myös Kreikan ongelmat. Kriisimaat eivät saaneet enää markkinoilta rahaa.

Arja: Raha on itse asiassa velkasuhde. Yksityinen velka on eri asia kuin julkinen, vaikka meille yritetään sinnikkäästi opettaa jotakin muuta.

Menneessä talouspoliittisessa keskustelussa on ollut vahvoilla uusliberalistinen näkemys markkinoiden tehokkuudesta ja itsesäätelystä, jossa julkisen vallan tehtävä on olla lähinnä markkinoiden mahdollistaja. Mutta jälkikeynesiläinen ajattelu on ollut kyllä vahva haastaja. Julkinen valta nähdään aktiivisena toimijana ja investointien kautta suhdanteiden tasoittajana.

Jälkikeynesiläiset ovat myös osoittaneet hyvin vallalla olevan talouspolitiikan ongelmallisuuden talouden elpymisen kannalta, kuten yhtäaikaisen julkisen talouden kiristyspolitiikan vahingollisuuden, tai pelkästään työvoiman tarjontaan keskittyvän politiikan umpikujan.

Epäilemättä euron kriisiin ratkaisujen hakeminen alleviivaa oikean diagnoosin tärkeyttä. Eteenpäin pitäisi päästä aika ahtaassa liikkumatilassa, jotta syntyneen sosiaalisen ja poliittisen kriisin lasku olisi mitenkään hallittavissa.

Euromailla ei ole rahan painamisen keinoa velan hallitsemisessa, kuten Yhdysvalloilla. Olisiko mietittävä Euroopan keskuspankin roolia? Onko hintavakauden ylläpitämisen rinnalle tultava myös työllisyys? Tarvitaanko pankkiunionia?

Marko: Euron kriisi ei ole vielä ohi, mutta nyt on seesteisempää. Tämä on vain ja ainoastaan Euroopan keskuspankin ansiota, kun pääjohtaja **Mario Draghi** ilmoitti kesällä 2012 keskuspankin tekevän kaikkensa euron turvaamiseksi. Puheenvuoro oli nerokas. Se ei maksanut mitään, mutta oli ilmoituksena ikään kuin viimei-

nen lukko, jolla markkinat saatiin rauhoitetuksi poliitikkojen sössimisen jälkeen.

Yhdysvallat ratkoo talousongelmiaan niin, että keskuspankki painaa rahaa. Se on itsekästä. Euroopan keskuspankki ei voi tehdä samoin, sillä säännöt eivät sitä salli.

PANKKIUNIONI ON KANNATETTAVA HANKE. SUURET PANKIT VOIVAT KAATUESSAAN TUHOTA JOPA MAANOSAN.

Pankkiunioni on kannatettava hanke. Suuret pankit voivat kaatuessaan tuhota jopa maanosan. Kun Saksassa vaalien jälkeinen aika tasoittuu, myös velkojen järjestely kriisimaissa tulee mahdolliseksi.

Nils: Pankkiunionia tarvitaan. Monet saksalaiset osavaltiopankit ovat huonossa kunnossa. Finanssimaailma ei pysy koossa ilman sääntöjä. Tärkeätä on turvata tavallisten ihmisten säästöt kriiseissä. Jos niistä joku ottaa siivun vaikeuksien tullen, kukaan ei säästä. Olemme jo muutoinkin huonoja säästäjiä. Tähän ei ole esitetty parempaakaan keinoa kuin pankkiunioni.

Luin mielenkiintoisen kirjan. Siinä osoitetaan, miten pääoma ei enää olekaan sijoittunut Eurooppaan vaan on hakeutunut muualle. Miten hyvinvointivaltiota ylläpidetään, kun ei voida kontrolloida enää pääoman liikkeitä? Lisäaikaa on ostettu sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseksi ottamalla velkaa. Kun sosiaalinen lasku on nyt maksussa – Espanjassa, Kreikassa ja meilläkin – aletaan puhua uudenlaisesta hyvinvointivaltiosta. Olennaista on kuitenkin keskittyä teollisuuspolitiikkaan sillä velat on voitava maksaa.

Arja: Alhainen korkotaso ei ole käynnistänyt investointeja. Silti kasvua pitäisi hakea.

Nils: Kaikki muistavat varmasti millä innolla lähdettiin Kiinaan. Sieltä haettiin pelkästään matalia palkkoja. Tarvitsemme eurooppalaista teollisuuspolitiikkaa. Koko Saksan talous pyörii paitsi muutamien suurien yritysten, ja tämä on tärkeää, myös kolmen miljoonaan pienyrityksen varassa. Näin syntyy työllisyyttä ja näin syntyy kasvua.

Suomessa kukaan ei edes viitsi puhua teollisuuspolitiikasta. Tarvitsemme esimerkiksi telakat, koska meillä on osaamista ja ainutlaatuinen meriklusteri. Teollisuutemme tarvitsee vahvan rakenteen, jonka ympärille voidaan rakentaa. Pienessä maassa se ei onnistu ilman, että valtio on mukana. Tästä on käyty aivan hyödytöntä eipäsjuupas-keskustelua. Pelkästään angry birdeillä ei pärjätä.

Marko: Julkisen vallan tehtävä on luoda sellainen ympäristö, jossa talouskasvulle on mahdollisuuksia.

Euroopan unionissa toimii parhaiten kilpailun edistäminen. Omasta puolestani miettisin, pitäisikö sääntöjä keventää. Esimerkkinä vaikkapa Outokummun yritysostot, jotka EU:n kilpailusäännöt pani uusiksi. Myös hyvän koulutuksen ja tutkimuksen merkitys pysyy.

Tulevien EU-vaalien aikana pitää kysyä puolueilta ja heidän ehdokkailtaan visioista. Tuleeko liittovaltio vai ei – jos sitä sanaa kukaan uskaltaa edes käyttää?

Nils: Jos poliitikot eivät kykene päättämään, tuomioistuimet päättävät. Kun Euroopan tuomioistuin tekee kansallisvaltioita sitovia ennak-

Euromaiden pankkiunioni muodostuu

- Yhteisestä pankkivalvonnasta, joka aloittaa toimintansa Euroopan keskuspankin yhteydessä marraskuussa. **Jukka Vesala** Finanssivalvonnasta on nimitetty yhdeksi neljästä osastopäälliköstä.
- Kriisinhallintamekanismista, joka koostuu eurooppalaisesta kriisinratkaisuviranomaisesta, kansallisista viranomaisista sekä yhteisestä kriisinratkaisurahastosta. Rahaston suuruudeksi sovittiin viime vuoden lopussa 55 miljardia euroa. Parlamentin pitäisi päättää asiasta vielä ennen vaaleja. Voimaantulo on jaksotettu vuosille 2015 ja 2016.
- Talletussuojasta. Nykyisin kaikkien EU:n alueella toimiluvan saaneiden talletuspankkien on talletussuojadirektiivin (94/19/EY) nojalla kuuluttava talletussuojajärjestelmään. Suojan raja on 100 000 euroa ja se on sama kaikille jäsenmaille. Parhaillaan käydään neuvotteluja pankkiunioniin liittyvästä talletussuojasta. Sitä koskevat määräykset tulevat voimaan ehkä 2018.
- Pankkiunionia on myös arvosteltu. Kriisinratkaisuviranomaisten menettelyä on arvosteltu vaikeuksissa olevan pankin saneeraamisessa tai alasajossa liian hitaaksi, rahastoa liian pieneksi, ja siitä, että talletussuojaan liittyvät mahdolliset uudet ratkaisut ovat vielä avoimia.

kopäätöksiä, oikeuskäytännöt samankaltaistuvat. Liittovaltio tulee väärinpäin. Kun poliitikot eivät kanna vastuuta, tuomarit hoitavat asiat.

Arja: Lähdetään siitä, että EU:n tulevaisuudesta eivät päätä tuomarit eivätkä pankkiirit. Uskotaan, että politiikka kykenee erittelemään erilaisia kehitysvaihtoehtoja. Liittovaltioitakin on erilaisia. On tiiviitä ja on löyhempiä.

Eurooppaa runtelevat nyt etelästä leviävä, ennen näkemätön sosiaalinen ja poliittinen kriisi korkeana nuorisotyöttömyytenä, julkisten palvelujen romahtamisena ja äärioikeiston kannatuksen kasvuna. Nekin vaikuttavat meihin. Siksi markkinaehtoinen ongelmien ratkaisu olisi hulluutta.

LIITTOVALTIO TULEE VÄÄRINPÄIN. KUN POLIITIKOT EIVÄT KANNA VASTUUTA, TUOMARIT HOITAVAT ASIAT.

Tarvitaan keskinäisen riippuvuuden ja julkisen talouden mahdollisuuksien ymmärtämistä meillä Suomessa, mutta erityisesti EU:ssa. Se olisi keskustelua politiikan sisällöstä Euroopan rakenteiden ohella. Y

Uudenlainen *unioni*

Kirjoittaja Simo Ortamo Kuvat Pekka Elomaa

SDP:n eurovaaliehdokas Thomas Wallgren ja perussuomalainen europarlamentaarikko Sampo Terho kertovat, miksi he vastustavat nykyistä Euroopan unionia. Heidän uudistuksensa veisivät kuitenkin eri suuntiin.

Thomas Wallgren

Euroopan unioni on ajanut meidät valheeseen ja pelkuruuteen. Presidentin uudenvuodenpuheessa unioni edusti hyvinvointia, rauhaa ja demokratiaa. Etevät ekonomistit väittävät lehdissä euron pelastaneen meidät talouskriisiltä. Miljoonia ihmisiä on ajettu köyhyyteen ja työttömyyteen, mutta eurokriisin sanotaan olevan ohi. Elämme valheiden kuplassa, kuin suuret imperiumit juuri ennen kaatumisen hetkeä. Eliitin ja hyvinvoivan keskiluokan kuva todellisuudesta vääristyy yhä syvemmin.

Pelkäämme vaihtoehtoja. Unionista eroaminen on vaikeaa, ja se tulisi lyhyellä aikavälillä kalliiksi keskiluokalle. Kalliimpaa on kuitenkin jatkaminen nykyisessä yhtiövallan EU:ssa. Emme saisi antaa unionin määrätä, mitä pidämme mahdollisena. Sen aika voi olla kohta ohi. Emansipaatioliikkeiden tehtävä historiassa on tehdä mahdoton mahdolliseksi.

Kannatan vasemmiston ja vihreiden valtavirran tapaan demokraattista ja federalistista Euroopan unionia, mutta vain jos saamme sille etukäteen kansalaisten selvän tuen. Muussa tapauksessa meidän on syytä ottaa takapakkia ja kehittää pohjoismaista yhteistyötä. Nykyinen unioni on huonoin vaihtoehto.

Ainoa tapa pelastaa EU on sen demokratisointi. Nyt se on kehittymässä Kiinan rinnalla kohti autoritaarista kapitalismia. Iso-Britannian pääministeri **David Cameron** on esittänyt kansanäänestystä maansa jäsenyyden ehdoista. Sosiaalidemokraattiset johtajat puhuvat vallan uusjaosta, mutta pelkäävät äänestyksiä. Cameron on toistaiseksi ainoa eurooppalainen johtaja, joka edustaa kestävää linjaa suhteessa unionin vallankäyttöön.

Demokratiaa ei voi jäädä odottamaan. On tehtävä politiikkaa nyt. Aluksi EU:n tulee sulkea veroparatiisit ja pilkkoa pankit. Euroopassa on rakennettava massiivinen ekologinen työllisyyspaketti ja luotava unioninlaajuinen nuorisotakuu. Pankkiunionin ehtoja on parannettava. Budjettivaltaa on palautettava jäsenmaihin komissiolta, keskuspankilta ja kansainväliseltä valuuttarahastolta.

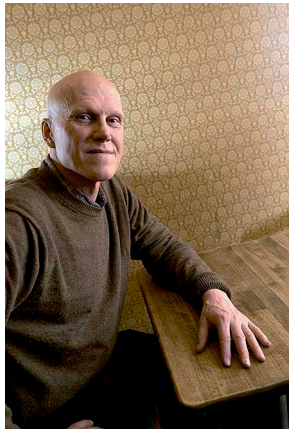

NIIN SANOTTU VAPAAKAUPPA ON SÄÄNTELYÄ, JOSSA YHTIÖIDEN OIKEUDET OVAT ETUSIJALLA IHMISTEN JA YMPÄRISTÖN OIKEUKSIEN KUSTANNUKSELLA.

Pitemmällä aikavälillä suuryritykset tulee hajottaa. On asetettava rajoitukset yhtiön koolle ja ihmisten omaisuudelle. Vain yhtiöiden ja pankkien valta nujertamalla voidaan luoda vapaan kilpailun markkinayhteiskunta. Ekologinen rakennemuutos on aloitettava siirtymällä hiilivapaaseen ja ydinvoimattomaan energiatalouteen. Lisäksi Euroopassa on siirryttävä aseettomaan maanpuolustukseen.

Perussuomalaisten ja eurokriittisen oikeiston menestys eurovaaleissa vakiinnuttaisi markkinaliberalismin aseman Euroopassa. Niin sanottu vapaakauppa on sääntelyä, jossa yhtiöiden oikeudet ovat etusijalla ihmisten ja ympäristön oikeuksien kustannuksella. Se tuottaa maailman, jossa fasismin vaara kasvaa. Ihmisten on liikuttava vapaammin kuin pääoman ja tavaroiden.

Sampo Terho

Euroopan unionin keskeinen ongelma on, että sitä on liikaa. Vajaan kolmen vuoden europarlamentaarikkourani aikana olen äänestänyt yli 20 000 kertaa. Unioni sääntelee arjessamme lähes kaikkea: kodinkoneita, julkista liikennettä, työelämää, lentoliikennettä ja jopa kesämökin hehkulamppua. Se on päätynyt kauas alkuperäisestä ideastaan. Itsenäisten jäsenvaltioiden oli tarkoitus edistää yhdessä kauppaa, hyvinvointia ja niiden avulla rauhaa.

Valta keskittyy Brysseliin, kun aikaisempien integraatioyritysten virheitä korjataan rakentamalla sitä lisää. Yhteenkään sopimukseen ei ole kirjoitettu, kuinka pitkälle yhdentymisen on tarkoitus edetä ja milloin EU on valmis. Nyt on aika piirtää rajat, kertoa kansalaisille päämäärä ja antaa heidän äänestää siitä.

EU-eliitti tekee valtavia päätöksiä idealistisin perustein. Kuulemme toiveita ja unelmia. Vastaväitteet taas sivuutetaan ylimielisesti. Eliitti julistaa, ettei euro ole vain valuutta, vaan yhtenäisyytemme symboli. Virheitä ei myönnetä poliittisen kasvojenmenetyksen pelossa. Eurokriisin väitetään laantuneen, vaikka työttömyys nousee ja velkaantuminen jatkuu.

Ensin on muutettava EU:n perusasenne. Sen 1950-luvulta periytyvän filosofian mukaan kaikki integraatio on pyhää ja sen vastustaminen hullua nationalismia. On luotava rationaalinen unioni, jossa sen toimia arvioidaan kustannusten ja hyötyjen näkökulmasta.

Euroopan unionin tulee olla itsenäisten kansallisvaltioiden yhteistoimintaelin. Siellä käsiteltäisiin vain kysymyksiä, joita jäsenvaltiot eivät yksin pysty ratkaisemaan. Perussuomalaiset eivät halua hajottaa EU:ta tai irrottaa Suomea siitä. **David Cameron** uskalsi ensimmäisenä valtionpäämiehenä sanoa, että tarvitsemme kevyemmän ja paremman unionin.

YHTIÖIDEN JA PANKKIEN YLIVALTA ON MYYTTI, SILLÄ TODELLISUUDESSA UNIONI SÄÄNTELEE JA KURITTAA NIITÄ MONIN TAVOIN – JOPA LIIKAA.

Unionin on edelleen purettava kaupan esteitä. Se on käyttökelpoinen ympäristökysymyksissä, kuten Itämeren suojelussa. EU:n puolustusyhteistyö voi täydentää kansallista puolustusta. Myös koulutusyhteistyö on avannut mahdollisuuksia suomalaisille nuorille. Velkakriiseistään jokaisen valtion on selvittävä itse, eikä jäsenmaiden välisiä tulonsiirtoja tule kauppaliitossa tehdä.

Eurokritiikki mielletään usein oikeistolaiseksi, vaikka sitä on myös laitavasemmistossa. Talouspoliittisesti erot ovat suuria. Vastustan itse sosialismia kategorisesti. Yhtiöiden ja pankkien ylivalta on myytti, sillä todellisuudessa unioni sääntelee ja kurittaa niitä monin tavoin – jopa liikaa.

Veroparatiisit on suljettava, mutta Wallgrenin esittämät työllisyys- ja talousuudistukset ovat kalliita ja toteutuskelvottomia. Omistuksen ja yrittämisen vapaus ovat perusoikeuksia, ja hyvinvoinnin luominen on ahkerien yksilöiden varassa. Vapaakauppa hyödyttää kaikkia. Y

Unkarin poliittinen ilmapiiri hapuilee suuntaa

Kirjoittaja Noora Savonen kuvat Simo Ortamo

Unkarin hallituksen kova linja ja äärioikeistolainen Jobbik ovat nostaneet Unkarin politiikan kansainväliseen keskusteluun. Unkarilaisten Imre Deákin ja Árvácska Majorin mielestä maan tilanne on sekava, eikä nykyisen opposition uskota tuovan luvattua muutosta.

Unkarin hallitus on viime vuosina saanut osakseen kovaa kritiikkiä autoritääristen otteidensa johdosta. Lisäksi maa on joutunut suurennuslasin alle äärioikeistolaisen Jobbik-puolueen nopean kasvun myötä. Jobbik kohosi maan kolmanneksi suurimmaksi puolueeksi edellisissä parlamenttivaaleissa

Vuoden 2010 vaaleissa konservatiivinen pääministeripuolue Fidesz sai, osittain Unkarin monimutkaisen vaalijärjestelmän takia, 53 prosentin äänisaaliilla 2/3 enemmistön parlamenttiin. Näin suuri enemmistö takasi Fideszille mahdollisuuden laatia paljon kritisoitu, uusi perustuslaki ilman pelkoa opposition väliintulosta. Fidesz säädätti maalle myös uuden vaalilain, joka vahvistaa entisestään vaaleissa voittaneen puolueen asemaa.

Ensi keväänä Unkarissa järjestetään EU-parlamenttivaalien lisäksi kansalliset parlamenttivaalit – ensimmäiset uuden perustuslain ja vaalilain aikana.

Haastateltavina kahvilan pöydän ääressä istuvat unkarilaiset **Imre Deák** ja **Árvácska Major.** Tarkoituksena on keskustella äärioikeiston noususta Unkarissa, lähestyvistä parlamenttivaaleista sekä maan yleisestä poliittisesta ilmapiiristä. Deák on jo monta vuotta Suomessa asunut ohjelmistoteknikko. Major sen sijaan asuu Budapestissa ja työskentelee oppaana sekä toimittajana.

Unkarilaiset Imre Deák ja Árvácska Major pitävät kotimaansa poliittista tilannetta sekavana.

Major ja Deák palaavat keskustellessamme usein 1990-luvulle, Neuvostoliiton romahtamisen jälkimaininkeihin. Kummankin mielestä itsenäisen Unkarin muutosprosesseissa on jäänyt paljon käsittelemättä.

– Neuvostoliiton romahdettua Unkarissa oli uudistusmieltä ja paljon erityisesti nuoria, joilla oli hyviä ideoita maan uudistumiseen. Muuttuvassa yhteiskunnassa saivat jalansijaa kuitenkin myös radikaalimmat ryhmät. Ihmiset halusivat muutosta, ja Jobbik edusti yhtä tällaista, Deák toteaa.

Neuvostoliiton romahdettua Unkarin vallankahvassa ovat vuorotelleet Fidesz sekä sosialistipuolue MSZP. Deák ja Major huomauttavat, että monet alkavat olla kyllästyneitä, kun luvattuja uudistuksia ei ole tapahtunut.

– Populismi on ollut tervetullutta monille unkarilaisille. Jobbik tarjoaa yksinkertaisia vastauksia yksinkertaisiin kysymyksiin, Major sanoo.

Tampereen yliopiston kansainvälisen politiikan lehtorin **Heino Nyyssösen** mukaan tällä hetkellä oppositiossa toimiva Jobbik tavoittelee ennen kaikkea nuoria. Puolue on alunperin syntynyt yliopisto-opiskelijoiden keskuudessa ja on heidän keskuudessaan yhä suosittu.

Nyyssönen allekirjoittaa näkemyksen siitä, että viime vuosina Unkarin oikeistolaiset konservatiivipuolueet ovat profiloituneet vasemmistolaisemmalla talouspolitiikalla kuin perinteiset vasemmistopuolueet itse. Vasemmistohallitukset tulivat tunnetuiksi muun muassa säästökuureista ja julkisen sektorin leikkauksista.

Nyyssösen mukaan vasemmisto ehti myös korruptoitua edellisillä hallituskausillaan siinä määrin, että äänestäjien luottamus on huvennut. Luottamuksen hupeneminen tuli räikeästi esiin vuoden 2010 vaaleissa, jolloin MSZP:n kannatus romahti.

Vuonna 1988 perustettu Fidesz edusti alun perin nykyistä liberaalimpaa ja EU:n integraatiota ajavaa linjaa. Nyttemmin Fideszin poliittinen linja on muuttunut konservatiiviseksi ja hyvin EU-kriittiseksi. Pääministeri **Viktor Orbán** puhuu Brysselistä uutena Moskovana, jonka siirtomaaksi Unkari ei suostu.

Pyydettäessä haastateltavia kuvailemaan Unkarin yleistä tämänhetkistä poliittista ilmapiiriä, Majorin ja Deákin puheista kuultaa läpi turhautuneisuus.

– Tilanne Unkarissa on tällä hetkellä sekava. On todella vaikaa sanoa, minkälainen maan todellisuus todella on, Major toteaa ja pyörittelee hieman tuskastuneen oloisena päätään.

– Ihmiset eivät välttämättä edes tahdo toimia poliittisesti. He ovat väsyneitä, Deák sanoo.

– Ihmiset voivat myös pelätä olla eri mieltä valtavirran kanssa. Pelkona voi olla esimerkiksi työpaikan menettäminen, hän lisää.

Majorin mukaan lähtöpasseja on myös annettu, muun muassa koululaitoksen valtiollistamisen yhteydessä. Koululaitoksen valtiollistamista on kritisoitu paljon vallan keskittämisestä ja opettajien palkkaamisesta poliittisin perustein.

Deák ja Major kritisoivat kumpikin myös Unkarin vaalikulttuuria.

– Ihmiset äänestävät Unkarissa pitkälti puoluepohjalta ja huhujen perusteella. Maasta puuttuvat kokonaan esimerkiksi vaalikoneiden tapaiset palvelut, joissa äänestäjät voisivat verrata ehdokkaita keskenään, Deák huomauttaa.

IHMISET HALUSIVAT MUUTOSTA, JA JOBBIK EDUSTI YHTÄ TÄLLAISTA.

Major yhtyy näkemykseen ja lisää ettei maassa juuri käydä julkista poliittista vääntöä vaalien alla, esimerkiksi vaaliväittelyiden merkeissä.

– Unkarissa oikeisto lukee oikeistolaisia lehtiä ja vasemmisto vasemmistolaisia lehtiä. Puolueiden keskinäinen debatti puuttuu eivätkä ihmiset pääse vertailemaan poliittisia toimijoita, hän sanoo.

Laajaa huomiota on herättänyt myös Fideszin voimistunut kansallismielinen retoriikka.

Fideszin on nähty lähentyvän kannanotoissaan Jobbikia ja kosiskelevan sen äänestäjiä.

– Monet ovat sitä mieltä, että Fidesz voi ainakin jossain määrin luottaa Jobbikin tukeen, Nyyssönen kertoo.

Nyyssönen kuitenkin itse näkee puolueiden suhteessa myös paljon ongelmia ja vastakkainasetteluja. Hänen mukaansa Fidesz ei jo pelkästään imagosyistä voi nojautua liikaa Jobbikiin. Nyyssönen muistuttaa, että huolimatta pääministeri Orbánin kiihtyneistä EU-vastaisista lausunnoista, Unkari on hyvin riippuvainen EU:n tuista ja liiallinen profiloituminen äärioikeistolaisen puolueen kanssa saattaisi vaikeuttaa tasapainottelua EU-suhteissa.

IHMISET VOIVAT MYÖS PELÄTÄ OLLA ERI MIELTÄ VALTAVIRRAN KANSSA. PELKONA VOI OLLA ESIMERKIKSI TYÖPAIKAN MENETTÄMINEN.

Majorin mukaan Fidesz kuitenkin tietoisesti tavoittelee Jobbikin radikaaleja äänestäjiä. Hän havainnoi Fideszin flirttailua äärioikeiston kanssa tuoreella ”muistopatsas-tapauksella”. Hallitus on päättänyt pystyttää muistomerkin symbolisoimaan vuoden 1944 Saksan Unkarin valloitusta. Patsaassa Saksaa symboloiva kotka hyökkää Unkaria symboloivan enkelin kimppuun.

Kriitikoiden mukaan patsaalla halutaan häivyttää historiankerronnasta pois Unkarin todellinen yhteistyö natsi-Saksan kanssa ennen vuotta 1944. Kriittiset äänet sanovat myös, että patsaan pystyttäminen on osa Fideszin vaalitaistoa ja pyrkimystä kosiskella Jobbikin kannattajia puolelleen.

Myös Major ihmettelee, miksi patsaalla on juuri nyt niin kiire. Hänelle ei myöskään ole selvää, mitä patsaalla todellisuudessa halutaan viestiä. Fideszin virallisten lausuntojen mukaan patsas on osoitettu ”köyhille unkarilaisille”. Major ei kuitenkaan ole vakuuttunut siitä, etteikö patsaan pystyttämisellä myös hieman flirttailtaisi natsimiehityksen kanssa.

– Balanssi on häilyvä, hän toteaa nuivasti.

Fideszin kannatus näyttää mielipidetiedustelujen mukaan vahvalta, mutta oppositio pyrkii myös saamaan kannattajat liikkeelle. Yhtenä Fideszin vastavoimana Unkarissa toimii Yhdessä 2014 -liike. Liikkeen ideana on ollut koota oppositioryhmät yhteen ja kaataa yhtenä rintamana pääministeri Orbánin valta. Yrityksistä huolimatta oppositio on kuitenkin pysynyt melko hajanaisena.

Kysyttäessä Deákin ja Majorin näkemyksiä oppositiovoimien yhteen kokoamisesta ja Yhdessä 2014 -liikkeen mahdollisuuksista, vastaukset ovat pessimistisiä.

– Yhdessä 2014 ei edusta todellista vaihtoehtoa, vaan samaa vanhaa politiikkaa kuin maassa on aiemminkin toteutettu, Major sanoo.

Liikkeen edustajat ovat pitkälti tuttuja kasvoja Unkarin politiikasta, johtohahmonaan entinen pääministeri, **Gordon Bajnai.** Major itse toivoisi näkevänsä vaalitaistossa joitain aivan uusia toimijoita. Deák vahvistaa, etteivät hänen Unkarissa asuvat ystävänsä myöskään näe Yhdessä 2014 -liikettä vaihtoehtona.

– Vaikka mielipidemittauksissa Fidesz näyttää edelleen olevan vahvoilla, kiinnostavaksi asian tekee kuitenkin se, että lähes puolet vastanneista ei halua kertoa kantaansa, huomauttaa puolestaan Nyyssönen.

Nyyssösen mielestä jo uuden vaalijärjestelmän takia on mahdotonta spekuloida vaalien lopputuloksella. Ihmisten haluttomuus kertoa kantaansa antaa silti ainakin teoreettisen mahdollisuuden opposition mahdollisuuksiin.

Deák ja Major vaikuttavat pessimistisemmiltä. Major ennustaa, ettei opposition aika ole vielä näissä vaaleissa.

– Myös Fideszin sisällä täytyy tapahtua muutoksia, lisää.

Tähän yhtyy myös Deák. Y

Teksti ja kuvat Luis Baudrand

Edelleen siirtomaa

Länsi-Saharan konflikti on jatkunut vuosikymmeniä, eivätkä suomalaiset ole sen pitkittymiseen täysin osattomia. Autiomaan pakolaisleirit ovat lähes samanlaisia nyt, kuin ne olivat 1970-luvulla.

Länsi-Saharan alue Marokon kyljessä on vuosisatoja ollut valloittajien kiinnostuksen kohteena, ja yhtä kauan paikallisväestö on sinnikkäästi vastustanut ulkopuolelta tulevia miehittäjiä, vaikkakin se on joutunut taipumaan siirtomaavallan alle: 1800-luvun lopulta vuoteen 1975 Länsi-Sahara tunnettiin Espanjan siirtomaana nimellä Espanjan Sahara.

Vuonna 1973 Länsi-Saharan Itsenäisyysrintama Polisario aloitti vaatimukset alueen itsenäistymiseksi. Kansainvälinen painostus johti siihen, että Espanja päätti lopulta luopua siirtomaastaan ja antoi Länsi-Saharalle autonomian vuonna 1974.

Länsi-Saharassa oli tarkoitus järjestää alueen tulevaisuutta koskeva kansanäänestys YK:n johdolla, mutta heti espanjalaisjoukkojen vetäydyttyä vuonna 1975 sekä Mauritanian että Marokon armeijat miehittivät alueen, ja Marokko lähetti tuhansia köyhiä kansalaisiaan asumattomana pitämälleen maalle. Kymmenet tuhannet sahrawit pakenivat autiomaahan Algerian rajalle, jonne he perustivat pakolaisleirejä.

Polisario puolestaan ilmoitti vastustavansa maan jakoa ja aloitti sodan miehittäjiä vastaan. Samana vuonna perustettiin Länsi-Saharan demokraattinen arabitasavalta, jonka Afrikan Unioni ja kymmenet maat ovat tunnustaneet.

Sodan aikana Marokko tuhosi pakolaisleire-

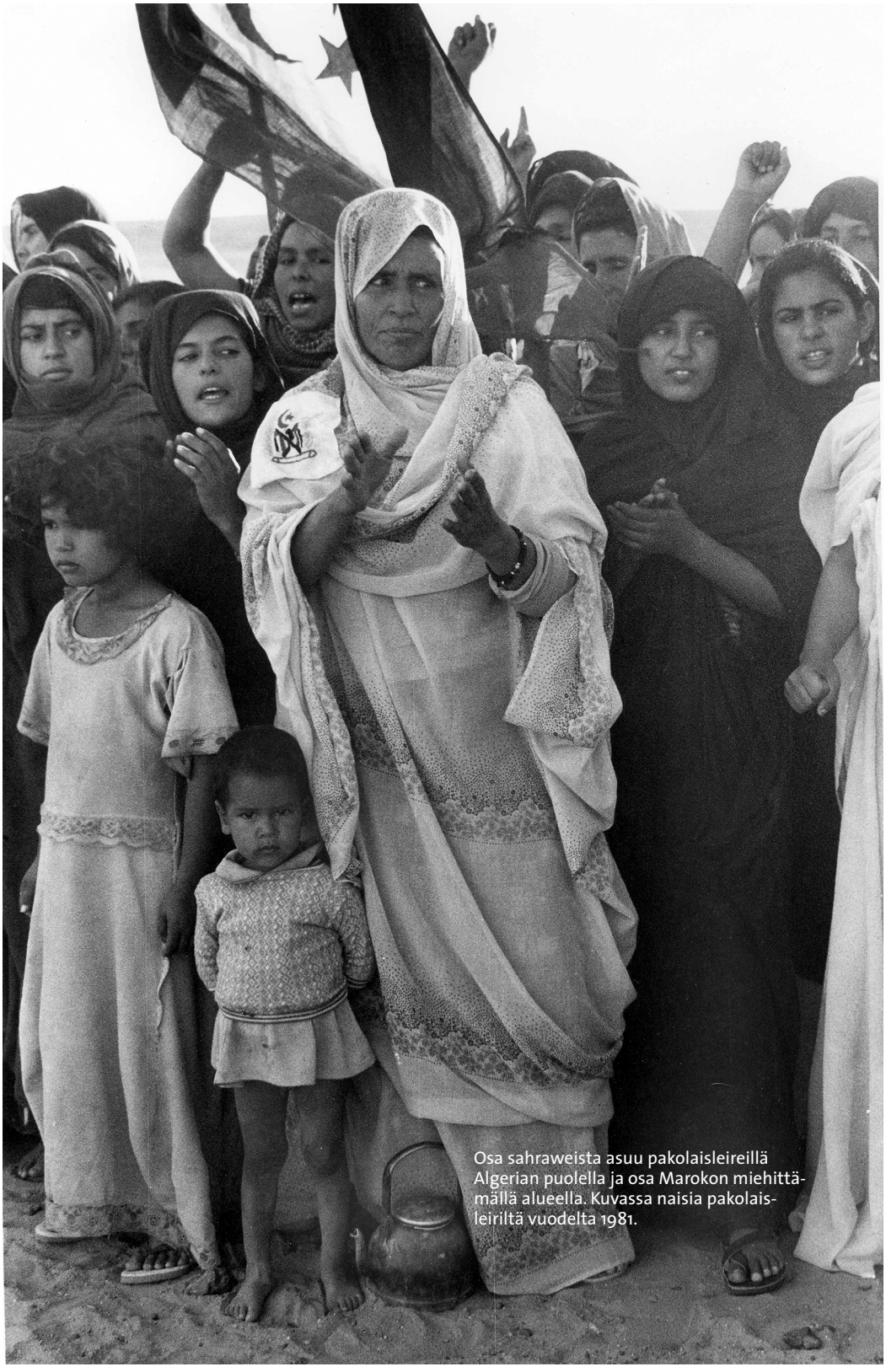

Osa sahraweista asuu pakolaisleireillä Algerian puolella ja osa Marokon miehittämällä alueella. Kuvassa naisia pakolaisleiriltä vuodelta 1981.

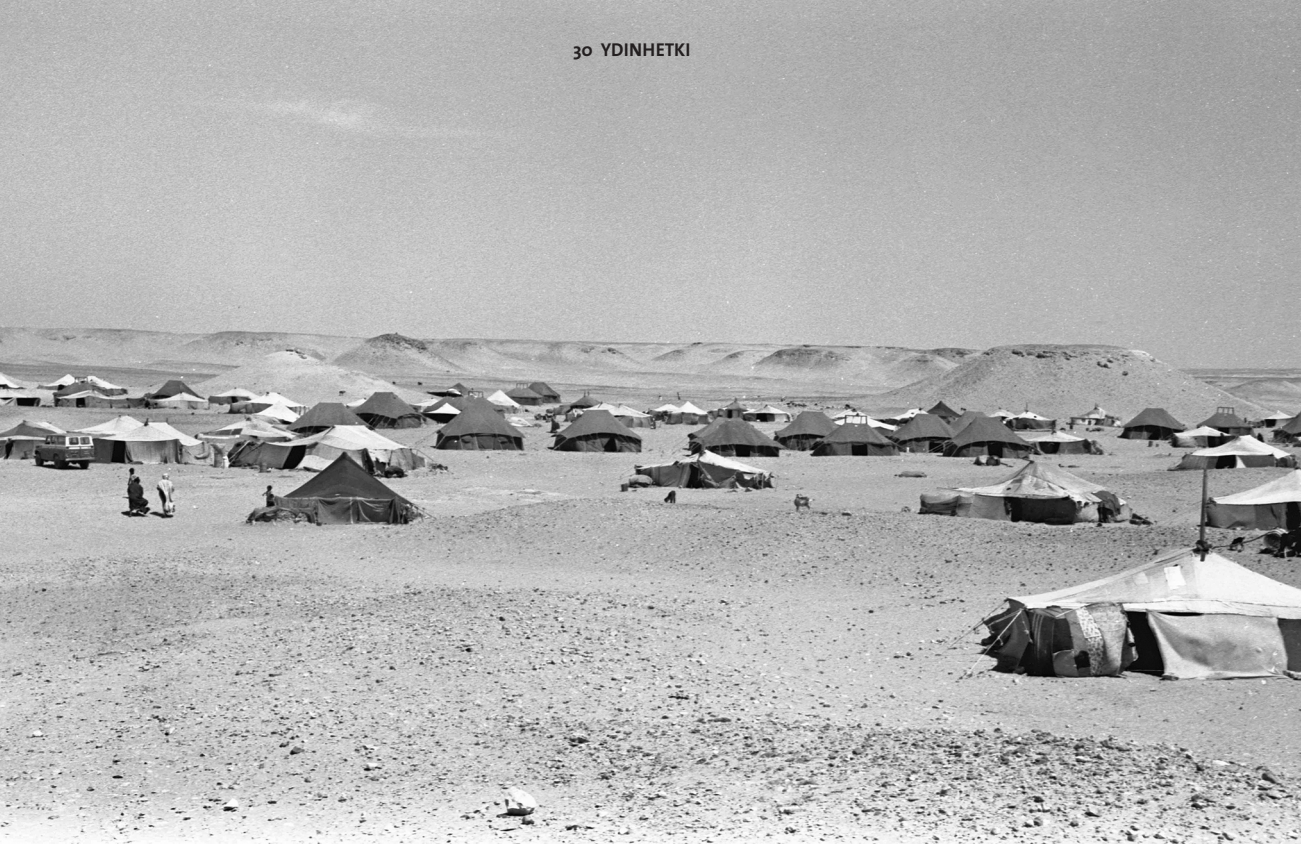

Tänään pakolaisleirit ovat lähes samanlaisia kuin vuosikymmeniä sitten.
Kuva on otettu vuonna 1979.

jä pommittamalla, ja jopa napalmia ja fosforipommeja on levitetty alueelle. Hävityksestä huolimatta pakolaisleirit on rakennettu uudestaan Algerian puolelle. Mauritanian vetäytydyttyä vuonna 1979 Marokko on hallinnut Länsi-Saharaa yksin. Vuonna 1991 Marokko ja Länsi-Sahara solmivat aselevon, mutta länsisaharalaiset eli sahrawit eivät edelleenkään ole saaneet itsenäisyyttään.

Tänään pakolaisleirit ovat lähes samanlaisia kuin melkein 40 vuotta sitten. Asukkaat elävät teltoissa, heillä ei ole puhdasta vettä eikä sähköä. Leirit ovat myös riippuvaisia ulkomaisesta avusta. Osa sahraweista asuu Marokon miehittämällä alueella, missä he ovat maan harjoittaman asutuspolitiikan seurauksena vähemmistö.

YK:n rauhanturvajoukot ovat partioineet Länsi-Saharassa jo parinkymmenen vuoden ajan. Tavoitteena on järjestää Länsi-Saharan itsenäisyydestä kansanäänestys, jota ei kuitenkaan ole kyetty pitämään, sillä Marokko vaatii äänestysoikeutta myös alueella asuville marokkolaisille, mitä Polisario ei ole voinut hyväksyä.

Rauhanturvaajien mandaatti on myös heikko, sillä se ei kata miehitetyllä alueella tapahtuvia ihmisoikeusloukkauksia.

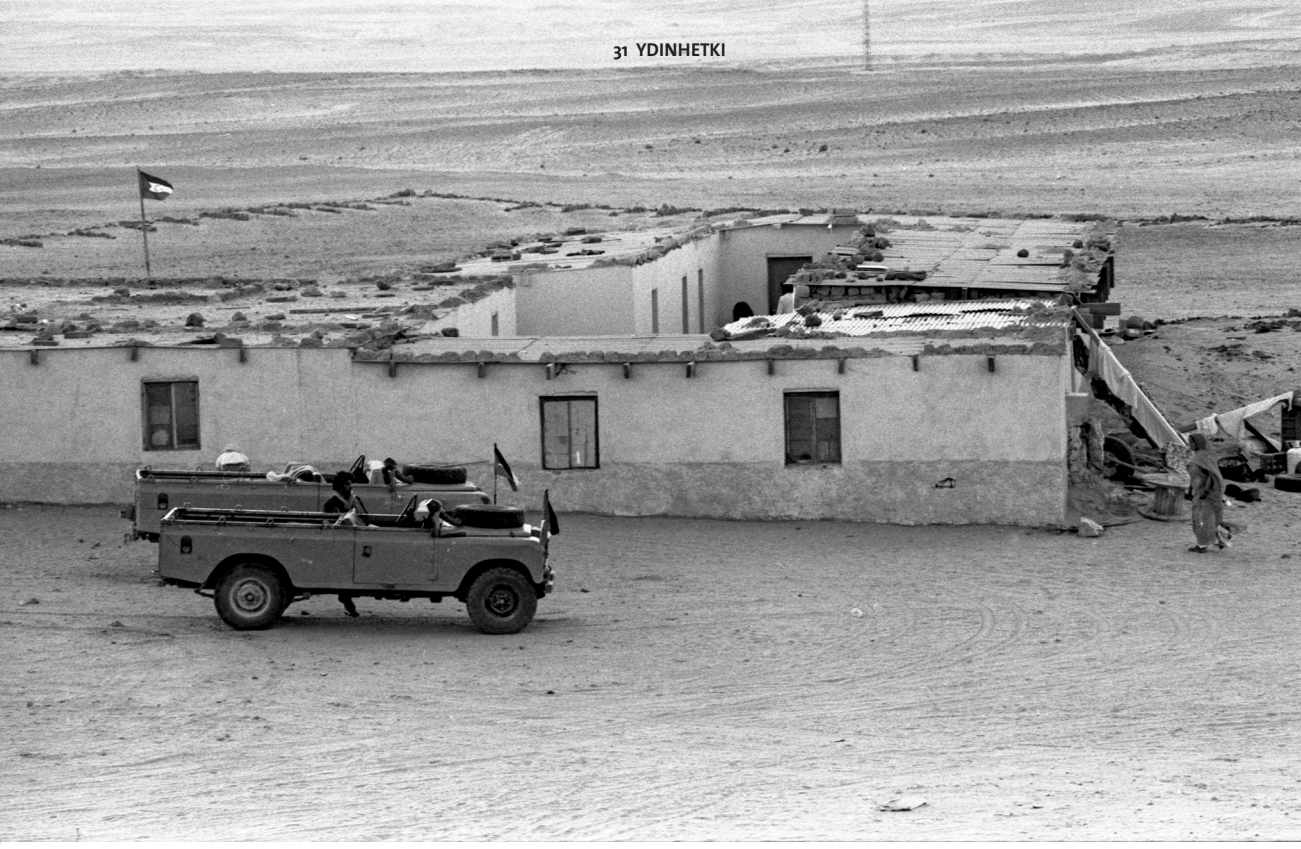

Eu:n suhtautuminen Länsi-Saharan kriisiin on kaksijakoinen. Euroopan parlamentti on ilmaissut tukensa Länsi-Saharan itsenäistymispyrkimyksille, mutta samalla EU jakaa Marokolle talousapua. Näin konflikti pitkittyy. Kuva on vuodelta 1979.

TÄNÄÄN PAKOLAISLEIRIT OVAT LÄHES SAMANLAISIA KUIN MELKEIN 40 VUOTTA SITTEN. ASUKKAAT ELÄVÄT TELTOISSA, HEILLÄ EI OLE PUHDASTA VETTÄ EIKÄ SÄHKÖÄ.

Eu:n suhtautuminen Länsi-Saharan kriisiin on kaksijakoinen. Euroopan parlamentti on ilmaissut tukensa Länsi-Saharan itsenäistymispyrkimyksille, mutta samalla EU jakaa Marokolle talousapua. Suomalaiset eivät näin ole aivan osattomia Länsi-Saharan konfliktin pitkittymiseen.

Suuri ongelma ovat EU:n Marokon kanssa solmimat kalastussopimukset, jotka ovat avanneet Länsi-Saharan aluevedet eurooppalaisille kalastusaluksille. Tämä on useimpien asiantuntijoiden mukaan kansainvälisen oikeuden vastaista, sillä miehitettyjen alueiden luonnonvaroilla voi käydä kauppaa vain, jos se hyödyttää paikallisia ihmisiä. Miehittäjän tulisi myös neuvotella paikallisväestön kanssa luonnonvarojen käytöstä.

Tuorein kalastussopimus läpäisi Euroopan parlamentin äänestyksen viime joulukuussa. Niinpä ranskalaiset ja espanjalaiset kalastusalukset kalastelevat kaikessa rauhassa Länsi-Saharan rikkailla vesillä näilläkin hetkillä. Y

Kirjoittaja Aino Haavio

Ensin tulee KIINA

Nousevien talouksien joukossa Kiina painii edelleen omassa sarjassaan. Se on Euroopallekin selvästi muita kasvutalouksia tärkeämpi kauppakumppani.

Niin sanotut BRIC-maat eli Brasilia, Venäjä, Intia ja Kiina kohauttivat kasvuluvuillaan 2000-luvulla. Viime vuosina kiinnostusta on herättänyt Next 11 -ryhmä, johon kuuluu 11 muuta kehittyvää taloutta. Tästä joukosta etenkin Meksikoa, Indonesiaa, Nigeriaa ja Turkkia eli MINT-maita on povattu maailmantalouden seuraaviksi moottoreiksi.

Talouden merkittävissä neuvottelupöydissä nämä tuoreet nousijat tiivistävät otettaan. Kehittyneiden teollisuusmaiden G7:n rinnalla kokoontuu yhä useammin laajempi G20-ryhmä.

– Myös Kansainvälisessä valuuttarahastossa IMF:ssä nousevien talouksien edustajat ovat vaatineet lisää sananvaltaa. Heidän mielestään päätöksenteon pitäisi heijastaa paremmin maailmantalouden nykyisiä valtasuhteita, kertoo politiikan tutkija, dosentti **Mikael Mattlin** Turun yliopistosta.

Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen tutkimuspäällikön **Iikka Korhosen** mukaan tämänkaltaiset aloitteet eivät ole kuitenkaan toistaiseksi edenneet merkittävissä järjestöissä. Euroopan painoarvo on niissä jokseenkin ennallaan.

– Myös Euroopan ja Yhdysvaltojen parhaillaan käymät vapaakauppaneuvottelut ovat omi-

Vuonna 2010 BRIC-maiden joukkoon liittyi myös Etelä-Afrikka, jolloin lyhenteeseen lisättiin S, eli kansainvälisessä poliikassa puhutaan yleisesti BRICS-maista, kun viitataan kehittyvien talouksien yhteisöön. BRICS Forum on itsenäinen kansainvälinen organisaatio, jonka tehtävänä on vahvistaa taloudellista, poliittista ja kulttuurista yhteistyötä maiden välillä. Ydin käsitteli BRICS-maita laajasti vuoden 2012 numeroissa.

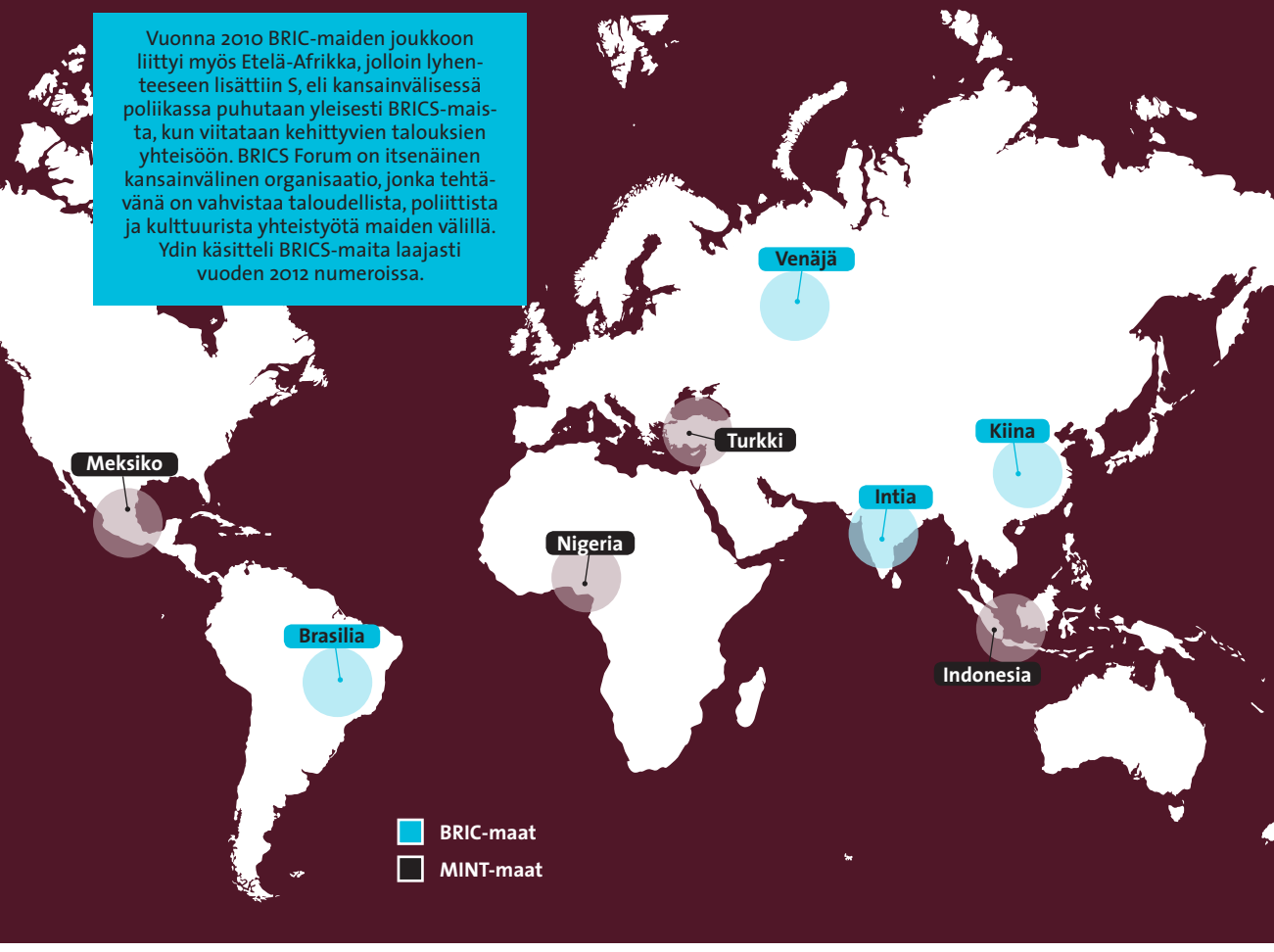

aan vahvistamaan Euroopan asemia kovenevassa kilpailussa, Korhonen arvioi.

Koko maailman talousnäkymien kannalta ratkaisevissa ilmastoneuvotteluissa kehittyvät taloudet ovat kuitenkin osoittaneet voimaa. Vaikka Kiina sijoittaa jykevästi vihreään teknologiaan, se ei ole suostunut sitoutumaan kansainvälisiin sopimuksiin. Muut nousevat taloudet ovat ryhmittyneet tässä Kiinan rinnalle kehittyneitä teollisuusmaita vastaan, ja onnistuneet torpedoimaan neuvottelut.

Pitkällä aikajänteellä nousevat taloudet lyövät muille tahtia yhä useammilla areenoilla.

– Tähän johtaa yksinkertaisesti väestökehitys, toteaa mallintamisen yksikönjohtaja **Juha Honkatukia** Valtion taloudellisesta tutkimuskeskuksesta.

Useimmissa kehittyvissä maissa väkiluku laukkaa ylöspäin ja nuorta työvoimaa on tarjolla yhä runsaammin. Euroopan väkiluku taas laskee ja huoltosuhde heikkenee.

Mikael Mattlinin mielestä BRIC- ja MINT-maiden potentiaalia on kuitenkin suitsutettu ennenaikaisesti.

– Näiden maiden joukossa Kiina on toistaiseksi oma lukunsa, hän sanoo.

Muut kasvavat tai taantuvat lähinnä Kiinan

imussa. Euroopalle nimenomaan Kiinalla on merkitystä. Se tarjoaa sekä loistavia mahdollisuuksia että huolestuttavaa vastusta.

1970- ja 80-lukujen taitteessa Kiina alkoi siirtyä asteittain suunnitelmantaloudesta kohti markkinataloutta. Siitä lähtien se on kasvattanut talouttaan keskimäärin kymmenen prosenttia vuodessa.

Kuluvan vuosikymmenen loppuun mennessä sen arvioidaan kiilaavan maailmantalouden ykköseksi, ohi Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin. 2020-luvun alkupuolella sen osuus maailman kokonaistuotannosta lähestyy neljännestä, kun taas Yhdysvallat ja Eurooppa yltävät kumpikin enää vajaaseen 20 prosenttiin.

Kiinan kasvu on rakentunut halpatuotteiden viennin varaan. Buumivuosina 2002–2008 Kiinan ulkomaankauppa viisinkertaistui. Järisyttävien vientilukujen takana olivat osittain Nokia ja muut isot eurooppalaiset yritykset, jotka ulkoistivat tuotantoaan Kiinaan.

Vuonna 2007 Yhdysvalloista alkaneen finanssikriisin aikana Kiina kannatteli talouskasvuaan lisäksi mittavilla julkisilla investoinneilla.

– Infrastruktuuria uudistettiin perusteellisesti. Rakennettiin vaikkapa luotijunaverkostoa, Mattlin kertoo.

Kiihkeä rakentaminen veti nousuun muitakin kehittyviä talouksia. Kiina käytti valtavasti raaka-aineita ja energiaa. Niitä se osti esimerkiksi Brasiliasta, Venäjältä ja Nigeriasta.

– Kiina oli yksi niistä vetureista, joiden voimalla vanhat teollisuusmaatkin selvisivät finanssikriisistä, Mattlin muistuttaa.

MIKÄLI KIINALAISET PANKIT ALKAVAT KIPUILLA PAHEMMIN, VAIKEUDET LEVIÄVÄT NOPEASTI EUROOPPAANKIN.

Kuluvalla vuosikymmenellä Kiinan kasvu on tasaantunut. Vuoteen 2020 mennessä sen arvioidaan hidastuvan noin viiteen prosenttiin.

– Maa on tulossa teollistumiskehityksensä ensimmäisen vaiheen päähän. Enempää se ei voi vahvistua vanhaa reseptiä noudattaen, Juha Honkatukia sanoo.

Vielä 1990-luvulla Kiina pystyi päihittämään kilpailussa eurooppalaisista lähinnä alhaisen lisäarvon tuotteisiin keskittyneen Portugalin.

Viime vuosina se on sen sijaan alkanut kilpailla korkean teknologian markkinoilla. Esimerkiksi kiinalaiset aurinkopaneelit, tuulimyllyt ja akut ovat nousseet hämmästyttävän nopeasti markkinajohtajiksi.

– Laatu on usein samaa tasoa kuin eurooppalaisilla, mutta hintataso alhaisempi, Mattlin toteaa.

Toisin on muiden nousevien talouksien laita. Mattlinin mukaan esimerkiksi Intia ei kehittänyt infrastruktuuriaan Kiina-vetoisen kiihkeän nousun aikana ja kärsii nyt saamattomuudestaan. Kasvu hidastuu nopeasti.

Turkissa taas 2000-luvun menestys perustui Mattlinin mukaan paljolti yksityiseen velkaantumiseen. Vaihtotase on pahasti miinuksella ja poliittinen epävakaus hidastaa talouskasvua. Eurooppaa Turkin markkinat kiinnostavatkin lähinnä suuren ja nuoren väestön sekä läheisen maantieteellisen sijainnin ansiosta.

Nousevista talouksista etenkin Indonesian kasvuluvut ovat viimeaikoina päätyneet otsikoihin. Kiinan rakennemuutoksen myötä Indonesia on saanut vuorostaan maaperälleen suorittavan työn tehtaita. Kiinan mallin mukainen menestys maata ei kuitenkaan Mattlinin mukaan odottane, sillä koneet syrjäyttävät yhä

useammin ihmiset yksinkertaisessa tuotannossa.

Euroopalle BRIC- ja MINT-maat ovatkin merkittäviä ensisijaisesti historiallisten siirtomaasuhteidensa perusteella. Portugali käy kauppaa Brasiliassa ja Espanja muualla Latinalaisessa Amerikassa, Ranska Afrikassa ja Britannia Aasiassa.

– Meksiko saattaa muodostaa poikkeuksen ja herättää laajempaa kiinnostusta Euroopassa. Maa on uudistanut taloutensa rakenteita ja pitänyt huolta valuuttavarannostaan. Sillä voi olla edellytyksiä tuntuvaan kasvuun kuluvalla vuosikymmenellä, Mattlin arvioi.

Useimmat kansainvälistyvät eurooppalaiset yritykset hakevat kuitenkin jatkossakin voittoja Kiinasta.

Jo 1990-luvun lopulla tuotantoaan Kiinaan siirtäneillä eurooppalaisilla yrityksillä oli tarkoituksenaan myydä tavaraa järkälemäisille Kiinan markkinoille.

– Tämä ei toteutunut, vaan tuotteet päätyivät paljolti Eurooppaan. Kaiken kaikkiaan kauppa on ollut Euroopalle vuodesta toiseen reilusti alijäämäistä, Mattlin kertoo.

Keskiluokkaistuvassa Kiinassa kotimainen kysyntä on kuitenkin kasvanut. Palkat ovat nousseet vuosikymmenen ajan keskimäärin reilut kymmenen prosenttia vuodessa. Kiina on sallinut myös valuuttansa renminbin arvon vihdoin kohota tuntuvasti, viimeisten viiden vuoden aikana 25–30 prosenttia suhteessa euroon. Tämä on ollut omiaan piristämään Euroopan vientiä.

Eurooppalaiset vievät Kiinaan etenkin luksustuotteita. Esimerkiksi kalliit autot ja muotoilubrändit menestyvät.

– Lisäksi kiinalaisten matkustelu lisääntyy vauhdilla, Iikka Korhonen kertoo.

Muilla aloilla eurooppalaiset ovat olleet kiinalaisten kanssa vaikeuksissa. Monet yritykset pyrkivät silti mukaan ainakin vihreään rakentamiseen.

– Tulevaisuudessa eurooppalaiset voisivat ehkä myydä Kiinaan myös finanssipalveluita, Korhonen pohtii.

Maassa on valtavasti varallisuutta. Finanssialan kehittymättömyyden vuoksi kiinalaiset ovat lähinnä säästäneet pankkitileille tai sijoittaneet asuntoihin.

PITKÄLLÄ AIKAJÄNTEELLÄ NOUSEVAT TALOUDET LYÖVÄT MUILLE TAHTIA YHÄ USEAMMILLA AREENOILLA.

Kiinan finanssisektorille on ollut kuitenkin hankalaa ujuttautua.

– Pankkisektorin levittäytyminen Kiinan kokoiseen maahan on huikean kallista ja on siksi jäänyt paikalliseksi. Toisaalta esimerkiksi pääomavaatimukset ja muut rajantakaiset esteet ovat olleet korkeita, Mattlin sanoo.

Kiinan ja EU:n välillä on neuvoteltu viime marraskuusta lähtien uutta investointisopimusta. Sen odotetaan helpottavan myös markkinoille pääsyä.

Lisäksi Kiinan valuuttamarkkinoiden asteittainen vapauttaminen voi avata lähivuosina uusia näkymiä.

Toisaalta pääomaliikkeiden vapautumiseen sisältyy riskejä – etenkin kun kiinalaiset ovat viime vuosina velkaantuneet ja laajeneva varjopankkisektori on synnyttänyt ongelmia.

– Mikäli kiinalaiset pankit alkavat kipuilla pahemmin, vaikeudet leviävät nopeasti Eurooppaankin, Iikka Korhonen varoittaa. Y

Hyvinvoinnin kääntöpuoli

Teksti ja kuvat Janine Wiedel

Tämä kuva on osa pitkäaikaista projektia, jossa dokumentoin St. Agnes Placessa asuvien ihmisten elämää. Tuohon aikaan St. Agnes Place oli Lontoon pitkäikäisin valtaus, joka hajotettiin vuonna 2007. Tämä kuva on otettu vaunusta, joka oli parkeerattuna keskelle katua kuukausien ajan. Vaunu oli Jacquin ja Howien koti. Pariskunan lapsi Lorry syntyi vaunussa. Kuvassa Lorrya syöttää "Teapot", yksi valtauksen asukkaista. Lapsen kasvattaminen ilman vakituista osoitetta merkitsee alituista taistelua sosiaaliviranomaisia vastaan, ja ylipäätään ihmisten elämää kontrolloivaa järjestelmää vastaan.

Eriarvoisuuden kasvu on globaali ongelma, josta Eurooppa ei ole poissuljettu. Valokuvaaja Janine Wiedel tuo esiin ihmiset Lontoon varjoista. Kuvat kertovat tarinaa ihmisistä, jotka muistuttavat kehityksen kestämättömästä suunnasta.

Tämä kuva on otettu Brick Lanella Itä-Lontoossa. Tämä osa Lontoota, joka kerran yhdistyi köyhiin slummeihin ja Viiltäjä-Jackiin, on toiminut kotina eri maahanmuuttoryhmille läpi 1900-luvun, mutta kohdannut huiman keskiluokkaistumisen viimeisen 15 vuoden aikana. Kontrastina trendikkäälle julkisivulle, tämä mies makasi liikkeen ulkopuolella, vailla ohikulkijoiden huomiota.

Nukkuessaankin miehen käsi oli kierrettynä koko maallisen omaisuuden, Marks & Spencer -ostoskärryn ja sen sisällön, ympärille. Vaikka Lontoossa on suojia, joissa kodittomat voivat nukkua öisin, ei heille ole paikkaa päivisin.

Danny Shine on katutaiteilija ja protestoija, joka on useiden vuosien ajan nähty Lontoon kaduilla. Yleensä aseenaan megafoni, Danny herättelee yleisöä ajattelemaan krittisesti sosiaalisesta todellisuudesta, ja juhlistaa samalla vapaan puheen oikeutta. Danny Shine käyttää usein ironiaa kiinnittääkseen huomiota kapitalismin kieroutuneisuuteen ajassa, jolloin ihmisten väliset erot toimeentulossa ja hyvinvoinnissa kasvat ja hyvinvointivaltiota heikennetään samalla, kun rikkaat saavat verohelpotuksia.

Hyvinvoinnin ja köyhyyden ristiriita. Puinen ovi ja marmoriset pylväät kertovat varakkuudesta, kun taas paljaat jalat puhuvat korutonta kieltään tarpeesta ja epätoivosta. Tämä ristiriita kaikuu eri puolilla Lontoota, jos ihmiset vain haluavat kiinnittää siihen huomiota.

Kodittomia auttavan hyväntekeväisyysjärjestö Broadwayn mukaan Lontoossa oli kesäkaudella, toukokuusta lokakuuhun, keskimäärin 1 672 kaduilla nukkuvaa ihmistä. St. Mungosin mukaan kaduilla nukkuvien määrä on parin viimeisen vuoden aikana kasvanut 31 prosentilla.

Turku–Bryssel–Helsinki

Kaisu Karvala hurahti 1990-luvun alkuvuosina uuteen teknologiaan. TeliaSonerassa hän oli tekemässä uutta ensimmäisten joukossa, kuten myös jakamassa mobiili- ja verkkotietämystään EU-päättäjille. Nyt hän toimii Rovion lobbarina.

Kuva Pekka Elomaa

Se oli ihan selvää: maailmalle! Kouluaikana olin vaihto-oppilaana Ranskassa. Opiskeluaikana aina töissä kaupassa. Meitä oli joukko **Esko Antolan** Eurooppa-opin saaneita, jotka löysimme itsemme Brysselistä. Olin siellä 17 vuotta. On ollut kiinnostavaa oppia navigoimaan 28 erilaisen maan, kulttuurin ja arvomaailman joukossa.

Nuorelle valtiotieteilijälle oli kova paikka yrittää ymmärtää kaikkea. Oli hienoa, että saatoin aloittaa parlamenttiavustajana. Ensimmäiset työtehtäväni liittyivät telemarkkinoiden avaamiseen.

En voisi kuvitella ottavani vastaan mitä tahansa lobbaustehtävää. Teen lobbaamista, koska rakastan uuden teknologian toimialaani. Kompetenssini tulee monivuotisesta kokemuksestani, verkostoistani ja osaamisestani. Toimin muun muassa kuusi vuotta mobiiliteknologiaa edistävän järjestön, GSMA:n puheenjohtajana.

Lobbari on ennen muuta asiantuntija. Esitämme, miten asiat voitaisiin tehdä. Lobbaaminen ei auta enää silloin, kun asiat ovat jo valmiiksi pureskeltuja. Pitää toimia aikaisemmin. Myös yrityksissä on valmistauduttava ajoissa lainsäädännön muuttumiseen ja muokattava liiketoimintaa sen mukaisesti.

Brysselissä pitää olla sisämarkkinoiden vuoksi. Siellä pitää olla myös rahan vuoksi. EU jakaa muun muassa digitaalisille kehityshankkeille varoja, joilla kilpailukykyä ja kasvua tuetaan. Myös Rovio on näissä mukana.

Tapaan säännöllisesti Suomen EU-edustuston virkamiehiä. Minun on annettava ammattilaisvastinetta, jotta aikaa löytyy, ja että voin kertoa miten asiat voitaisiin tehdä tai miten ne vaikuttavat omaan toimialaani. Testaamme asioita puolin ja toisin.

Haluamme myös nostaa valmistelutasoa. Kun puhumme tietosuojasta, käytämme parhaita asiantuntijoita. Kun koodauksesta, otamme parhaat koodarimme kehiin. Emme myy mitään, mutta kerromme miten jonkun asian voi parhaiten tehdä.

EU-parlamentin valiokuntakuulemiset ovat avoimia. Niistä saa tietoa. Siksikin pitää olla paikan päällä. Verkossa on toki valtavasti tietoa. Vain aikamoinen fakiiri löytää sieltä kaiken tarvittavan. Kokonaisuuden ymmärtäminen ei ole ihan helppoa.

Myös ylätason keskustelut ovat tärkeitä. Rovion hallituksen puheenjohtaja tapasi komission varapuheenjohtaja **Neelie Kroesin,** joka vastaa digitaalisista sisällöistä ja palveluista. Näin lähti start up -yritysten tukemista koskeva aloite liikkeelle.

Kyse on viisumikäytäntöjen helpottamisesta, erilaisista työelämän joustoista, joilla etsitään juuri start up -yrityksille sopivia instrumentteja osaajien saamiseksi. 250 000 saksalaista insinööriä työskentelee nyt Kalifornian piilaaksossa. Heidän pitäisi olla Euroopassa.

EU:ta tarvitaan yhteisten pelisääntöjen vuoksi. Rovion kannalta tärkeitä ovat esimerkiksi sähköisen kaupan direktiivi, meillähän kaikki on sähköistä, tai tiedonsiirtoon liittyvät tekijät. Roviolla on kaksi miljardia pelaajaa ja siksi paljon dataa. Telealan operaattoreilla puolestaan on omat haasteensa. Niiden pitää vastata verkoista ja investoida niihin, mutta kukaan ei oikein maksa niistä.

Lobbarina voin avata myös ekosysteemiä, jota tarvitaan uusille innovaatioille, ja siihen, että ne myös toimivat. Y

Kirjoittaja Arja Alho Kuva Pekka Elomaa

EUROOPPA MUUTTUU

HELSINGIN YLIOPISTON LEHTORI, DOSENTTI HEIKKI MIKKELI ON POHTINUT KANSALLISTA IDENTITEETTIÄ JA EUROOPAN IDEAA. KOSMOPOLIITTINA JA HISTORIOITSIJANA HÄN NÄKEE KUITENKIN EUROOPAN TUOLLE PUOLEN.

MIHIN TARVITAAN identiteettiä? **Heikki Mikkelin** mukaan identiteetti viittasi alun perin henkilöllisyyteen, mutta kahden viime vuosisadan aikana käsite alkoi laajentua niin, että sillä viitataan usein kansalliseen identiteettiin ja nykyään myös maanosaan.

Mikkeli pilkkoo identiteetin niin paikalliseksi erottautumiseksi, tyyliin me ja muut, kuin ajalliseksi jatkuvuuden tunteeksikin. Se ilmenee kulttuuritraditioissamme ja yhteisessä historiassamme.

– Ihmiset ovat yhteisöllisiä. Identiteettiä tarvitaan, jotta tiedettäisiin mihin kuulumme. Topelius korosti juuri yhteisöllisyyttä. Hän kirjoitti Maamme-kirjaan sisältyvän ajatuksen, jonka mukaan ”kaikki, jotka tunnustavat Suomen isänmaakseen ja rakastavat sitä, ja jotka kunnioittavat Suomen lakeja ja tekevät työtä sen hyvinvoinnin eteen, ovat yhtä kansaa.”

EUROOPPA MUUTTUU KANSAINVAELLUSTEN MYÖTÄ ENTISTÄ MONIMUOTOISEMMAKSI JA VÄRIKKÄÄMMÄKSI.

Identiteettejä voidaan rakentaa tietoisesti. Mikkeli muistuttaa, ettei suomalaisuus syntynyt sattumalta. Sitä on kerrostettu 1800-luvulta asti, kun suuret kansalliset vaikuttajamme ovat rakentaneet suomalaisuutta kielen, tieteen ja taiteen kautta. Kyseessä on eräänlainen aktiivinen itsensä tunnistaminen, jolloin arvioimme itseämme erilaisten symbolien, kielellisten ilmausten, myyttien ja kertomusten välityksellä. Mikkeli tiivistää identiteetin tulkinnoiksi itsestämme.

Tulkinta itsestämme on koko ajan vuorovaikutuksessa suhteessa muihin. Siksi suomalainen identiteetti ei löydy museosta eikä sitä voi vaalia menneisyyden kautta. Mikkelin mielestä pitäisi olla itsestään selvää, että maahanmuuttajat ovat osa suomalaista identiteettiä eikä heitä voi sulkea suomalaisuuden ulkopuolelle. Niin ei tehnyt **Topeliuskaan.**

– Ihmisoikeudet eivät ole mikään mielipideasia. Ne ovat oikeusperustaamme. Kun Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on antanut Suomelle useita langettavia tuomiota, ovat ne osoitus kansalaiskasvatuksen ja yhteiskunnallisen keskustelun rajojen tunnistamisen epäonnistumisesta.

ENTÄ EUROOPPALAISUUS? Onko olemassa eurooppalaista identiteettiä?

– Eurooppalaisuuteen vedottiin ensimmäisen kerran, kun osmanit olivat vallanneet Konstantinopolin vuonna 1453 ja paavi **Pius II** kehotti eurooppalaisia yhdistämään voimansa. Siihen on vedottu aina silloin, kun joku vieraaksi koettu on uhannut Eurooppaa. Jossakin vaiheessa se oli sosialismi, nykyisin taas islam.

Jos ajatellaan identiteettiä paikkaan rajautumisena, Euroopalla ei ole luonnollisia rajoja. Mikkeli tähdentää sitä vastoin poliittisia suhdanteita. Hän ottaa esimerkiksi itärajan. Se on vaihdellut historiassa sen mukaan millainen hallinto Venäjällä tai Neuvostoliitolla on ollut.

Mutta eipä Euroopalla ole yhteisiä historiallisia myyttejä ja muistoja, jotka olisivat kaikkien jaettavissa. Tutkija **Anthony D. Smithin** mielestä Euroopalta puuttuu ennen muuta yhteinen esihistoria ja kokemus yhteisestä menneisyydestä, joka voisi lujittaa emotionaalista yhteyttä Eurooppaan.

Kun ajattelen **Mozartia** matkaamassa kärryillä viluissaan, soittokeikoille Euroopan ho-

vista toiseen, kyse on kulttuuriperimästä ja se on Mikkelin mukaan ihan toinen juttu, kuin eurooppalainen itseymmärrys.

Mikkeli itse hahmottaa Euroopan historian viitenä tarinana, joista ensimmäinen liittyy kristilliseen Eurooppaan ja toinen erityisesti koululaitoksemme tapaan rakentaa Eurooppaa kansallisvaltioiden synnyn kautta. Tämä näkyy Mikkelin mukaan jopa siinä, kuinka historianopetus jaetaan Suomen historiaan ja yleiseen historiaan.

Kolmas tarina liittyy sivilisaation ylivertaisuuteen, joka erityisesti imperialismin aikana synnytti valkoisen miehen taakan muiden sivistämistehtävästä. Neljäs tarina liittyy integraatioon, joka on Euroopan unionin piirissä suosituin tarina yhdentymisen historiallisen kehityksen väistämättömänä päämääränä. Mutta yleistyvin on viides tarina, jossa Eurooppa on kulttuurien kohtauspiste, ja jossa sillä on globaalia vastuuta.

NYKYISTÄ EU:TA ON HALLITTU AJATUKSELLA, ETTÄ EU ON VÄLINE OMIEN KANSALLISTEN ETUJEN TURVAAMISESSA.

Mikkeli viittaa myös italialaiseen semiootikkoon **Umberto Ecoon.** Eurooppa muuttuu kansainvaellusten myötä entistä monimuotoisemmaksi ja värikkäämmäksi. Emme voi muuttaa kehityskulkua siitä yksinkertaisesta syystä, että maapallolla on enemmän ihmisiä. Asia ei Mikkelin mukaan ole yksinkertaisesti vallassamme – mutta se on, kuinka suhtaudumme kanssaihmisiimme.

Nykyistä EU:ta on hallittu ajatuksella, että EU on väline omien kansallisten etujen turvaamisessa. Euroopan näkeminen vain suurena markkina-alueena johtaa syvenevään taloudelliseen jakautumiseen ja suuriin ekologisiin ongelmiin. Mikkeli arvelee EU:n joutuvan umpikujaan, ellei uskalleta käydä julkista keskustelua kansallisesta suvereniteetista ja siitä luopumisesta. Mutta vaihtoehdoksi hän ei halua alueellista Eurooppa-bunkkeria.

– Koen monessa mielessä, että 1970-luku oli enemmän kosmopoliittinen kuin nykyinen aikamme. Kuitenkin monet maailmaa kohtaavat ongelmat, kuten ilmastonmuutos, talous, muuttoliikkeet sekä sodat ja konfliktit edellyttävät kansallisrajoja ylittävää päätöksentekoa. Käpertyminen alueelliseen linnoittautumiseen ei palvele tarvittavaa kulttuurien vuorovaikutusta eikä ongelmien ratkaisua.

Meillähän oli Kansainliitto ja sittemmin Yhdistyneet Kansakunnat, joka voisi olla globaalin hallinnan ytimessä?

– YK merkitsi kouluaikanani opetuksessa jotakin hyvin tärkeää ja vaikutusvaltaista. Mutta jos jatkuvasti kerrotaan, että se on hampaaton, se muuttuu hampaattomaksi. Kysymys on kansalaiskasvatuksesta ja yhteiskunnallisesta keskustelusta: miten yhteinen menneisyytemme näytetään ja miten siitä kerrotaan. Meitä on kasvatettava maailmankansalaisiksi.

Ehkäpä myös arvojen muutoksella on asian kanssa jotakin tekemistä? Vielä 1980-luvun alussa suomalaiset pitivät tärkeänä maailmanrauhaa, nälän voittamista ja monia kosmopoliittisiksi koettuja kysymyksiä. Nyt on toisin. Heikki Mikkeli on vakuuttunut, että meidän pitää vain päättää toisin. Sitten on toimittava sen mukaan. Y

into

Tiedon ytimeen!

Antti Alaja & Esa Suominen

TALOUTTA TYÖVÄELLE
Markkinaliberalismin myyttejä murtamassa

20€ ovh 26€

Kirjassa etsitään vaihtoehtoa markkinaliberaalille talousmallille John Maynard Keynesin sekä hänen työnsä jatkajien ajatuksista.

Partanen, Paloheimo & Waris

SUOMI ÖLJYN JÄLKEEN

20€ ovh 28€

2010-luvulla tuotanto vähenee ja öljyn hinta nousee pilviin. Mitä tekee Suomi – tuo pieni pohjoinen maa, jolla ei ole omaa öljyntuotantoa?

Tieto-Finlandia-ehdokas 2013

23€ ovh 26€

Johanna Korhonen& Jeanette Östman (toim.)

KAIKELLA RAKKAUDELLA
Sanoja seksuaalisuudesta ja sukupuolesta

Kaikella rakkaudella on neljäntoista kirjoittajan ja kertojan raikas ja välttämätön puheenvuoro. Useimmiten homoista, biseksuaaleista ja transihmisistä puhuvat heterot. Tässä kirjassa he ovat äänessä itse.

23€ ovh 26€

Eveliina Lundqvist

SALAINEN PÄIVÄKIRJA ELÄINTILOILTA

Paljastava ja koukuttava päiväkirja eläintuotannosta. Mitä tiloilla todella tapahtuu, kun toimittajat ja aktivistit eivät ole näkemässä?

Jouko Kajanoja & Kaarin Taipale (toim.)

EUROOPAN MAHDOLLISUUS

15€ ovh 17€

Nimekkäät kirjoittajat ovat asiantuntijoita, joista yksikään ei ole ehdokkaana meppivaaleissa. Pamfletti ei valita, mitä pahaa EU on tehnyt Suomelle, vaan pohtii, mitä hyvää EU voi tehdä Euroopassa ja maailmassa.

TILAA NYT!

Tilaa www.intokustannus.fi tai myynti@intokustannus.fi

Hintoihin lisätään toimituskulut 3-5 €

Ytimessä

YTIMESSÄ TARJOILEE KAVALKAADIN LAADUKKAITA ESSEITÄ, JOISSA KIRJOITTAJAT VALOTTAVAT AJANKOHTAISIA KYSYMYKSIÄ JA OTTAVAT KANTAA.

50 NILS TORVALDS Syvä kriisi ja uroteot / **56 KIRSI KOIVUPORRAS-MASUKA** Uusi Etelä-Afrikka / **60 LIISA LIIMATAINEN** Vatikaanin jäänmurtaja / **66 PERTTI HYNYNEN** Työväenliike unissakävelijänä / **70 YRJÖ HAKANEN** Historiallinen uudistus vai sotku? / **74 RITA DAHL** Mistä äärioikeiston suosio kumpuaa?

Syvä kriisi & UROTEOT

Kirjoittaja Nils Torvalds

JOSÉ MARÍA MATEOS / FLICKR

Mikä Euroopan kriisimaissa oikein meni vikaan? Onko Eurooppa oikealla tiellä ja me oikealla suunnalla? Matka Portugaliin, Kreikkaan ja Kyprokselle toi vastauksia ja lisää kysymyksiä.

Matkalla kriisin lannistamalle Kyprokselle konetta on vaihdettava Ateenan lentokentällä. Kun laskuliussa lähestyimme kenttää näin sekä kartalla että ikkunasta, että lensimme antiikin maiseman yllä. Se herätti syviä tunteita.

Siellä alhaalla juoksivat kerran Thermopylain viestinkantajat, siellä purjehtivat tuhannet alukset valloittaakseen Troijan ja siellä Delfoin oraakkeli ennusti tulevaa. Oraakkeali tuntui näissä oloissa ajankohtaisimmalta. Olimme Euroopan parlamentin valtuuskunnan matkalla, jonka tehtävänä on arvioida, miten troikka, eli Euroopan komissio, keskuspankki ja Kansainvälinen valuuttarahasto, on käsitellyt niitä EU-maita, jotka talouskriisin takia joutuivat hakemaan taloudellisia pelastusohjelmia.

Tehtävä tuntui niin rikinkatkuiselta, että siitä nousevat kaasut saisivat minkä tahansa oraakkelin ennustamisen edellyttämään sekavaan tilaan. Oliko Eurooppa oikealla tiellä ja me oikealla suunnalla? Ainakin olimme ”lähteillä”.

Matkustettuaan ensimmäisen kerran 1961 unelmiensa maahan Kreikkaan isäni kirjoitti kirjan *Vid källorna*. Se kertoi maasta, josta hän oli lukenut siitä asti, kun neljävuotiaana oli oppinut lukemaan. Nyt oli minun vuoroni – puolivuosisataa myöhemmin – selvittää mikä oli mennyt vinoon hänen unelmiensa maassa, niin kuin myös Portugalissa, Irlannissa ja Kyproksella. Ei siis enää mitään unelmien maita, pikemminkin painajaisten.

Ensimmäinen ja hankalin oivallus syntyi jo Lissabonissa. Päivän aluksi olimme keskustelleet entisen pääministerin **José Socratesin** kanssa. Suuri osa siitä keskustelusta koski sivuseikkaa, eräiden päätöksenteon kannalta keskeisimpien vaiheiden tilastotietoja.

Toveri Socrates yritti kaikin tavoin – siltä minusta vaikutti – välttää sellaista johtopäätöstä, että politiikka ja poliitikot kantoivat vastuun siitä, miten hankalaksi kehitys oli kääntynyt. Tämä ilmiö oli nähtävissä kaikissa kriisimaissa. Kaikki poliittiset suuntaukset ja vivahteet olivat samalla tavalla syyllistyneet paremman käänteen odottamiseen.

Ensimmäinen johtopäätös olikin, että kaikki olivat olleet myöhässä. Jos poliitikko istuu käsillään pelkuruuttaan ja toivoen, että Helinä-keiju sirottelisi keijutomua talousongelmien ylle, on tuloksena pelkästään lisää ongelmia.

ENSIMMÄINEN JOHTOPÄÄTÖS OLIKIN, ETTÄ KAIKKI OLIVAT OLLEET MYÖHÄSSÄ.

Tämä on kaikkien kriisimaiden yhteinen piirre. Sen voi helposti löytää myös muista Euroopan maista. Meillä ”ei-vielä-kriisissä” -mailla ei siis ole syytä kerskailuun.

Portugali on ollut jälkijunassa jo pitkään. Ei ole sattumaa, että ruotsalainen ja suomalainen tekstiiliteollisuus ulkoistivat osan tuotantoketjunsa alkupäästä Portugaliin jo 1960-luvulla. Se koski yhtä lailla Mattisen ”joka-jannulla-Jamekset” -farkkuja, Melkan paitoja kuin Algotin vaatteita. Portugalin huonoa onnea oli, että kolme erilaista kriisiä iski melkein samanaikaisesti.

Maailman kauppajärjestö WTO:n perustamisen viimeinen neuvottelukierros, Uruguayn kierros alkoi vuonna 1986 ja päättyi 1994. Tuona aikana sovittiin neuvotteluihin osallistuneiden 123 maan kesken lähes kaikesta mahdollisesta kaupasta.

Tekstiilituotteiden tuontikiintiöiden poistamiseksi annettiin maille kymmenen vuoden siirtymäaika. Sinä aikana koko tuotantorakenne muuttui perusteellisesti. Sellaiset yritykset kuin Melka tai Algot oli myyty kansainvälisille monialayrityksille, jotka viimekädessä omistavat vain tuotemerkin ja mallisuojan. Meksikolaisten alihankkijoiden esimerkki osoitti, että kansallisvaltiot eivät enää pystyneet ohjaamaan pitkiksi venytettyjä arvoketjuja.

EUROPEAN UNION / EUROPEAN PARLIAMENT

Yksi monista EMU:n ja euron yhteydessä vaivihkaa sivuun työnnetyistä seikoista ovat ne vaikeudet joihin alikehittyneet euromaat ajautuivat sopeutuakseen uusiin olosuhteisiin.

EUROPEAN UNION / EUROPEAN PARLIAMENT

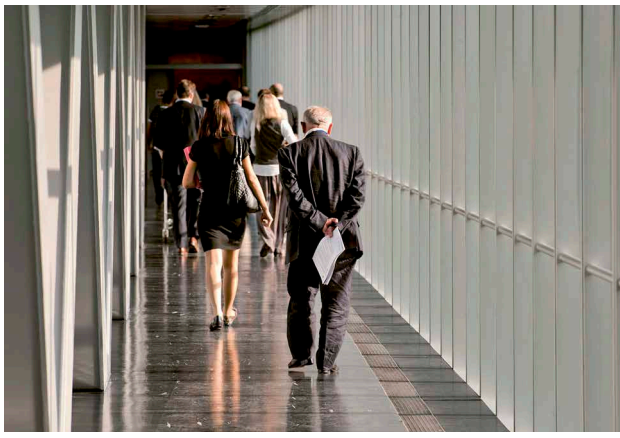

Barry Eichengreen ja **Charles Wyplosz** varoittivat jo 1993 tästä ongelmasta, mutta heidän varoituksensa ei soveltunut EU:lle ominaiseen poliittiseen ylioptimismiin. Kiinan tapaisten diktatuurimaiden synnyttämään kovaan ulkoiseen kilpailuun sopeutumisesta tuli erityisen haastavaa Portugalin kaltaisille maille.

Se mitä on hieman harhaanjohtavasti ja kierrellen kutsuttu sisäiseksi devalvoinniksi onkin käytännössä yksinkertaisesti palkanalennuksia ja leikattuja sosiaalietuuksia. Heikoille maille on näin tarjottu lääke, joka ei juurikaan auta niitä nostamaan kysyntää ja tuottamaan arvoketjussa laadukkaampia tuotteita.

Kolmas vitsaus on surullinen esimerkki ”lainatusta ajasta” (**Wolfgang Steeckin** *Gekaufte Zeit*). Socratesin hallitus yritti – pahasti myöhässä – päästä irti rakenteellisista ongelmista ylisuuren budjettivajeen avulla, yritti siis lainata tulevaisuudelta. Finanssikriisin hallitsemassa maailmassa tämä johti nopeasti siihen, että maa suljettiin finanssimarkkinoiden ulkopuolelle.

Muuta ei nykymaailmassa tarvitakaan. Portugalin tragedia viittaa myös EU:n puutteellisuuksiin. EU:ssa on puhuttu konvergenssista jo 1950-luvulla, mutta rakennerahastoja ei ole kehitetty riittävästi ja niitä käytetään sitä paitsi osittain peittämään kotimaisten hallitusten poliittisten ja taloudellisten keinojen puutteita. Joudumme siten tänään antamaan kriisilainoja heikoille jäsenmaille sen vuoksi, että emme ole ajoissa luoneet riittävän toimivaa yhteistä eurooppalaista rakenne- ja teollisuuspolitiikkaa.

Kreikka on kaikista kriisimaista hälyttävin – monista syistä. Ei niinkään Kultaisen sarastuksen tai Syrizan takia. Populistiset puolueet ovat aina epämiellyttäviä, erityisesti, jos poliittisessa ja taloudellisessa kriisissä politiikalle niin ominainen arkipäivän populismi muuttuu kriisin kypsyessä fasismin tai bolsevismin tapaiseksi liikehdinnäksi. Kreikan ongelmien juuret ovat kuitenkin syvemmällä maan historiassa.

Jo Osmanien valtakunnan aikana kreikkalainen yläluokka kehitti klienttijärjestelmän. Klienttijärjestelmässä alistutaan valtaapitävien käskyläisiksi: kun vallassaolevalla menee hyvin, klienttikin saa palkkionsa. Sama onneton järjestelmä jatkui, kun Kreikka joutui ensimmäisenä maana kokemaan kylmän sodan kahtiajaon.

Winston Churchill matkusti lokakuussa 1944 Moskovaan, missä hänen huolensa ei todellakaan ollut miekanterällä tasapainottelevan Suomen kohtalo. Hänen huolensa olivat britti-imperiumin liikenneyhteydet. Niiden ylläpitämiseen tarvittiin Kreikkaa ja siksi syntyi ”prosenttipaperin” etupiiri-

PEDRO RIBEIRO SIMÕES / FLICKR

jako Stalinin kanssa. Se puolestaan johti brittiarmeijan pitämään ”mihin hintaan tahansa” valvonnassaan Ateenaa, ja taistelemaan kommunistipuolueen johtamaan vastarintaliikettä vastaan.

Tämä johti poliittiseen järjestelmään jossa kaksi kilpailevaa poliittista heimoa – **Papandreun** PASOK ja **Karamanlisin** Uusi demokratia vuorottelivat kumpainenkin oman klienttijärjestelmänsä rakentamisessa. Asiaa ei parantanut everstien vallankaappaus. Nykyinen hallitus on siten syvällä läpeensä korruptoituneessa valtiollisessa järjestelmässä, jossa jopa opettajien virat jaetaan klienttijärjestelmän kautta.

Se on yksinkertaisesti poliittinen hallinto, joka ei voi selvitä nykyisistä monimutkaisista haasteista. Sen vuoksi troikka joutuu askartelemaan asioiden kanssa, joihin sillä ei ole kompetenssia eikä juridista oikeutta puuttua: valtiovallan rakentamiseen.

Ihan toisenlaista polkua myöten Kypros ajauti ongelmiin. Sen jälkeen, kun Turkki oli valloittanut saaren pohjoisen ja hedelmällisemmän osan, Kypros oli päättänyt ryhtyä Levantin finanssikeskukseksi.

Se saattoi olla hyvä tavoite, mutta pienestä saarivaltakunnasta tuli hyvin epämääräisten venäläisten oligarkkien suojapaikka, joka sai samalla maan resurssit ylittävän pankkisektorin. Tästä tuli esimerkki presidentti **Koiviston** käyttämästä ilmaisusta ”hanska heiluttaa koiraa”.

MEIDÄN ON SAATAVA TOIMIVA PANKKIUNIONI, KOSKA MEILLÄ ON YHTEINEN FINANSSI-JÄRJESTELMÄ.

Kun Kreikan valtionvelkaa leikattiin, myös Kypros joutui vaikeuksiin. Suuri osa maan taloudellisista reserveistä oli kreikkalaisissa lainapapereissa.

On myös olemassa huolestuttavia merkkejä valtionpankin ja konkurssivalmiiden yksityisten pankkien välisistä sisäpiirikaupoista. Keskuspankit antavat – kylläkin Euroopan keskuspankin luvalla – hätälainoja (ELA, Emergency Liquidity Assistance) pankkien tilapäisen maksukyvyttömyyden torjumiseksi. ELA:n apu edellyttää tietynasteista turvallisuutta, mutta sitä ei saa antaa täysin konkurssivalmiille pankeille. Tätä sääntöä ei noudatettu Kyproksella ja jälkivaikutukset säilyvät pitkään kuin rautakahle.

Kyprokseen verrattuna Irlanti oli pelkkää auringonpaistetta – ainakin alussa. Irlanti päätti kehittyä puolittaiseksi veroparatiisiksi Euroopan

markkinoille pyrkiville amerikkalaisille yrityksille. Alettiin puhua ”kelttiläisestä tiikeristä” – Taiwanin ja Etelä-Korean eurooppalaisesta vastineesta.

Buumi jatkui luottobuumina, joka tähtäsi ennen kaikkea dotcom-yrityksiin ja kiinteistömarkkinoille. Kolme irlantilaista pankkia alkoi kilpailla, mikä niistä pystyi antamaan edullisimpia lainoja kiinteistökeinotteluun ja kaikkeen mikä päättyi .com. Tämä taas päättyi lainakannan nopeaan lisääntymiseen, viisi- tai kymmenkertaiseksi, ilman todellisia vakuuksia.

SINAN YÜZAKLI / FLICKR

Ongelmat alkoivat, kun ensimmäinen dotcom-kupla USA:ssa puhkesi ja amerikkalaisista yrityksistä tuli varovaisempia. Seurasi Lehman Brothersin konkurssi ja kelttiläinen tiikeri joutui teholle. Jossain määrin ilahduttavaa on, että pääomavirrat ovat taas lisääntymässä ja Irlanti saattaa selviytyä pelkällä säikähdyksellä.

Ja mitä me opimme tästä?

Opetukset ovat melko yksinkertaisia. Meidän on saatava toimiva pankkiunioni, koska meillä on yhteinen finanssijärjestelmä. Kokemukset osoittavat että monessa maassa pankkitarkastusvirastot ovat liian lähellä pankkeja ja poliittista eliittiä. Meillä on oltava valmius kohdata kriisejä myös jatkossa. Eurooppa ja EU ovat olleet henkisesti laiskoja ja kuvitelleet että tasapaino on se, mihin meidän on pyrittävä.

Mutta jos jotain on opittava **Joseph Schumpeterilta** – ja **Karl Marxilta** – on se, että tasapainoa ei ole. Klassisessa ja neoklassisessa talousteoriassa on aina oletettu, että tasapaino on talouden normaalitila, johon olisi pyrittävä. Se on vuorostaan seurausta taloustieteen liiallisesta riippuvuudesta erilaisista equlibrium-teorioista. Marx, Schumpeter ja muun muassa **Gunnar Myrdal** olettivat, että talous on aina epätasapainossa, ja että tasapaino on siksi haamukäsite.

PEDRO RIBEIRO SIMÕES / FLICKR

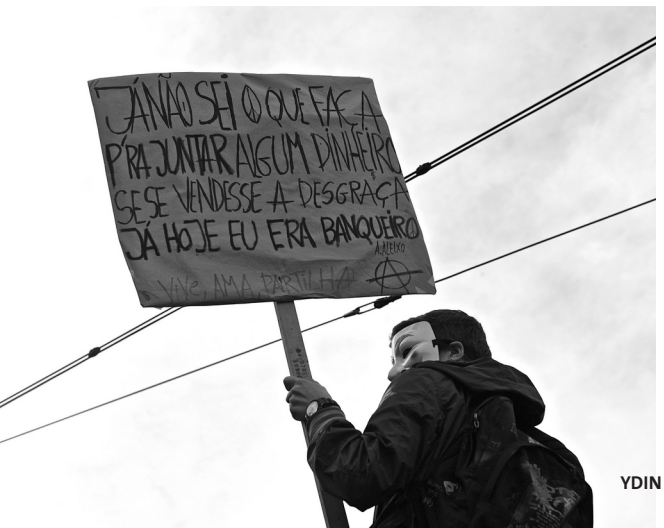

Juuri tästä syystä Eurooppa tarvitsee yhteisen rakenne- ja talouspolitiikan arvoketjujen kehittämistä varten. Y

UUSI ETELÄ-AFRIKKA

Teksti ja kuvat Kirsi Koivuporras-Masuka

Nelson Mandela oli luomassa uutta, apartheidista vapaata Etelä-Afrikkaa. Mandelan ajan säihkeen alta paljastuu kuitenkin myös varjoja. Vaaleihin valmistuvassa maassa vapautusliikkeen sankareihin pettyneet kansalaiset penäävät ANC:ltä todellista muutosta.

AFRA NEWSIN MUSTAVALKOISISSA kuvissa istuu joukko tummaihoisia miehiä ja naisia. Ilmeet ovat vakavat. Meneillään on yhteisöjen maakonferenssi, joka on kerännyt yli 700 edustajaa keskustelemaan siitä, millaisia odotuksia heillä on maaoikeuksista ja maaseudun kehityksestä.

AFRA News, maaseudun yhteisöjen oikeuksia ja maaseudun kehitystä ajavan järjestön lehti siteeraa konferenssin yleistä mielipidettä.

”Me odotamme uuden Etelä-Afrikan syntyä. Mutta meille siinä ei ole mitään uutta, mikäli siinä ei ole maata ja palveluja ja kasvua.”

Käsissäni on AFRA Newsin vuoden 1994 tammi-helmikuun numero, joka löytyy myös rotuerottelun perintöä ja ihmisten tulevaisuuskuvia ensimmäisten demokraattisten vaalien alla Etelä-Afrikassa ja Zimbabwessa käsittelevän graduni lähdeluettelosta.

Tasan 20 vuotta sitten Etelä-Afrikassa odotettiin suurta muutosta. Elettiin siirtymäajan loppua, suurten toiveiden, epävarmuuden ja kaduilla vellovan väkivallan aikaa ennen huhtikuussa häämöttäviä, ensimmäisiä demokraattisia vaaleja.

Tänään Etelä-Afrikassa odotetaan edelleen. Maata, työtä, koulutusta, palveluita – ja uutta, **Nelson Mandelan** jälkeistä Etelä-Afrikkaa.

Käyttöön käsite ”Etelä-Afrikka Mandelan jälkeen” tuli Mandelan kuoltua 95-vuotiaana viime joulukuussa. Demokraattisen ja rotujen yhteiseloon pyrkivän monikulttuurisen Etelä-Afrikan symboli saatettiin haudan lepoon mahtipontisin menoin.

Maailma suri ja otti osaa tv-kameroiden seuratessa. Kuvissa palattiin usein helmikuuhun 1990, jolloin Nelson Mandela käveli vapauteen 27 vankilavuoden jälkeen liikuttuneen ja hurraavan kotimaisen ja kansainvälisen yleisön silmien alla.

Mandelan rooli Etelä-Afrikan apartheidin päättämiseksi on kiistaton, etenkin siitä näkökulmasta, että hän yksin aloitti keskustelun valtiojohdon kanssa ja sopi apartheidin lopullisen purkamisen ensiaskelista presidentti **Frederik de Klerkin** kanssa. Mandela myös vetosi rauhaan silloin, kun väkivallan kierre maassa oli johtamassa suoranaiseen sisällissotaan vaalien alla.

Mandelalla oli visio, ja hänellä oli ilmiömäinen kyky tulla toimeen ihmisten kanssa. *Financial Timesin* **Alec Russell** kuvaa tätä kirjassaan *After Mandela* osuvasti kysymällä: Kuka muu pystyisi soittamaan kuningatterelle ja kutsumaan tätä tuttavallisesti Elisabethiksi?

Mandelalla oli kyky voittaa ihmiset puolelleen. Hän osasi olla välitön, huomioiva ja empaattinen. Toisaalta Russell muistuttaa, ettei Mandela ehkä ollut aivan niin ylimaallinen olento, miksi maailma hänet halusi kuvitella. Humanitaarinen Mandela oli myös ennen kaikkea poliitikko, jolla oli ollut kauan aikaa reflektoida ja suunnitella strategiaa, kun vapauden aika koittaisi.

Toisaalta Mandelan itsevaltainen toiminta neuvotteluissa valkoisen hallituksen kanssa herätti myös vastustusta. Ei ollut itsestään selvää, että kaikki tyytyivät helposti neuvotteluratkaisuun edes African National Congressin, ANC:n sisällä. Edelleen osa on sitä mieltä, että olisi pitänyt toimia toisin.

Vuonna 2007 vietin kaksi kuukautta Kapkaupungissa, tehden vapaaehtoistyötä ja haastatellen ihmisiä gradua varten. Tuolloin tapasin **J. H. Mackrillin,** joka kuuluu siihen nuorempaan ja radikaalimpaan apartheid-sukupolveen, joka aktivoitui vuoden 1976 Soweton levottomuuksien seurauksena.

Lukiossa Mackrill kuului opiskelijoiden edustusneuvostoon, joka järjesti mielenosoituksia ja nousi äänekkäästi apartheid-järjestelmää vastaan. Kouluaikansa jälkeen Mackrill liittyi LTT-ryhmittymään, kansainväliseen soluun, joka oli aluksi osa ANC:tä. LTT kuitenkin erotettiin emoliikkeestä liian radikaalina.

Mackrillille neuvoteltu vallanvaihto oli petos. Hänen mukaansa Mandelalla ja ylipäänsä ANC:llä ei ollut oikeutta aloittaa neuvotteluita yksin, sillä hallituksen myöntyminen oli kaikkien vapautusliikkeiden ja protestien yhteisponnistuksen tulos. Mackrill oli myös sitä mieltä, ettei

valkoisia olisi tarvinnut ottaa mukaan uuteen hallitukseen.

Vaalivoittaja ANC sai tosin käsiinsä miltei mahdottoman tehtävän: maan, jota oli vaikea hallita jo sen koon, rotujaon, suurten tuloerojen ja väkivaltaisen lähimenneisyyden takia, kuten *Guardianin* pääkirjoituksessa nostettiin esiin viime vuoden joulukuussa.

Vaalivoittajaan asettui paine täyttää ihmisten suuret toiveet. Ja ANC lupasi: muun muassa luoda 2,5 miljoonaa työpaikkaa julkisilla töillä, luopua peruselintarvikkeiden verotuksesta ja uudelleenjakaa 30 prosenttia maasta viiden vuoden sisällä.

Russel tuo esiin, ettei Mandelan presidenttikausi ollut yhtä kulta-aikaa, vaan Mandelalla oli myös itsevaltainen puolensa, jolle tärkeintä oli ANC:n yhtenäisyyden säilyttäminen ja konsensuksen hakeminen erimielisten ryhmittymien ja eri etnisten ryhmien välillä.

Russell huomauttaa, että konsensushakuisuus johti siihen, että puoluepolitiikka meni asioiden edelle, Mandela oli uskollinen ministereilleen, vaikkeivat he olisi luottamusta ansainneet, ja korruptio saattoi kasvaa.

Russell toteaa myös, että ”Mandelan ihmeen” säihkeissä monia ANC valtansa alkutaipaleellaan kohtaamia ongelmia katsottiin läpi sormien.

Hän itse tunnustaa olleensa yksi niistä ulkomaisista kirjeenvaihtajista, jonka Mandelan persoona onnistui hurmaamaan.

Toisaalta Mandela pystyi kääntämään Etelä-Afrikan maineen kansainvälisen yhteisön silmissä. Hylkiöstä tuli hänen aikanaan tähti.

Millainen Mandela lopulta oli, poliitikkona, miehenä, ihmisenä, isänä? Se kuva todennäköisesti kirkastuu ajan kuluessa, kun myyttinen säihke vuosien kuluessa himmenee ja antaa tilaa realismille. Joka tapauksessa Mandela on kiistatta yksi aikamme suurista johtajista.

”Etelä-Afrikassa Mandelan jälkeen” odotetaan taas vaaleja, joissa ANC:n povataan saavan historian huonoimman tuloksen. Istuva presidentti **Jacob Zuma** tähtää toiselle kaudelle huolimatta kasvavasta kritiikistä.

Zuma, kouluja käymätön kansanmies, perinteinen zulujohtaja ja mies, joka suojautui hiv-virukselta käymällä suihkussa. Mutta myös entinen MK-sotilas, joka istui Robben Islandilla 10 vuoden tuomion ja oli avainhenkilönä herättämässä ANC:n maanalaista toimintaa eloon Kwazulu-Natalin alueella 1970-luvulla.

Puhuttaessa Zumasta nykyään, tuodaan harvoin esiin hänen taustaansa ANC:ssä, mikä kuitenkin vaikuttanee merkittävästi siihen, että Zuma on pysynyt puolueen johdossa huolimatta uralle sattuneista korruptio- ja raiskausseikkailuista. Yleisön buuaminen Zumalle Mandelan muistotilaisuudessa oli kuitenkin merkki siitä, ettei kansan kärsivällisyys ole välttämättä loputonta.

Viimeisin niitti on tieto siitä, että Zuma on käyttänyt yli 20 miljoonaa dollaria julkisia varoja yksityisen, Nkandlassa sijaitsevan kotinsa varusteluun. Julkisuudessa on jo esitetty Zuman eroa, minkä presidentti itse on tyrmännyt.

Kävin Etelä-Afrikassa viimeksi vuodenvaihteessa 2014 ja silloin tapaamamme nuoret eteläafrikkalaiset parjasivat varsin suoraan presidenttiään. Pöytäkeskustelun johtopäätös oli kutakuinkin se, että jopa ylimielisenä ja kansasta irtantuneena akateemikkona pidetty **Thabo Mbeki** oli parempi, koska ”hän oli sentään älykäs”.

Mitä todennäköisemmin Zuma kuitenkin voittaa toukokuiset vaalit, sillä ANC voittaa ne. **Steven Mufson** ja **Sudarsan Raghavan** kirjoittavat *Washington Postissa*, että moni eteläafrikkalainen näkee ANC:ssä yhä vähemmän legendaarisia, apartheidin vastaisen taistelun johtajia ja yhä enemmän kapitalistien kätyreitä ja alamaisuuden jakelijoita.

Kansalaisten valituslista on pitkä, kuten Mufson ja Raghavan totetavat. Korkeasta työttömyydestä povataan kotimaisessa ja kansainvälisessä lehdistössä keskeistä vaaliteemaa. ANC:n kannatuksen laskiessa kiintoisaa on se, minne äänet laskeutuvat?

Tulevassa vaalitaistelussa kaksi nimeä nousee kiinnostavuudessaan ylitse muiden: Etelä-Afrikan turvallisuuskoneiston käsittelyssä surmansa saaneen **Steve Bikon** puoliso, uuden puolueen Agang South African vastikään perustanut **Mamphela Ramphele** ja ANC:n nuorisoliigan entinen, nyt Economic Freedom Fighters -puolueen johtaja, mölyturpa **Julius Malema.**

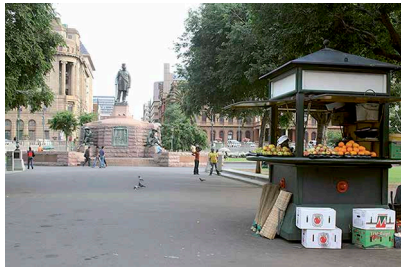

Ramphele on kiinnostava, pitkään politiikassa mukana ollut hahmo, joka perustamansa puolueen myötä tekee uutta tuloa poliittisen keskustelun keskiöön. Hämmenystä onkin jo aiheutunut peruuntuneesta yhteistyöstä Democratic Alliancen kanssa.

Viime vaaleissa viisi vuotta sitten **Helen Zillen** johtama Democratic Alliance sai reilut 16 prosenttia äänistä. ”Valkoisen puolueen” taakkaa kantava DA yritti tällä kertaa saada Ramphelea omaksi presidenttiehdokkaakseen. Ramphelea solmi jo sopimuksen DA:n kanssa, joka kuitenkin peruttiin helmikuun alussa.

Malema puolestaan hyökkää tavaramerkiksi osoittautuneella tavallaan äänekkäästi hallitusta vastaan. Populisti vai opportunisti? -otsikko CNN:n profiilissa kuvaa hyvin, muun muassa **Robert Mugaben** ihailijaksi tunnustautuvaa Malemaa, joka on ottanut eteläafrikkalaisille keskeisen maakysymyksen vaaliagendalleen, ja toivottanut rasismipuheidensa jälkeen valkoisetkin tervetulleeksi puolueeseen.

Toukokuiset vaalit viitoittavat, mitä käsite ”Etelä-Afrikka Mandelan jälkeen” tulee tarkoittamaan. Jäämme seuraamaan. Y

Vatikaanin jäänmurtaja

Kirjoittaja Liisa Liimatainen

Uusi paavi Franciskus I on kuin raikas myrskytuuli, joka ravisuttaa katolisen kirkon vanhoillisia rakenteita ja puhuu kirkkaasti eriarvoisuutta vastaan. Katolisen kirkon sisällä paavi on kuitenkin otettu vastaan ristiriitaisin tuntein.

Tekeekö nykyinen paavi Franciskus I liikaa? Tätä kysyi ranskalaisen laatulehden *Le Monden* Roomaan lähettämä toimittaja **Stephanie Le Bars** lokakuussa 2013.

Le Barsin mielestä paavi puhuu ja tekee niin paljon, että hän saattaa luoda itsestään populistisen kuvan. Monia katolisia huolestuttaa Franciskuksen näkemys, ettei ole olemassa absoluuttista totuutta, vaan jokaisen täytyy elää sovussa omantuntonsa kanssa ja luoda itselleen oma näkemyksensä hyvästä ja pahasta. Toiset katoliset kantavat huolta siitä, että paavi yrittää pelkistää kristillisyyden monisäikeisyyden liian yksinkertaisiin virkkeisiin.

EUROPEAN UNION 2013 / EUROPEAN PARLIAMENT

Franciskus I valittiin paaviksi 13. maaliskuuta 2013. Buenos Airesissa vuonna 1936 syntynyt **Jorge Mario Bergoglio** on katolisen kirkon 266. paavi ja ensimmäinen paaviksi valittu jesuiitta ja Amerikan mantereella syntynyt kirkkovaltion johtaja. Hän oli ensimmäinen paavi, joka uskalsi omaksua nimekseen köyhyyttä saarnanneen, fransiskaanien munkkikunnan perustajan, **Franciskus Assisilaisen** nimen.

Le Monde -lehden Le Bars listaa blogissaan paavin tekoja ja kuvaa katolisten suhtautumista niihin. Kirkon on avauduttava syrjässä oleville ja korvattava tuomiot anteeksiannolla ja armolla. Kirkon edustajien on osoitettava, että köyhillä on etusija kirkossa. Heidän itsensä on elettävä vaatimattomasti.

Franciskus I arvostelee koko ajan kirkon instituutioita, keskushallintoa ja katolisen kirkon eliittejä ja puhuu lentokenttäpiispoista, jotka matkustavat koko ajan eivätkä huolehdi omista uskovaisistaan. Vatikaanin huipun lepraksi Franciskus nimittää hovimentaliteetin leimaavia korkeita virkamiehiä, urakiipeilijöitä ja papinvallan pöngittäjiä. Paavi onkin vaihtanut suuren määrän keskushallinnon päättäjiä.

Paavin ankara kritiikki ei ole tyhjää puhetta, mutta se voi suututtaa, ranskalainen toimittaja toteaa. Ja paavin on pakko uudistaa Vatikaania ja katolista maailmanlaajuista kirkkoa juuri papiston ja Vatikaanin keskushallinnon kanssa eikä sitä vastaan, eräät katoliset sanovat. Paavin tukijoiden mielestä paavi ei pyri nöyryyttämään, vaan hän yrittää saada kirkon liikkeellä ja evankeliumien arvot kunniaan.

Le Barsin blogissa keskustellaan vilkkaasti. Hallelujaa, vihdoin kirkossa on elämää ja se ottaa vastaan kaikki! Paavin katsotaan puhuvan enemmän kristittynä kuin katolisena. Katsotaan, että hän haluaa asettaa evankeliumin sanomat etusijalle. Katoliset ovat tottuneet varmoja oppeja julistaviin paaveihin, mutta jo paavin nimen valinta kertoi halusta puhua suoraan ihmisille, riuhtaista pois vuosisatojen aikana katolisten elämää säännöstelleet, syntikeskeisyyteen perustuvat kuolleet säännöt.

Le Barsin mukaan kirkon perinteisiä piirejä eri maissa ärsyttää erityisesti se, että pian valintansa jälkeen paavi lähetti Italian suurimmalle lehdelle *La Repubblicalle* pitkän avoimen, ei-uskovaisille osoitetun kirjeen. Kaiken lisäksi *La Repubblica* julkaisi lokakuussa lehden perustajan **Eugenio Scalfarin** paavin kanssa käymän pitkän keskustelun, vaikka lehti ja sen perustaja edustavat pikemminkin maallista ajattelua, eräiden mielestä jopa kirkon ja papiston vastaisuutta.

Paavin väitetään suosivan ei-uskovaisia, epäilijöitä tai uskontoon välinpitämättömästi suhtautuvia ja unohtavan uskolliset katoliset. Franciskusta tukevien katolisten mielestä paavi puhuu joukoille eikä niinkään katolisen kirkon vakuuttuneille ydinvoimille. Franciskuksen mielestä katolisen kir-

kon on suhtauduttava avoimesti koko maailmaan eikä sulkeutua varmojen katolisten piiriin.

Franciskus I:n aloittama, kirkon finansseja koskeva suursiivous on saanut saksalaiset havaitsemaan omien kirkon ruhtinaidensa luksuselämän. Roomassa paavi liikkuu usein vanhoilla autoilla eikä halua muuttaa paavien perinteiseen huoneistoon vaan asuu Vatikaanin sisällä sijaitsevassa Domus Sancta Marthaessa yhdessä lukuisten muiden kirkonmiesten kanssa.

Der Spiegel kertoo, että Saksan katolisen piispat ja kardinaalit elävät usein luksuselämää ja ajelevat saksalaisen autoteollisuuden huipputuotteilla. Münchenissä kardinaali **Reinhard Marxin** virka-asunnon remontti on maksanut miljoonia euroja.

Der Spiegelin mielestä Franciscuksen kahden edeltäjän aikana konservatiivinen, arvojen suhteellisuutta kauhisteleva linja pääsi voitolle Saksan kirkon sisällä. Muutoksia pelkäävä kirkko sulkeutui harvojen ja puhdasoppisten suljettuun piiriin, ja kirkon johdon arvostelijat ja uudistajat syrjäytettiin.

Nyt Saksan kirkon sisällä uudistajat ovat alkaneet toivoa. Saksan katolisten keskuskomitean puheenjohtaja **Alois Gluck** haluaisi, että Franciskus painostaisi enemmän katolisen kirkon ruhtinaita myös Saksassa. Hänestä katolisten pitää uskaltaa puhua myös lukuisista vaietuista kysymyksistä, kuten seksuaalimoraalista, koska katolisten valtaosa haluaa muutoksia. *Der Spiegel* siteeraa Gluckia: ”Seksuaalimoraalin muutokset eivät enää liity vain yhteiskunnan erikoisryhmiin, vaan ne koskettavat myös kirkon enemmistöä.”

Jesuiittapappi **Klaus Martes,** joka paljasti seksuaaliset väärinkäytöt Saksassa, pitää jesuiittojen ja paavin näkemyksiä vallankumouksellisina, vaikka Franciskus ei ole vielä hylännyt yhtään kirkon tiukoista periaatteista. Hänestä juuri kirkon jokapäiväisissä käytännöissä ja ihmissuhteissa ilmenevät muutokset tuovat mukanaan myös teoriaan liittyvät muutokset.

JOS LIMBURGIN HIIPPAKUNNALLA ON VARAA KÄYTTÄÄ 15 000 EUROA PIISPAN KYLPYAMMEESEEN, NIIN KUINKA RIKAS SAKSAN KATOLINEN KIRKKO OIKEIN ON?

TOUKOKUUSSA PAAVI TUOMITSI OMALLA TWEETILLÄÄN BANGLADESHISSA ROMAHTANEEN RAKENNUKSEN OMISTAJAT ORJATYÖVOIMAN KÄYTÖSTÄ.

Vuosien ajan Saksan ja useiden muiden maiden piispat kehottivat pappeja ja seurakuntalaisia uskomaan ehdottomasti kirkon oppeihin. Nyt juuri tottelevaisuutta kirkon johtoa kohtaan korostaneen jesuiittojen munkkikunnan riveistä tullut paavi on rikkomassa tottelevaisuusnormia. *Der Spiegel* siteeraa paavia: ”Ihmiset väsyvät autoritaarisuuteen. Koin itse syvän kriisin oman autoritaarisuuteni vuoksi. Samasta syystä sain myös äärikonservatiivin maineen.”

Kirkon ruhtinaiden elämäntavan yltäkylläisyys on herättänyt myös Saksan poliittisen maailman. Jos Limburgin hiippakunnalla on varaa käyttää 15 000 euroa piispan kylpyammeeseen ja viisi miljoonaa euroa piispan asunnon edustustiloihin ja yksityiseen kappeliin, niin kuinka rikas Saksan katolinen kirkko oikein on?

Saksan kirkon varat tulevat osittain kirkollisverosta, mutta sillä on myös kiinteistöjä, kirkon omia pankkeja ja klinikoita. Sosiaalidemokraatteja ja vihreitä edustavat poliitikot vaativat katolista kirkkoa julkistamaan tulolähteensä, mutta Saksan perustuslain mukaan valtio ei saa puuttua kirkon toimintaan. Juuri siksi uudistusmieliset Saksan katoliset uskovat, että tässäkin tapauksessa muutos voi alkaa Roomasta, koska kirkko itse voi muuttaa sääntöjään.

Roomalainen hammaslääkärini sanoo, että paavia nimitellään kommunistiksi, mutta hän itse pitää paavista. Tavalliset italialaiset pitävät Franciskusta taivaan lahjana, koska hän arvostelee kirkon rikkautta, sen riveissä ja organisaatiossa esiintyvää moraalittomuutta, holtitonta varojen käyttöä ja etäisyyttä. Italialainen suuri yleisö rakastaa paavia myös siksi, että hän ei hyväksy kaikkialla maailmassa kasvavaa, rikkaiden ja köyhien välistä kuilua. Italian yhteiskunnan äärimmäisen raskaan sosiaalisen kriisin vuoksi monille italialaisille paavi on ainoa toivoa antava taho.

Miljoonat italialaiset ovat tyytyväisiä siitä, että Franciskus on pakottamassa aikaisemmin Vatikaanissa jyllänneet italialaiset kirkonmiehet mukautumaan uuteen komentoon. Nimityspolitiikallaan Franciskus on syrjäyttämässä pahimman juonittelijakardinaalien ryhmän. Hän on myös kehottanut kardinaaleja ja piispoja pysymään irti politiikasta. Koska italialaiset, kirkon huipulla olevat miehet ovat usein sanelleet Italian hal-

lituksille suosikkiveropolitiikan, joka voi koskea bioetikkaa tai vaikka katolisia sairaaloita, kouluja ja majoitusliikkeitä, on paavin neuvo suuri muutos.

Britanniassa *The Guardian* -lehden **Jonathan Freedland** ilmoittaa, että Franciskus on maailmassa selvimmin muutoksen puolesta puhuva henkilö. Toimittaja muistuttaa, että toukokuussa paavi tuomitsi omalla tweetillään Bangladeshissa romahtaneen rakennuksen omistajat orjatyövoiman käytöstä.

Syyskuussa paavi ilmoitti, että Jumala asetti ihmiset keskeiseen asemaan maailmassa, mutta me elämme globaalissa taloudessa, joka palvoo rahan epäjumalaa. Hän puhuu hillittömästä kapitalismista, joka heittää pois kaiken surutto-masti, olipa kysymys vanhenevista ihmisistä tai ylenmääräistä ruuasta nälkää näkevässä maailmassa.

Franciskuksen väitetään olevan kuin jäänmurtaja, joka aukaisee pitkään jäässä olleen reitin. Hänen ei uskota jättävän tuntuvia opillisia muutoksia, mutta hän järisyttää maailmanlaajuista kirkkoa muuttamalla kirkon toimintatapoja ja nimittämällä erilaisiin tehtäviin tuntemattomia, hänelle uskollisia kirkonmiehiä. Naiset tuskin voivat odottaa muutoksia naispappeuteen ja aborttiin suhtautumisessa, mutta katoliset naiset iloitsevat yleisen hengen muuttumisesta ja pappisvallan arvostelusta. Y

Paavin näkemyksiä

- Pappisseminaareissa pitää kouluttaa miehiä, jotka osaavat herättää maailman. Niistä ei saa tulla ulos hirviöitä, jotka siirtävät oman kielteisyytensä kirkon jäsenille.
- Kirkon koulutustoiminnassa ei saa olla mukana ihmisiä, joiden sydän on hapan kuin etikka.
- Elämän on monimutkaista eikä ristiriidaton elämä ole edes elämää.
- Ihmiset syyllistyvät syntiin, mutta ihminen, joka ei ole kokenut syntiä, ei ole edes ihminen.
- Kirkko hyväksyy ne, jotka tunnustavat tehneensä syntiä, mutta ei anna mitään tilaa niille, joiden toiminta perustuu tekopyhyyteen ja vallanhaluun.
- Jos henkilö on homoseksuaali, mutta etsii jumalaa ja on hyvää tahtoa täynnä, miten minulla voisi olla oikeus tuomita hänet?
- Paavi kutsuu kehitysmaista rekrytoitujen nunnien tuontia Eurooppaan noviisien ihmiskaupaksi.

TYÖVÄENLIIKE
unissakävelijänä?

Kirjoittaja Pertti Hynynen

Ensimmäinen maailmansota syttyi Sarajevon laukauksista sata vuotta sitten. Miksei se lähtenyt jo Marokon Agadirin kriisistä 1911? Samalla sota hajotti työväenpuolueiden yhteisen internationaalin. Marxilaisuuteen perehtynyt Pertti Hynynen pohtii kapitalismia ja imperialismia sodan syinä sekä pasifismin merkitystä.

Grundrissestä, marxilaisista varhaisista käsikirjoituksista, nousee esille tuotantotavan käsitteestä sotien ja valloitusten keskeinen merkitys ihmiskunnan kehityksessä. Niin **Karl Marx** kuin **Friedrich Engels** asettivat sodan ja rauhan kysymykset tuotantovoimien ja luokkayhteiskunnan kehityksen yhteyteen.

Ensimmäisen internationaalin kokouksessa 1867 Marx totesi ”ettemme ole rauhan apologeetteja [puolustajia] hinnalla millä hyvänsä.” Marxismi ei siis ollut pasifismia vaikka tunnus ”kaikkien maiden proletaarit liittykää yhteen” sitä ilmentääkin. Engelsin ja Marxin kirjeissä arvosteltiin militarismia valtaapitävien sodanlietsontana, jonka tarkoituksena oli vain sumuttaa kansalaisia.

Marxilaiset klassikot pyrkivät 1800-luvulla myös erittelemään sotien eri osapuolia ja niitten arvolähtökohtia. Yhdysvaltojen sisällissodassa marxilaiset eivät olleet puolueettomia, vaan asettautuivat tuhoon tuomitun, orjuuteen perustuvan, tuotantojärjestelmän kukistamisen puolelle. Myös historiallisten kansakuntien yhdistyminen sai myötätuntoa, kuten esimerkiksi **Giuseppe Garibaldin** hankkeet Italian yhdistämiseksi.

Huolimatta empivästä suhtautumisesta **Bismarckia** ja Preussia kohtaan, klassikot asettautuivat Ranskan **Napoleonia** vastaan, jota pidettiin Venäjän tsaarin ohella taantumuksen johtohahmona. Näkemys Venäjästä itäisenä barbariana eli vahvasti saksalaisten sosialidemokraattien parissa – ja ehkä vaikutti päätöksiin vielä 1914.

Mutta 1880-luvun lopulla Engels alkoi kääntyä yhä vankemmin rauhan puolelle. Kirjeessään **Eduard Bernsteinille** 1882 hän katsoi rauhan tekevän työtä läntisen Euroopan proletariaatin vapautuksen puolesta ja siksi ”kaikki muu on alistettava tälle tarkoitukselle”. Pasifismi nähtiin kuitenkin vielä liberaalien porvarillisten piirien asiana enemmän kuin työväenliikkeen. Sodathan kuuluivat kapitalismiin.

Toinen internationaali aloitti 1889. Aiemmin oli ajateltu, että sota avaisi mahdollisuuksia vallankumoukselle. Engelsin kanta oli nyt selvä. Sota työntäisi työväenliikettä taaksepäin ja hajottaisi sen, kuten maailmansodan sytyttyä tapahtui. Engels oli rauhan puolesta hintaan mihin hyvänsä.

Myös valtioiden kolonialistiset kiistat nostattivat konflikteja 1800-luvun loppupuolella. Ne synnyttivät työväenpuolueiden piirissä teoreettista keskustelua imperialismista. Sillä katsottiin olevan myös syy-yhteys sotiin.

Marokon kriisin eri vaiheissa Saksa halusi torjua Ranskan kolonialistiset pyrkimykset saada maa täysin hallintaansa. Saksa halusi näin painostaa Ranskaa, jotta se saisi jotain korviketta, esimerkiksi Kongosta. Kriisi kärjistyi, kun Saksa lähetti panssarilaiva Pantherin Agadiriin 1911. Tätä päätöstä Saksan sosialidemokraatit pitivät vaalipropagandana. Saksan ja Ranskan välille ei kuitenkaan syttynyt panssarilaivan vuoksi sotaa, ruutitynnyri oli muualla.

Itävaltalainen Rudolph Hilfreding luonnehti teoksessaan 1910 *Das Finanzkapital* imperialismia kapitalismin kehityksen moderniksi muodoksi. Hän katsoi pankkipääoman ja teollisen pääoman fuusioitumisen johtavan valtioiden tukemaan pääoman vientiin ja sodan liittyvän tähän kärjistyneeseen kilpailuun.

Karl Kautsky kehitti ultraimperialistisen teorian. Hänen mukaansa pitkälle kehittynyt teollinen kapitalismi pyrki alistamaan ja liittämään itseensä laajemman agraarisen alueen riippumatta siitä, minkä kansakunnan hallinnassa alueet olivat. Teoria ultraimperialismista toteutui Kiinan kohdalla, jota eri valtiot yhteistuumin alistivat.

Toisen internationaalin Stuttgartin kokous 1907 oli pystynyt yhtenäiseen arvioon sotien syistä. Ne olivat seurausta kapitalististen valtioiden kilpailusta hallita maailman markkinoita. Mutta suhtautumisessa sotaan oli jo erilaisia painotuksia. Tulevaa hajaannusta ennakoi puolustus- ja hyökkäyssodan erittely. Myöhemmin saksalainen **Gustav Noske** otti kantaa myös maanpuolustuksen puolesta. Sodan katsottiin myös mahdollistavan vallankumouksen.

EU EDUSTAA VIIMEIN SITÄ ULTRA-IMPERIALISMIA, JOTA EI NÄHTY VIELÄ ELOKUUSSA 1914.

Venäjän ja Japanin sodassa Port Atrhurin antautuminen oli esipuhetta myös tsaarin järjestelmän antautumiselle. Lenin – joka oli sodassa toisella puolella rintamaa kuin husaariupseeri **Carl Gustaf Mannerheim** – sijoitti sodan luokka-antagonismiin. Proletariaatti taisteli hänen mukaansa sotaa vastaan unohtamatta hetkeksikään, että sotien eliminointi on mahdollista vain luokkayhteiskunnan lopettamisen myötä.

Juli Martov, joka oli marxilainen teoreetikko, Venäjän sosialidemokraattisen liikkeen perustajia ja menshevikki, arvosteli tiukasti menshevikkien sitä osaa, joka tuki Venäjän sotatoimia. Hänen mielestään sota oli sellaista absoluuttista pahuutta, ettei se voi ratkaista mitään ongelmaa.

Lenin sitä vastoin sanoutui irti pasifismista ja pohti sodan kehityksen käänteiden mahdollisuuksia. **Lev Trostki** muotoili asian vielä selvemmin: ”Me vallankumouksselliset sosialistit emme halua sotaa, mutta emme sitä pelkääkään.” Leninin vision mukaan ”tsarismi on sata kertaa pahempi kuin kaiserismi”, josta syystä Venäjän tsaarin tappio avaa uusia mahdollisuuksia. Kukaan ei kuitenkaan vielä kesällä 1914 esittänyt, että sota avaisi mitään mahdollisuuksia vallankumoukselle.

Vielä ennen ensimmäisen maailmansodan syttymistä internationaalin piirissä kehiteltiin aloitteita, joissa vastustettiin militarismia. Näin pyrittiin rajaamaan sota paikalliseksi konfliktiksi. Ranskassa työväenliike kampanjoi vastustaakseen asevelvollisuuden nostamista kahdesta vuodesta kolmeen. Saksassa **Karl Liebknecht** kampanjoi osoittaakseen, että militaris-

mi oli ensisijaisesti sisäinen vihollinen ja siksi nuorison tuli vihata sitä.

Työväenpuolueiden arvioiden, ja sitä myötä toisen internationaalin hajoaminen, näkyi erilaisina suuntauksina. Oikealla laidalla olivat ”reaalipoliittiset sosialistit”, kuten Karl Kautsky heitä kutsui. Saksassa reaalipolitiikka näkyi muun muassa siirtomaapolitiikan hyväksymisenä. Noske katsoi, ettei edistyksen hedelmiä pidä jättää vain pääoman omistajien monopoliksi. Italiassa muun muassa **Antonio Labriola** kannatti Libyan valtausta koska Italiassa oli liikaväestöä, jota voitaisiin asuttaa sinne.

LAAJAT TAHOT TYÖVÄENLIIKETTÄ TEMPAUTUIVAT MUKAAN SOTAAN KUNNES SEN TODELLISUUS HIMMENSI RIEMUN TUNTEET.

Valtavirta, marxilainen keskusta, uskoi vanhaan pasifistiseen yhtenäisyyteen ja sen paluuseen, kun taas vasemmalla laidalla katsottiin, että pasifismi on itsensä pettämistä, ja että proletariaatin on valmistauduttava vallankumoukseen.

Lenin tosin uskoi Trotskia vähemmän lännen vallankumoukseen. Joitakin yrityksiä oli, kuten Suomen kansalaissota, jonka kohtalon saneli neuvostohallituksen rauha Saksan kanssa. Lännen kumouksen mahdollisuuksiin uskoi kuitenkin **Rosa Luxemburg,** isänmaaton Venäjän kansalainen ja Puolan juutalaisuuden kautta saksalaistunut. Hänellä ei ollut isänmaata, jonka häviön puolesta olisi voinut olla, kuten Leninillä oli.

Laajat tahot työväenliikettä tempautuivat mukaan sotaan kunnes sen todellisuus himmensi riemun tunteet. Esimerkiksi Saksan hyökkäys Belgian kautta loukkasi maan puolueettomuutta. Se sai Saksan sosialidemokraatit pohtimaan mihin oikeastaan oli menty mukaan. Sodan syttyminen antoi tilaa uudelleen pasifismille. Ryhdyttiin vaatimaan rauhaa ilman aluevaltauksia ja sotakorvauksia.

Historioitsija Christopher Clark näki sodan syttymisen syynä syyskuun 2013 *der Spiegelissa* eri mahtien unissakävelyn ja epäili Saksan pääsyyllisyyttä ensimmäiseen maailmansotaan.

Työväenliike oli unissakävelijä aina viimeiseen päivään ennen sotaa. Toisella internationaalilla oli illusorinen käsitys omista vaikutusmahdollisuuksista. Nationalismin suhteen se oli jäänyt haparoimaan, vaikka oli torjunut vaatimuksen Puolan itsenäisyydestä nationalistisena. Mutta mitä enemmän Saksan roolia korostetaan, sitä enemmän myös internationaalin katsotaan kantavan vastuuta. Oliko sittenkään näin?

Miten tästä harpataan nykyiseen Eurooppaan? Hieman kärjistäen voi sanoa, että EU edustaa viimein sitä ultraimperialismia, jota ei nähty vielä elokuussa 1914, vaikka merkkejä oli. Ihan varmaa kuitenkin on, etteivät sotahuudot enää nouse Ranskan ja Saksan rajalla. Tämän me muistamme aina mainita joko ensimmäisenä tai viimeisenä saavutuksena. Toivottavasti ei viimeisenä. Y

Historiallinen uudistus vai SOTKU?

Kirjoittaja Yrjö Hakanen

Kuntauudistus on Jyrki Kataisen hallituksen kärkihanke. Aluksi puhuttiin historiallisesta uudistuksesta, nyt pakkolaista ja sote-sotkusta. Tuskin mitään muuta suurta uudistusta on Suomessa valmisteltu niin huonosti, sekavasti ja jyräävästi kuin tätä.

Pääministeri esitti uudenvuodentervehdyksessään, että uudistuksia ei voi enää tehdä ylhäältä päin sanellen. Samaan aikaan hänen johtamansa hallitus ajaa kuntauudistusta, ei vain komentamalla, vaan kiristämällä kuntien taloutta ja valmistelemalla pakkolakia kuntaliitoksista.

Kuntauudistuksen valmistelussa on käytännössä sivuutettu peruskysymykset lähipalvelujen merkityksestä sosiaalisten perusoikeuksien toteuttamisessa, eriarvoisuuden ja hyvinvointierojen vähentämisestä sekä perustuslain velvoitteet kehittää kunnallista demokratiaa asukkaiden itsehallintona ja lähidemokratiana.

Aivan erityisesti on sivuutettu kysymys kuntien rahoituksesta. Resurssien riittämättömyys vaikuttaa kuitenkin palvelujen saantiin ja laatuun paljon enemmän kuin kuntarajat ja hallinnolliset laatikkoleikit. Hallituksen linja palvelujen rahoituksen siirtämisestä yhä enemmän kuntien vastuulle sivuuttaa myös kysymyksen rahoituksen oikeudenmukaisesta kohdentumisesta ja tulonjakovaikutuksista.

Usko suuruuden ekonomiaan hallitsee hämmästyttävässä määrin kunta- ja sote-uudistusten valmistelua. Mitään näyttöä siitä, että suuret yksiköt toisivat paremmat tai tehokkaammat kuntapalvelut, ei kuitenkaan ole. Sen sijaan on paljon tutkimustietoa siitä, että suuri ei ole kaunista, kun on kyse hyvinvointipalveluista.

Keskittämistä suuriin yksiköihin on perusteltu tarpeella parantaa hoitoketjujen toimivuutta ja integroida etenkin sosiaali- ja terveyspalveluja. Käytännössä esityksiä on valmisteltu pitkälle terveydenhuollon, etenkin erikoissairaanhoidon ehdoilla.

Palveluketjuja rakennetaan ylhäältä alaspäin, jopa siinä määrin, että lähipalvelujen ja ehkäisevän työn merkitys on hukattu. Lähipalvelut ja yhteys asuinalueille ovat kuitenkin ratkaisevan tärkeitä, jos halutaan hoitaa terveyttä ja hyvinvointia eikä vain sairautta ja ongelmia.

Valtiovarainministeri Jutta Urpilaisen mukaan käynnissä on ”hyvinvointivaltion peruskorjaus”. Mutta ei taloakaan peruskorjata ilman lisärahoitusta.

Kataisen hallitus on leikannut kuntien valtionosuuksia vuositasolla jo noin 1,4 miljardia euroa. Sen tähän mennessä tekemien päätösten seurauksena kunnat menettävät valtionosuuksia vuosina 2012–2017 yhteensä noin 7,3 miljardia euroa.

Ja lisää leikkauksia on luvassa, kun rakenneohjelmaa toteutetaan ja seuraavia budjettikehyksiä päätetään. Näin siitä huolimatta, että julkinen talous on edelleen ylijäämäinen, kun lukuun otetaan valtion ja kuntien ohella sosiaaliturvarahastot.

Suomen ja koko euroalueen talous on taantunut jo usean vuoden ajan. Toinen toistaan seuraavien leikkauslistojen ja pienituloisiin raskaimmin kohdistuvien verojen (arvonlisävero, kunnallisvero) korottamisen pitäisi tuottaa uutta arvoa luovaan, työtä ja tuloja tuoviin hankkeisiin. Kunnatkin voisivat kehittää palvelujen lisäksi omaa liiketoimintaa, esimerkiksi rakennustoiminnassa, uusiutuvan energian tuotannossa tai vaikkapa palvelujen ohjelmistosovellusten kehittämisessä.

LÄHIPALVELUT JA YHTEYS ASUINALUEILLE OVAT RATKAISEVAN TÄRKEITÄ, JOS HALUTAAN HOITAA TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA EIKÄ VAIN SAIRAUTTA JA ONGELMIA.

Hallituksen mukaan palveluja voidaan parantaa rakenteita uudistamalla. Rakenteita ollaan kuitenkin muuttamassa tavalla, joka heikentää erityisesti lähipalveluja ja lisää eriarvoisuutta palvelujen saannissa.

”Hallintohimmeleiden” poistamisen sijasta ollaan luomassa entistä sekavampi ja epädemokraattisempi hallinto. Kuntaministeri **Henna Virkkunen** on ajanut mallia, jossa päätösvalta suurimmasta osasta palveluja keskitetään suurimpien kaupunkien ja niiden hallitsemien sote-alueiden johtajille. Tässä vastuukuntamallissa on parikymmentä isäntäkuntaa, loput 300 ovat renkejä ja maksumiehiä.

Kokoomus ja yllättäen myös THL:n johto ajavat lisäksi mallia, jossa ”raha seuraa asiakasta”. Sen sijaan, että parannettaisiin julkisia palveluja, halutaan ohjata lisää verovaroja yksityisten markkinoiden tukemiseen ja laajentamiseen.

Siis ensin leikataan niin, että kuntien palveluja on vaikea saada ja ne heikkenevät, ja sitten kuntien muutenkin liian vähistä rahoista siirrettäisiin osa yksityisille yrityksille ja hyvätuloisille, joilla on varaa maksaa yksityisten palvelujen omavastuuosuuksia.

Hallitus puhuu rakenneuudistuksista, mutta sivuuttaa hyvinvointivaltion rahoituksen rakenteelliset ongelmat.

Työn ja pääoman välinen tulonjako on muuttunut Suomessa 90-luvun puolivälin jälkeen rajusti pääoman hyväksi. Jos palkkojen osuus bruttokansantuotteesta olisi samalla tasolla, kuin keskimäärin ennen tuota muutosta, maksettaisiin palkkoja vuodessa nyt yli 10 miljardia euroa enemmän. Se parantaisi työllisyyttä ja julkisten palvelujen rahoitusta.

Pääomatulojen osuuden kasvu on lisännyt kuntien ongelmia, koska pääomatuloista ei makseta lainkaan kunnallisveroa ja niitä verotetaan valtion verotuksessa muita tuloja kevyemmin. Jos erilaisten pääomaverojen osuus olisi Suomessa EU-maiden keskitasoa, olisi valtiolle ja kunnille kertynyt verotuloja noin 4 miljardia euroa enemmän vuodessa. Tai jos veroaste olisi Tanskan tasolla, tuloja olisi vuodessa noin 8 miljardia euroa enemmän.

KUNTAMINISTERI HENNA VIRKKUNEN ON AJANUT MALLIA, JOSSA PÄÄTÖSVALTA SUURIMMASTA OSASTA PALVELUJA KESKITETÄÄN SUURIMPIEN KAUPUNKIEN JA NIIDEN HALLITSEMIEN SOTE-ALUEIDEN JOHTAJILLE.

Kuntien rahoitusongelmiin löytyisikin ratkaisuja verottamalla pääomatuloja samalla tavalla kuin muita tuloja, perumalla yhteisöveron miljardiluokan alennus ja kiristämällä suurituloisten verotusta.

Useimmissa Euroopan maissa paikallishallinto on järjestetty kaksi- tai kolmiportaisena. Niissä on peruskuntien lisäksi maakuntahallinto ja eten-

kin isoissa kunnissa myös kaupunginosavaltuustoja. Tällainen eurooppalainen malli on tarpeen myös meillä.

Jos erikoissairaanhoito ja muut erityisen vaativat sote-palvelut siirretään maakuntatasolle, voidaan kuntarakennetta tarkastella ensisijassa peruspalvelujen ja lähidemokratian näkökulmasta. Tällöin pienikin kunta voi olla hyvin toimiva.

TARVITSEMME LISÄÄ ASUKKAIDEN SUORAAN OSALLISTUMISEEN PERUSTUVAA LÄHIDEMOKRATIAA.

Toisaalta niin suuria kuntia ei pakollakaan luoda, etteikö esimerkiksi erikoissairaanhoidossa, maankäytön suunnittelussa, liikennehankkeissa ja ympäristönsuojelussa tarvita joka tapauksessa laajempaa seudullista hallintoa.

Suomessa on hyvin hajanainen ja epädemokraattinen, kymmenistä kuntayhtymistä, sairaanhoitopiireistä, Ely-keskuksista ja aluehallintovirastoista muodostuva seutu- ja maakuntatason hallinto. Olisi järkevää koota se vaaleilla valittavien maakuntavaltuustojen alaisuuteen.

Jo nyt ylikunnallisella tasolle hoidetujen tehtävien lisäksi maakuntavaltuustot voisivat päättää muun muassa yhteisistä yleiskaavoista.

Uudessa paikallishallinnon mallissa kunnat vastaisivat edelleen peruspalveluista, asemakaavoista ja yhdyskuntarakentamisesta. Niillä säilyisi verotusoikeus.

Lisäksi tarvitsemme lisää asukkaiden suoraan osallistumiseen perustuvaa lähidemokratiaa, kuten osallistuva budjetointi, kunnanosavaltuustot ja kansanäänestykset. Kokemukset aluelautakunnista ja kunnanosavaltuustoista muissa maissa osoittavat, että lähidemokratialla tulee olla todellista valtaa suunnittelussa, päätöksenteossa ja resurssien käytössä. Muuten se jää asukasaktiivien ja virkamiesten kahvipöytäseurusteluksi.

Brasilialainen Porto Alegren miljoonakaupunki on osallistuvan demokratian edelläkävijöitä. Siellä on vasemmiston ja ruohonjuuritason järjestöjen aloitteesta kehitetty 80-luvun lopulta alkaen osallistuvaa budjetointia, jossa asukkaat ovat mukana eri asuinalueilla ja teemakohtaisesti tekemässä ja päättämässä merkittävästä osasta kaupungin budjettia.

Nykyisin osallistuvaa budjetointia toteutetaan jo yli 1 500 kaupungissa eri puolilla maailmaa. Suomessa kunnilla on kansainvälisesti vertaillen poikkeuksellisen laajat tehtävät ja resurssit. Vastaavasti osallistuvalla demokratialla voi saada täällä laajemman merkityksen.

Mielestäni kuntauudistukselle löytyykin uusi suunta yhdistämällä pohjoismaiden kuntien laaja hyvinvointitehtävä ja itsehallinto, eurooppalainen kolmiportainen paikallishallinnon malli, Latinalaisesta Amerikasta alkunsa saanut osallistuva budjetointi sekä uusien informaatioteknologioiden tarjoamat mahdollisuudet kuntien tietokantojen hyödyntämiseen. Y

MISTÄ äärioikeiston suosio kumpuaa?

Kirjoittaja Rita Dahl Kuvitus Pirita Tolvanen

Monessa Euroopan maassa on vahva äärioikeisto ja asenteiden kiristymisestä on puhuttu jo pitkään. Antisemitismi ja rasismi kasvavat. Samalla on noussut tarve selittää uusfasististen ja äärioikeistolaisten puolueiden kannatuksen perusteita.

Unkarissa presidentti **János Áder** allekirjoitti loppuvuodesta 2013 sopimuksen, joka vähensi lakiasäätävien elinten valtaa, rajoitti lehdistön ilmaisuvapautta ja eliminoi tasavalta-sanan käytön perustuslaista. Unkarissa on jo aiemmin todistettu hyökkäyksiä asunnottomia, naisia ja LBGT-yhteisöä vastaan. Äärinationalistisen Jobbikin myötä antisemitismi ja rasismi ovat valtavassa nousussa.

Unkari ei ole ainoa Euroopan maa, jossa on vahva äärioikeisto.

Maahanmuuttovihamielisyys, talouskriisi ja erilaiset katastrofit ruokkivat yleistä epävarmuutta ja pelkoa omasta työpaikasta ja tulevaisuudesta. Mutta nämä eivät ole riittäviä selittäviä tekijöitä äärioikeiston nousulle.

Politologi **Roger Eatwellin** mukaan äärioikeiston suosio perustuu protestiäänestämisen lisääntymiseen. Kyse on tyytymättömyydestä politiikkaan ja poliitikkoihin. Äärioikeistoa ovat äänestäneet usein vaaleissa tavallisesti nukkuvat, tai keskusta-oikeiston tukijat. Joissakin maissa äärioikeiston äänestämiselle on erityiset syynsä: Itävallan **Haiderin** kannatus perustui äänestäjien halukkuuteen olla erityisesti hallituspuolue sosialidemokraatteja vastaan.

Äärioikeistolaisten puolueiden kannatus on usein ollut epävakaata ja muuttuvaa. 1995 Ranskan presidentinvaaleissa **Jean-Marie Le Pen** sai enemmän työväenluokkaisten äänestäjien ääniä kuin kukaan muu ehdokas.

NUOREMMAT, VÄHEMMÄN PERINTEISIIN PUOLUEISIIN KIINNITTYNEET ÄÄNESTÄJÄT, JOIDEN ASEMA TYÖMARKKINOILLA EI OLE VIELÄ VAKIINTUNUT, KANNATTAVAT USEAMMIN ÄÄRIOIKEISTOA.

Mielipidetutkimukset osoittavat silti, että rotuun ja maahanmuuttoon liittyvät kysymykset ovat tärkeitä äärioikeiston äänestäjille. Äärioikeiston suosion on havaittu nousevan aikoina, jolloin maahanmuuttokysymykset huolestuttavat kansallisella tai paikallisella tasolla.

Kansallisen rintaman kannatuksessa Isossa-Britanniassa oli suuria piikkejä 1970-luvulla ugandalaisten ja malawilaisten karkottamien intialaisten ja pakistanilaisten saavuttua maahan. Republikaanipuolueen kannatus Saksassa nousi 1990-luvulla turvapaikanhakijoiden määrän noustua dramaattisesti.

Euroopanlaajuinen vertaileva tutkimus on osoittanut, että äärioikeistolla ei ole ollut yhtä maagista voittokonseptia 1980–1990-luvuilla. Vanhaa, tarjontaa ja valtion roolia korostavat, fasistiperinteitä jatkavat puolueet eivät ole olleet yhtä vetovoimaisia kuin uudet, vapaita markkinoita ja maahanmuuttovastaisuutta kannattavat puolueet. Kaikkein menestyneimmillä puolueilla on kuitenkin laajempi kuin pelkkään rotuasiaan keskittyvä puolueohjelma ja agenda.

1990-luvulla tutkijoiden keskuudessa yleistyi ”poliittinen mahdollisuusrakenne” äärioikeiston nousua selittävänä mallina. Tämä teoria tutkii puolueiden tekojen ja ohjelmien lisäksi poliittisten instituutioiden avoimuutta nousevia puolueita kohtaan.

Poliittisen mahdollisuusrakenteen mukaan äärioikeisto menestyy erityisesti silloin, kun valtapuolueet sijoittuvat keskustaan ja epäonnistuvat äänestäjäkunnan tyytymättömyyteen vastaamisessa. Äärioikeiston suosion nousuun ovat vaikuttaneet maahanmuuttovastaisuuden lisäksi Euroopan unionin vastustuksen lisääntyminen.

Tämä on osasyy perussuomalaisten vaalimenestykseen keväällä 2011. Maahanmuutto ja yhteiskunnan eriarvoistuminen olivat lahjusskandaaleissa ryvettyneiden valtakunnan pääpoliitikoiden lisäksi suurin syy valtapuolueiden – erityisesti keskustan – menestymättömyyteen ja äänten kanavoitumiseen osaksi kriittisille perussuomalaisille. Kritiikki on osoittautunut osin populistiseksi ääntenkalastelustrategiaksi.

Yksilötasolla demografiset ja sosioekonomiset tekijät ja asenteet, kansallisella tasolla maahanmuutto, taloudellinen tilanne ja poliittiset instituutiot vaikuttavat äärioikeiston suosioon ja sen nousuun. Esimerkiksi **Alan Kessler** ja **Gary Freeman** pitävät äärioikeiston euroopanlaajuisen suosion tärkeimpinä syinä tyytymättömyyttä politiikkaan maahanmuuttovastaisten asenteiden lisäksi. Monet tutkijat ovat kuitenkin osittain tyytymättö-

miä laajoihin, vertaileviin tutkimuksiin ja niiden selityksiin äärioikeiston kannatuksesta.

Marcel Lubbersin tutkimuksen mukaan itsetyöllistävät, työttömät ja vähemmän koulutetut kannattavat useammin äärioikeistoa. **Jocelyn Evansin** ja **Gilles Ivaldin** mukaan myös työväenluokan keskuudessa kannatus on nousussa. **Piero Ignazi** puolestaan puhuu maakohtaisissa tutkimuksissaan radikalisoitumisesta ja proletarisoitumisesta ja ehdottaa, että jälkiteollinen aika suosii äärioikeistoa.

Äänestäjäkunnan asenteita selvittävissä tutkimuksissa on lisäksi havaittu miesten kannattavan äärioikeistoa yleisemmin kuin naisten. Nuoremmat, vähemmän perinteisiin puolueisiin kiinnittyneet äänestäjät, joiden asema työmarkkinoilla ei ole vielä vakiintunut, kannattavat useammin äärioikeistoa. Tyytymättömyys politiikkaan kanavoituu protestipolitiikaksi, jossa äänestäjät valitsevat vakiintuneiden puolueiden sijasta niiden vastaisia puolueita.

Kessler ja Freeman tutkivat eurobarometrin avulla äärioikeistolaisten puolueiden suosiota erityisesti vaalivuosina 1988, 1994, 1997 ja 2000. Tutkimuksessaan he keskittyvät suosion kehitykseen erityisesti Itävallassa, Belgiassa, Tanskassa, Ranskassa, Saksassa, Italiassa ja Alankomaissa vertaamalla yksilötason asenteita poliittisiin, taloudellisiin ja demografisiin olosuhteisiin. Yleistä yhteiskunnallista ilmapiiriä kuvaavat tilastot ovat peräisin OECD:ltä.

Tulokset vastaavat iän, sukupuolen ja koulutuksen osalta odotuksia: äärioikeiston äänestäjäkunta koostuu nuorista, vähemmän koulutetuista miehistä. Yrittäjinä toimivat työväestön edustajat tukevat myös useammin äärioikeistoa. Fyysisen työn tekijät eivät kuitenkaan yleisesti kannata äärioikeistoa. Tarkkaa selitystä tälle ei löytynyt, mutta Kessler ja Freeman arvelevat, että fyysisen työn tekijät voivat pitää äärioikeiston retoriikkaa vetoavana, mutta eivät pidä näitä puolueita kenties yhtä luotettavina kuin hallituspuolueita.

Poliittinen tyytymättömyys ja maahanmuuttovastaisuus korreloivat myös Kesslerin ja Freemanin mukaan äärioikeiston kannatukseen. Maahanmuutto aiheuttaa huolta sen mahdollisista sosiaalisista ja poliittisista seurauksista. Kaiken kaikkiaan poliittinen tyytymättömyys ja maahanmuuttovastaisuus ovat sosioekonomisia ja demografisia syitä merkittävämpiä selittäviä tekijöitä äärioikeiston suosiolle.

TYÖTTÖMYYS VAIKUTTAA POPULISTISTEN PUOLUEIDEN KANNATUKSEEN VAIN SILLOIN, KUN MAASSA ON SUURI MÄÄRÄ MAAHANMUUTTAJIA.

Työttömyyden ja äärioikeiston kannatuksen välillä sen sijaan ei ole vastaavaa yhteyttä. Kansallinen työttömyys vaikutti itse asiassa vähentävän äärioikeiston suosiota. Kesslerin ja Freemanin löydökset kansallisen taloudellisen tilanteen vaikutuksesta äärioikeiston suosioon jäivät kuitenkin osin kesken, silä äärioikeiston suosion selittämiseen tarvitaan lisää selittäviä tekijöitä. Erityisesti työttömyyden suhde äärioikeiston suosioon vaatii lisätarkastelua epäjatkuvuutensa vuoksi.

Matt Golder on tarkastellut artikkelissaan työttömyyden, maahanmuuton ja vaali-instituutioiden yhteyksiä äärioikeiston kannatukseen. Hän toteaa, että on epäselvää, johtuuko kannatus esimerkiksi siitä, että äänestäjäkunta kokee maahanmuuttajat uhkana omalle hyvinvoinnilleen tai kansalliselle identiteetilleen tai elämälle yleensä.

Golder käy läpi tutkimuksia, jotka selvittävät tilastollisin menetelmin äärioikeiston suosiota. Suurin osa tutkimuksista perustuu tosin yhden maan dataan, jolloin monet Euroopan maat, kuten Suomi, Irlanti ja Portugali puuttuvat usein analyyseistä, vaikkakin Golderin tutkimus kattaa peräti 165 vaalit 19 maassa vuosien 1970 ja 2000 välillä.

Analyysissään Golder havaitsee kolme perustelua maahanmuuton, työttömyyden ja vaali-instituutioiden ja äänestyskäyttäytymisen välillä. Materialistisen perustelun mukaan puolueet uskottelevat ihmisille työttömyyden johtuvan maahanmuutosta. Tätä perustelua ovat käyttäneet republikaanit Saksassa ja Kansallinen rintama Ranskassa.

UUSFASISTISILLA PUOLUEILLA ON VANKKA KANNATTAJA-JOUKKO, JOKA ÄÄNESTÄÄ HEITÄ SOSIO-EKONOMISISTA OLOSUHTEISTA HUOLIMATTA.

Le Pen on käyttänyt tunnuslausetta: ”Kaksi miljoonaa maahanmuuttajaa aiheuttavat kahden miljoonan ranskalaisen työttömyyden.” Taloudellisten äänestystutkimusten mukaan taloudelliset olosuhteet vaikuttavat äänestyskäyttäytymiseen. Vasemmistopuolueiden on usein ajateltu kykenevän hoitamaan työttömyyttä paremmin. Tärkein on kuitenkin tietää, mitä äänestäjäkunta pitää syinä korkeaan työttömyyteen.

Ideationaalisen perustelun mukaan ulkomaalaisten määrä lisää äärioikeiston äänestämistä, mutta toisaalta äärioikeistoa kannatetaan myös maissa, joissa ei ole vielä paljon maahanmuuttajia, mutta joilla on naapurimaista tulevan muuttovirran vuoksi paine vastaanottaa lisää maahanmuuttajia. Esimerkiksi itävaltalainen Vapauspuolue ja italialainen Pohjoinen liiga ovat ottaneet 1980–1990-luvuilla maahanmuuton yhdeksi aiheekseen ja menestyneet vaaleissa paremmin.

Kolmas eli välineellinen perustelu nojaa siihen, että maiden tietynlaiset vaali-instituutiot vaikuttavat äärioikeistolaisten puolueiden mahdollisuuksiin saavuttaa päämääränsä: äärioikeistopuolueiden on saavutettava tietty prosenttimäärä äänistä saavuttaakseen samalla poliittista vaikutusvaltaa. Ne ovat menestyneet paremmin suurilla äänestysalueilla. Lopputulos riippuu kansallisesta vaalijärjestelmästä: esimerkiksi Saksassa puolet paikoista määräytyy paikallisesti, toinen puoli kansallisesti, Kreikassa paikat määräytyvät paikallisen, alueellisen ja kansallisen äänestystuloksen mukaan.

Populismi käsitteenä on Golderin mielestä hyödyllinen, koska se erottaa puolueet valtavirtapuolueista. Populismilla hän viittaa näiden puolueiden kansaan vetoavuuteen ja järjestelmänvastaisuuteen, haluun kyseenalaistaa vallassaolevat eliitit ja valtasuhteet.

Tilastoista selviää, että suurilla vaalipiireillä on enemmän merkitystä populistisille puolueille, kun taas niiden vaikutus uusfasistisiin puolueisiin on alle puolet. Työttömyydellä ja maahanmuutolla oli enemmän vaikutusta populististen puolueiden menestykseen. Tilastot antavat olettaa, että suurempi työttömyysaste vähentää uusfasististen puolueiden suosiota.

Materialistinen perustelu ei kaiken kaikkiaan näyttänyt pätevän uusfasistisiin puolueisiin. Sosioekonomiset olosuhteet, kuten työttömyys ja maahanmuutto, vaikuttavat vain vähän tai eivät ollenkaan uusfasististen puolueiden kannatukseen.

Työttömyys taas vaikuttaa populististen puolueiden kannatukseen vain silloin, kun maassa on suuri määrä maahanmuuttajia. Ideationaalinen perustelu, eli suuremman maahanmuuttoasteen populististen puolueiden suosiota lisäävä vaikutus työttömyysasteesta huolimatta, sai tukea. Maahanmuutolla oli suurempi vaikutus populististen puolueiden suosioon maissa, joissa vaalipiirit olivat suurempia. Maahanmuuttajien suuri määrä lisäsi populististen puolueiden suosiota maissa, joissa oli käytössä suhteellinen vaalijärjestelmä.

Laittomien maahanmuuttajien puuttuminen vääristää yleisiä tuloksia jonkin verran. Esimerkiksi Kreikka vastaanottaa keskimäärin 250 000–500 000 laitonta maahanmuuttajaa vuosittain. Lisäksi tuloksiin vaikuttaa Luxemburgin väestön poikkeuksellinen rakenne. Maahanmuuttajia on ollut siellä yli 20, parhaimpina vuosina yli 30 prosenttia. Kaikkia puolueita ei voi myöskään ongelmattomasti kutsua joko populistisiksi tai uusfasistisiksi. Ongelmaan törmätään esimerkiksi Hollannin keskustademokraattien kohdalla.

Golderin tilastollisten selvitysten tärkein anti on, että työttömyysaste ja maahanmuuttajien määrä vaikuttavat populististen, eivät uusfasististen puolueiden suosioon. Vaikuttaa siltä, että uusfasistisilla puolueilla on vankka kannattajajoukko, joka äänestää heitä sosioekonomisista olosuhteista huolimatta.

Työttömyyden vaikutus populististen puolueiden suosioon oli myös ehdollinen ja lisäsi äänisaalista ainoastaan tilanteissa, jolloin maassa oli paljon maahanmuuttajia. Maahanmuuttajien suuri määrä lisää populististen puolueiden suosiota aina, riippumatta työttömyysasteesta. Tutkimustulos on johdonmukainen suhteessa oletukseen ideationaalisen perustelun vaikutuksesta populististen puolueiden suosioon.

Vaali-instituutioiden vaikutusta uusfasististen ja populististen puolueiden suosioon ei ole tutkittu juurikaan ennen Golderia, ainakaan tutkimuksissa ei ole havaittu vaali-instituution vaikuttavan suosioon. Golderin tulokset ovat toisensuuntaisia: populististen puolueiden suosio tuntuu lisääntyvän suurissa vaalipiireissä ja silloin, kun ylempiä edustajanpaikkoja on enemmän.

Golderin mielestä tämän yhteyden löytymisen pitäisi lisätä tutkimusta, joka analysoi vaali-instituution vaikutuksia populistisiin puolueisiin. Golder ehdottaa, että seuraavaksi vaali-instituutioiden vaikutuksia voisi tarkastella maittain ja maiden välillä, jotta ymmärrys vaalipiirien koon merkityksestä edelleen lisääntyisi. Y

Syvenny ennakkoluulottomasti

Ydin on lehti niille, joille väkivallattomuus ja vastuu maailmasta ovat intohimo. Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Ydin seuraa maailmaa ennakko-luulottomalla asenteella, kriittisyydellä ja asioihin syventyen.

TULOKSENA ON SATA SIVUA AJANKOHTAISTA ASIAA.

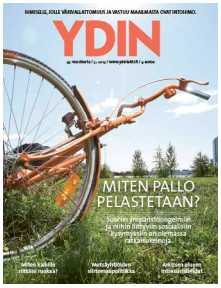

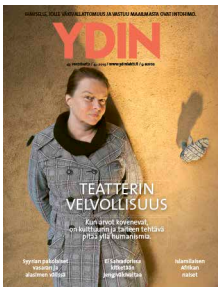

Tilaa Ydin paperilehtenä kotiin kannettuna tai Appstoresta digiversiona omalle iPadille. Paperilehden

- vuositilaus 35 € (sis. alv 10 %),
- kestotilaus 28 € (sis. alv 10 %),
- alennettu hinta opiskelijoille ja työttömille 20 € (sis. alv 10 %).

Tablettilehden kestotilaus maksaa 21,99 € (sis. alv 24 %), ensimmäinen numero ilmaiseksi!

YTIMEN LÖYDÄT IPADILLA OSOITTEESTA APPSTORE.COM/YDIN

WWW.YDINLEHTI.FI

ASEITA MAAILMAN PARANTAMISEEN

Jarmo Pykälä: SUOMALAINEN ASEKAUPPA
Perusteos, joka kertoo suomalaisesta asekaupasta niin politiikan, talouden ja maanpuolustuksen kuin asevalvonnan näkökulmista.

Liisa Liimatainen: SAUDI-ARABIAN TOISET KASVOT – ROHKEITA NAISIA JA KYBERNUORIA
Kirjassa kymmenet naiset, nuoret ja itäisen energialäänin shiiavähemmistön edustajat kertovat, mikä on heidän tavoittelemansa toisenlainen Saudi-Arabia.

Tarja Tuovinen: HIKEÄ, KYYNELEITÄ JA SIDEHARSOA
Hyvin henkilökohtainen tilitys sairaanhoitajan kokemuksista maailman kriisipesäkkeissä. Päiväkirjamerkinnät piirtävät rosoisen kuvan avustustyön arjesta Palestiinassa, Sudanissa, Afganistanissa ja Sri Lankassa.

PYSTYKORVAKIRJA

Tilaa: 050 358 1441 tai www.rauhanpuolustajat.org/kauppa

LIKE

Ydinkokemus

KIRJOJA, ELOKUVAA, TEATTERIA, MUSIIKKIA: TARJOLLA KOKO KIRJO TAIDETTA, JOKA SYNNYTTÄÄ KOKEMUKSIA.

82 ARJA ALHO Kun Suomi-neito Eurooppaan lähti / **84 RIITTA OITTINEN** Lokaali ja globaali mallinukke / **86 KALEVI SUOMELA** Miksi fasismi lumosi? / **89** Kirja-arviot / **92** Levyt / **93 KIRSI KOIVUPORRAS-MASUKA** Pitkä tie vapauteen / **94 PERTTI JOENNIEMI** Kybersota: sota ilman sotaa? / **96 HANNU REIME** Federalismi ja eurooppalainen ”identiteetti” / **98** Pala historiaa

Kun Suomi-neito Eurooppaan lähti

Kirjoittaja Arja Alho Sarjakuvat Jouko Innanen ja Terho Ovaska

1990-luvulla ehti tapahtua paljon. Vaikka maantiede ei muuttunut, poliittinen ympäristö muuttui. Neuvostoliitto romahti, Suomesta tuli EU:n jäsen.

Länsi-integraatio oli tapahtunut aikaisempina vuosikymmeninä varovaisin ja pienin askelin. Suomi oli tehnyt sopimukset Eftan (1961) ja EEC:n (1973) kanssa.

Helsingin Sanomien silloinen politiikan toimituksen esimies **Unto Hämäläinen** kirjoitti *Ajankuvat*-teoksen artikkelissaan: ”Voi sanoa, että Suomen kohtalo ratkaistiin joulukuussa 1991 samoina päivinä kahdessa kaupungissa, Minskissä ja Maastrichtissa. Minskissä päädyttiin historialliseen muutokseen… Suomen rajanaapuriksi tuli presidentti Boris Jeltsinin johtama Venäjä.”

”Maastrichtissa puolestaan Euroopan yhteisön jäsenmaat pääsivät yksimielisyyteen valtioliiton yhteistyön syvenemisestä ja laajenemisesta muutamalla maalla.”

Keväällä 1992 eduskunta teki päätöksen hakea EU:n jäsenyyttä. Suomen piti kiirehtiä Brysselin junaan. Ruotsi ja Itävalta olivat ehtineet ensin. Mahtuisiko Suomi mukaan?

Pilapiirrokset kuvaavat 1990-luvun yhteiskunnallisen ilmapiirin muutoksia, odotuksia ja pelkoja. Niistä koottiin kirja *Ajankuvat* juhlistamaan Suomen ensimmäistä EU-puheenjohtajuuskautta heinäkuussa 1999. Noin 500 piirroksen joukosta valikoitui 88 kuvaa sekä kirjaan että maata kiertäneeseen näyttelyyn. *Ydin* esittelee niistä kaksi.

Lama-Suomelle oli tärkeää saada maahan investointeja ja sitä kautta työtä suomalaisille. **Jouko Innasen** pilapiirroksessa *Länsi-Savossa* (12.10.1994) näkyy usko ja epäusko.

Innanen aloitti alunperin arkkitehtiopinnot, mutta siirtyi jo 1980-luvun lopulla freelanceriksi. Mikkelissä asuvan Innasen pilakuvia julkaistaan muun muassa *Iltalehdessä*, *Turun Sanomissa* ja *Länsiväylässä Länsi-Savon* ohella. Innanen tekee pilapiirrosten lisäksi myös kuvituksia.

Terho Ovaskan pilapiirros on vuodelta 1997. Ovaska teki pilapiirroksia ensin *Uudelle Suomelle* ja sittemmin *Helsingin Sanomille*, josta hän eläköityi 2005. Ovaska on julkaissut

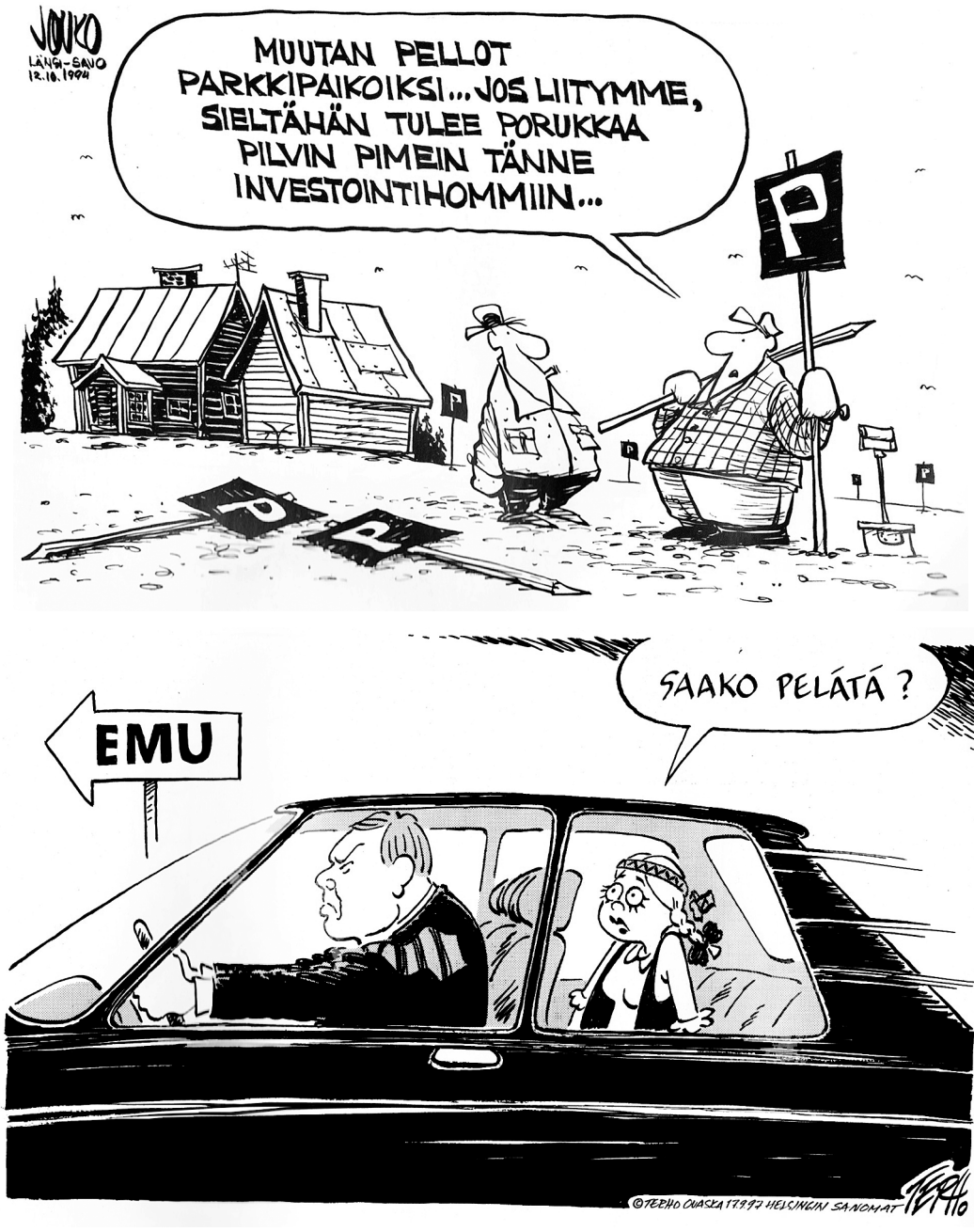

muun muassa Unto Hämäläisen kanssa kirjan *Lännettymisen lyhyt historia – Suomen tie yya:sta Emuun* (1998).

Pääministeri **Paavo Lipponen** ajoi voimakkaasti Suomen jäsenyyttä Euroopan raha- ja talousliitossa. Suomen piti liittyä EMUun ensimmäisten joukossa ja olla näin kaikkien pöytien äärellä ja kaikissa ytimissä. Ovaska tiivistää kuvassaan hyvin päällimmäiset tunnot liian nopeista muutoksista.

Ajankuvat-teoksen julkaisivat Keskuskauppakamari ja World Trade Center Helsinki. Y

Lokaali ja globaali mallinukke

Kirjoittaja Riitta Oittinen

Manneken Pis -patsas on yksi Brysselin tunnetuimpia nähtävyyksiä. Alle metrin mittainen veikeä pissapoika edustaa aivan toisenlaista veistoskulttuuria ja historiapolitiikkaa kuin suurmiehiä tai nationalismia pönkittävät muistomerkit.

Vettä pissaava patsas ei ole vain turistikohde. Manneken Pisiä käytetään myös eräänlaisena mannekiinina, jolle eri intressiryhmät voivat pukea identiteetistään viestiviä vaatekappaleita.

Mitkä tahansa rytkyt eivät kelpaa, vaan niiden käyttöönotto vaatii virallisen raadin hyväksynnän. Pukemisrituaalia hallinnoi vuonna 1954 perustettu yhdistys Manneken Pisin ystävät, yhdessä Brysselin kaupungin edustajien kanssa.

Keskustan kadunkulmassa sijaitsevalle pronssipatsaalle on vuosisatojen kuluessa kertynyt yli 800 mittojen mukaan ommeltua asua lisävarusteineen. Lahjoitukset tapahtuvat pukemisrituaaleissa, jotka ovat yhdistelmä populaarikulttuuria, virallista ja puolivirallista folklorea ja kitchiä.

Julkisten seremonioiden jälkeen vaateparsi on jonkun aikaa patsaan päällä, jonka jälkeen se siirretään Brysselin kaupunginmuseon Manneken Pisille pyhitettyyn galleriaan. Siellä on kerrallaan esillä satakunta asua, vieri vieressä olevien patsaskopioiden päälle puettuna.

Vuosisatoja sitten Manneken Pisille antoivat pukuja rikkaat ja mahtavat, sittemmin lahjoittajiksi on tullut yhä enemmän yhdistyksiä ja julkisyhteisöjä. Lahjoitukset edustavat monia maita ja erilaisia etu- ja ihmisryhmiä. Pukemisperinteestä ovat esillä sekä kansainvälisyys, nationalismi ja (yltiö)regionalismi että valtiottomia ja kansallisuusrajojen yli toimivia ryhmiä.

Ymmärrettävästi Belgian perinne on esillä runsaahkosti. Yhdysvaltojen lahjoitusten

joukossa on Mikki Hiiri -päähine, Venäjä on pukenut patsaan kosmonautiksi ja Intia maharadjaksi. Suosittuja lahjoituksia ovat olleet perinne- ja kansallispuvut, ja muut kansallisia piirteitä sisältäviksi mielletyt vaatteet.

Edustettuina ovat myös mielikuvitusolennot, urheilulajit, yhdistystoiminta, kansalaisliikkeet ja ammattikunnat. Eturauhassyövästä muistuttavana teemapäivänä patsaan pissakaari säädettiin pelkäksi tiputteluksi. Puolalaisen Solidaarisuusliikkeen 25-vuotisjuhlapäivänä patsaalle vedettiin ylle satamatyöläisen univormu.

Vaikka poliittinen henkilönpalvonta ei ole suosittua, valtiomiehistä **Nelson Mandelalle** on tehty oma Manneken Pis -asu. Siihen kuului minikokoinen Madiba-paita ja harmaa kiharaperuukki.

RIITTA OITTINEN

Patsasta on käytetty myös EU:n prtyössä. Esimerkiksi muutamia vuosi sitten Brysselin turistitoimiston Brussels – your European village -internetsivujen tunnuskuvana oli eurotähtiä komeassa kaaressa pissaava Manneken Pis.

Belgian vuoden 2010 EU-presidenttikauden kunniaksi patsas sai uuden, kultaisin EU-tähdin koristellun puvun. Lahjoitusseremoniaan osallistui Eurooppa-neuvoston tuolloinen puheenjohtaja **Herman Van Rompuy.** Valokuvat tapahtumasta levisivät Kiinaan asti, eikä syynä ollut puheenjohtajan kuvauksellisuus.

Suomi on kartuttanut Manneken Pisin vaatevarastoa innokkaammin kuin muut Pohjoismaat yhteensä. Vappuisin patsas lakitetaan ylioppilashatulla. Varsinaisiin lahjoitusasuihin kuuluvat Nurmijärven kansallispuku (1954), joulupukin nuttu (1984), poliisin univormu (1999), puolustusvoimain soittokunnan univormu (2001) ja Matkailun edistämiskeskuksen 1970-luvulla antama saamenpuku.

Toisenlainen Suomi-kuva oli esillä vuoden 2006 alussa, kun belgialainen For Mother Earth -järjestö puki Manneken Pisin raitapukuun, muistuttamaan aseistakieltäytyjien vankilatuomioista, myös Suomessa.

Pukemistapahtuman yhteyteen suihkulähteeseen oli kiinnitetty banderolli Free Finnish Political Prisoners. Vaikka Suomessa on tapana pitää kirjaa siitä, mitä ulkomaalaiset meistä ajattelevat, sai tämä tempaus niukasti julkisuutta.

Brysselin pitkäaikainen kaupunginjohtaja, sosialistipuolueen **Freddy Thielemans** on korostanut Manneken Pisin symboloivan ajatuksenvapautta. Tässä hengessä kansainväliset järjestöt ovat ottaneet kantaa esimerkiksi ihmisoikeuskysymyksiin: patsas on vaatetettu lapsisotilaaksi, Toimittajat ilman rajoja –järjestön aktiiviksi ja siihen on kiinnitetty köyhyyttä vastustavia tunnuksia.

Kaikkiaan Manneken Pisin viehätys piillee paradoksissa. Patsas on lähtökohtaisesti sympaattinen, mutta yhä uudelleen tyhjä taulu, jolle seuraava käyttäjä voi ripustaa oman sanomansa. Se omaksuu erilaisia identiteettejä leimautumatta mihinkään niistä.

Karnevalistisuutensa vuoksi vaatekokoelmasta syntyy omaleimaisen suvaitsevainen, demokraattinen ja epäaito identiteettien mosaiikki. Manneken Pisin vaatehuoneessa mitä erilaisimpien aatteiden, kansallisuuksien ja ihmisryhmien edustajat ovat esillä tasavahvuisesti.

Mielikuvitusmaailman tapaan esillä on myös asioita, jotka eivät reaalimaailmassa kohtaisi. Vaatehuoneen kokoelma muistuttaa siitä, miten määrittelyjä pakeneva käsite eurooppalainen identiteetti on – ja kuinka Eurooppa on ottanut vaikutteita ja antanut niitä muille. Y

Miksi fasismi lumosi?

Ilman epäilyksen häivääkään Tarmo Kunnaksen *Fasismin lumous* oli yksi merkittävimmistä viime syksynä suomen kielellä julkaistuista tietokirjoista. Samalla se on emeritusprofessorin mestarityö ja voimannäyte.

Kirjoittaja Kalevi Suomela

Tarmo Kunnaksen kiinnostus fasismin tutkimukseen ei ole aivan äskettäin syntynyttä. Jo hänen väitöskirjansa vuodelta 1972 käsitteli kolmen tunnetun ranskalaisen intellektuellin viehtymystä fasismia kohtaan.

Samaan teematiikkaan ovat liittyneet hänen neljä kirjaansa **Nietzschestä,** joista on suomeksi ilmestynyt *Zarathustran varjo* (1981), sekä hänen **Knut Hamsunia** käsittelevät kirjansa vuosilta 2006 ja 2010. Löyhemmin tematiikkaa lienevät kosketelleet myös *Mitä on jäljellä moraalista?* (2002) sekä *Paha: Mitä kirjallisuus ja taide paljastavat pahan olemuksesta* (2010).

Kunnas muistetaan parhaiten Jyväskylän yliopiston kirjallisuuden professorina, toimesta, jota hän hoiti yli 20 vuotta vuosituhannen vaihteen molemmin puolin. Hän on perehtynyt varsinkin Ranskan ja Saksan kirjallisuuteen, ja on ranskalaisen kulttuurin tunnetuksi tekijänä Suomessa saanut eräänlaisen Ranskan kulttuurikonsulin aseman. Edellä mainittujen kirjojen lisäksi hän on kirjoittanut kirjoja myös yleisemmin Ranskan kulttuurista ja osallistunut tästä tematiikasta käytyyn julkiseen keskusteluun.

Fasismin lumous -kirjan alaotsikko on *Eurooppalainen älymystö Mussolinin ja Hitlerin politiikan tukijana.* Alaotsikko on – tietysti ja ymmärrettävästi – pelkistävä. Kaikki kirjassa esitellyt intellektuellithan eivät ilmaisseet tukeaan suoranaisesti näille valtionpäämiehille tai edes heidät valtaan auttaneille puolueille.

Osa heidän referoiduista ja siteeratuista kirjoituksistaan on myös julkaistu ennen kuin nämä poliittiset johtajat nousivat valtaan, jopa ennen kuin heidän puolueitaan edes oli olemassa. Kysymys onkin älymystön fasistiselle ajattelulle antamasta tuesta.

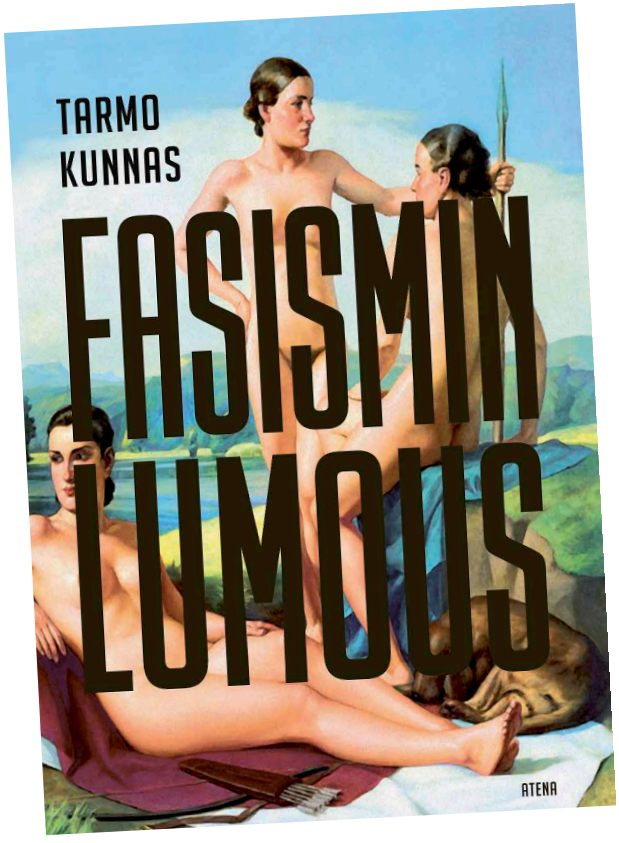

TARMO KUNNAS
FASISMIN LUMOUS
Atena kustannus
2013
600 s.

Tämän päivän näkökulmasta tuntuu uskomattomalta, että 1920- ja 1930-luvuilla intellektuellien fasismille tarjoama tuki oli Manner-Euroopan julkisessa poliittis-filosofisessa kirjallisessa keskustelussa valtavirtaa. Mutta toinen maailmansota ja holokausti olivat vielä näkemättä.

Jälkikäteen ymmärrämme myös, että itse fasismin olemus muuttui ajan edetessä. Selviä katkoksia olivat **Mussolinin** ja varsikin **Hitlerin** tulo valtaan ja sodan puhkeaminen. Jos ensimmäiset katkokset merkitsivät monille hurmaantumisen voimistumista, niin toinen katkos merkitsi jo epäilyn hiipimistä monen mieleen.

Kirjan alussa on lyhyehkö ajan poliittisen historian mieleen palauttava johdanto ja sen jälkeen osin päällekkäin menevä saman mittainen maantieteellinen katsaus fasistisiin liikkeisiin eri puolilla Eurooppaa ja niiden intellektuelleilta saamaan tukeen. Kirjan painavimman pääosan muodostavat 400 sivua fasismin aatemaailman analyysia.

Paljon kertovat jo (tähän valikoimani) väliotsikot: irrationalismin houkutus, järjen itsemurha, myytti totuuden kangastuksena, edistysajatuksen kieltäminen, sosiaalidarvinismi, anti-intellektualismi, uhri-ihanne, viriliyden kultti ja antifeminismi, rahan tyranniaa vastaan, kansakunta ja rotu, antidemokraattiset tendenssit, johtajakultti.

Kunnaksen tekemä fasismin aatemaailman analyysi ei ole sen paremmin politologisessa kuin filosofisessakaan merkityksessä tiukan analyyttista erittelyä, vaan lukuisia eurooppalaisia kirjailijoita ja julkisen elämän vaikuttajia siteeraava ja referoiva suuri kollaasi siitä, miten fasistiset intellektuellit ja fasismin sympatisoijat kirjoittivat tuon aatteen erilaisista teemoista.

Kärsivälliselle lukijalle kollaasi tarjoaa ajankuvaa parhaimmillaan, sekä paljon ymmärrystä fasismin olemuksesta.

Mutta jos lukija on kiinnostunut siitä, mikä oli (tai on) fasistisen ajattelun ydin, tai jos hän hakee vastausta kysymykseen, miksi fasistinen ajattelu sai maailmansotien välisenä aikana niin vahvan kannatuksen kuin se sai, niin antaako kirja vastauksen näihin kysymyksiin? Kyllä ja ei.

Suuren kollaasijaksonsa alussa Kunnas yrittää päästä kiinni siihen, miten fasistiset intellektuellit ymmärsivät politiikan käsitteen. Hän referoi muun muassa italialaista **Gabriele d'Anunziota,** jolle politiikka ei ollut ”yhteisten asioiden hoitoa”, vaan draamaa, jolla oli oma kauneutensa ja tyylinsä.

Vielä hätkähdyttävämpi on futuristi **Marinettilta** otettu sitaatti, jossa tämä ylistää sodan kauneutta, koska se ”rikastuttaa kukkivan kedon konekiväärien tulisten orkideoiden ympärillä” ja luo ”tankkien, geometristen lentokonemuodostelmien, palavien kylien savuspiraalien ja paljon muun arkkitehtuuria”. Politiikka on siis näytelmää, draamaa, vieläpä sellaista, jonka näkeminen tuottaa ylevöittävää esteettistä mielihyvää.

Tämän päivän fasistologeista ehkä merkittävin, englantilainen **Roger Griffin,** määrittelee fasismin äärinationalistiseksi vallankumousideologiaksi, jolla on pakko(mielteenä) toteuttaa kansakunnan uudestisyntyminen puhdistamalla se vieraista elementeistä.

Määritelmä tulee ymmärrettäväksi, jos käsitämme, että ideologian omaksuneet kokevat politiikan draamana. Oleellisen lisäymmärryksen draaman näkökulman keskeisyyteen tarjoaa saksalainen oikeusfilosofi **Carl Schmitt,** jolle politiikan olemuksen ymmärtämisessä oleellisinta oli nähdä se vihollisuuksina.

Modernisaatio on ollut teknologisen kehityksen liikkeeseen saattama – aluksi hidas, myöhemmin valtavasti kiihtynyt – yhteiskunnallinen prosessi. Anien régimen staattisen elämänmuodon syrjäyttäminen edellytti liberalismin poliittisen filosofian yleistymistä. Näin modernisaatio tuli merkitsemään kahta asiaa: teollista vallankumousta ja demokratian aatteen tunkeutumista poliittiseen ajatteluun.

Teollinen vallankumous taas merkitsi kahden uuden yhteiskuntaluokan, porvariston ja proletariaatin, syntyä. Proletariaatin synty puolestaan merkitsi sosialistisen ajattelun ja politiikan syntymistä liberalismin poliittisen taloustieteen haastajaksi.

Ancien régimen aikana politiikka oli useimpien ihmisten näkökulmasta katsoen näytelmää, draamaa. Se ei voinut olla muuta. Sen sankareihin saattoi samaistua, mutta siihen ei voinut itse osallistua. Osallistuvan kansalaisuuden ajatus on modernisaation tuote.

Näin katsoen fasismi, vaikka sen piirissä olikin myös teknologisen modernisaation ihailua ja sen myötä tavoiterationaalista ajattelua, oli pohjimmiltaan sopeutumattomuutta osallistuvaa kansalaisuutta edellyttävään modernisaation poliittiseen kulttuuriin. Se oli siis romanttista ja taantumuksellista ajattelua.

On tavallaan paradoksaalista, että sama Ranskan vallankumous, joka sysäsi liikkeelle poliittisen kulttuurin demokratisoitumisprosessin, antoi vahvan sysäyksen myös nationalismin nousulle. Ihminenhän oli kansalainen valtiossa. Valtiosta, kansakunnasta ja sen johtajasta tuli kuitenkin fasismin näyttämöllisestä perspektiivistä katsoen samaistumisen kohteita ja draaman toimijoita – mutta ilman osallistuvaa kansalaisuutta.

Griffinin määritelmän rinnalle onkin syytä nostaa se ymmärrys, että fasismi on sopeutumattomuutta modernisaation edellyttämään demokratiaan, kansainvälisyyteen ja globalisaatioon, sekä ihmisiä universaalisti velvoittavan yhteisen normiston rakentamisen tarpeeseen.

Tarmo Kunnas on tehnyt suurtyön. Toivottavasti sitä ei lueta vain ajankuvana. Se antaa paljon sytykettä myös tämän päivän poliittisen kulttuurin pohdiskeluun. Y

KEITOS KASVISRUOKAA JA TARINOITA

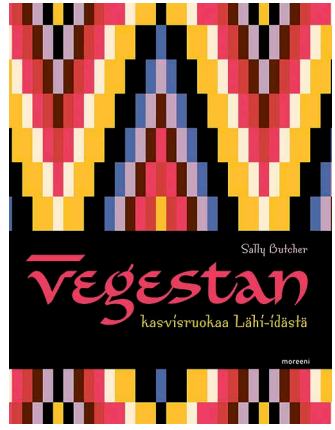

Sally Butcher
VEGESTAN: KASVISRUOKAA LÄHI-IDÄSTÄ
Moreeni 2012
272 s.

SALLY BUTCHER pitää iranilaisen miehensä kanssa Persepolis-nimistä ruokakauppaa Lontoossa. Hänen esikoisteoksensa *Persia in Peckham* (2007) oli humoristinen keitos, jossa yhdistyivät liikkeenhoidon arki ja Lähi-idän kulttuuria koskevat henkilökohtaiset havainnot, ruokaohjeita unohtamatta.

Myös *Vegestanissa* reseptejä taustoitetaan lyhyillä kertomuksilla ja tietoiskuilla: katukeittiöitä käsitellään pari sivua, samoin vanhaa tarinaa siitä, miten munakoiso sai lakkinsa. Spontaanin rupatteleva ilmaisutapa ihastutti minua ensimmäisessä kirjassa, mutta toisen kohdalla se alkoi kyllästyttää. Vai toimiiko tarinoiva tyyli vain luontevammin englanniksi kuin suomeksi?

Monet Vegestanin resepteistä ovat vegaanisia, joskin juustoa ja munaakaan ei varsinaisesti kaihdeta. Suomennetun kirjan saama palaute on ollut pääsääntöisesti myönteisiä, olipa kyseessä Punk in Finland -keskustelupalsta tai *Kirkko&kaupunki*.

Yuki Sugiuran runsaahko värikuvitus keskittyy valmiisiin annoksiin. Ratkaisu on tylsähkö, ottaen huomioon kirjan laajan katseen ja Lähi-idän tuotteita myyvien tahojen ja raaka-aineiden villin visuaalisuuden.

Hyvä kuvitus on kustannuskysymys, mutta ehkäpä olisi kannattanut satsata edes muutamaan otokseen vaikka tyypillisestä nurkkakaupasta tai ruokailutilanteesta. Ne olisivat antaneet kontekstia. Lisäksi joidenkin keittiövälineiden tai prosessien kuvaaminen olisi hyödyttänyt aloittelevia kokkaajia.

Teksti on paikoin suuripiirteistä, joten lisätiedoista kiinnostuneiden kannattaa turvautua muihinkin lähteisiin. **Y**

Riitta Oittinen

HYVÄ KUVITUS ON KUSTANNUSKYSYMYS, MUTTA OLISI KANNATTANUT SATSATA EDES MUUTAMAAN OTOKSEEN VAIKKA TYYPILLISESTÄ NURKKAKAUPASTA.

Gabriel Milesi
LE ROMAN DE L´ EURO
Hachette litteratures, 1998
325 s.

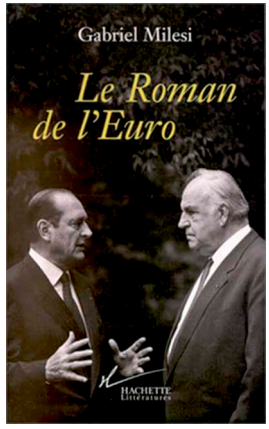

Euron esivaiheiden taistelukentällä

”VÄÄJÄÄMÄTTÄ näyttämön etualalle nousee kaksi miestä, joista voi kateellisena kirjoittaa, kaksi miestä, jotka jättävät merkkinsä tämän vuosisadan loppuun: **Helmut Kohl** ja **Francois Mitterrand.** ”

Näin aloittaa 325-sivuisen teoksensa *Le Roman de l´ Euro* esipuheen ranskalainen **Gabriel Milesi,** Europe1-kanavan taloustoimituksen päällikkö.

Milesillä on ollut kirjaa tehdessään loistavat lähteet. Hän käyttää laajasti hyväkseen keskustelunpätkiä ja sitaatteja. Esimerkkinä käy kohtaus Madridissa, joulukuun puolivälissä 1995, jolloin ´lapsi´ sai lopulta nimen. Espanja oli puheenjohtajamaana ja **Felipe Gonzáles** avasi yllättäen keskustelun nimestä, kun kiistely yhteisvaluutan alkamispäivämäärästä oli juuttunut paikalleen. Keskustelu jäi tosin lyhyeksi:

”Olisin halunnut, että tästä olisi voinut vielä kysyä kansan mielipidettä, mutta jos täällä on enemmistö...., sanoi **Jacques Chirac.**

Ei muita huomautuksia, vastasi Gonzáles. Hyvä, yhteistä rahaa siis kutsutaan euroksi.”

Näin Ranska luopui ecusta, johon oli hyvin kiintynyt.

Milesi tuo myös esiin, kuinka Mitterrand oli 10 vuotta aiemmin ottanut tavoitteekseen saavuttaa sopimus rahaliitosta Saksan kanssa . Tähän Kohl oli vastannut: ”Saksan ja Euroopan yhdistyminen ovat saman mitalin eri puolet.”

Ison- Britannian **John Major** puolestaan esitti, että tulevissa yhteisissä rahoissa on oltava toisella puolella heidän kuningattarensa kuva. Huvittavaa, kun maa ei aikonut liittyä mukaan.

Milesin kirjaa lukiessa voi vain ihmetellä kuinka rahaliitto on onnistunut luovimaan kaikista karikoista. Taistelu vahvan frangin puolesta ja saksalaisten vaatiman vakaussopimuksen synnyttäminen oli kovaa. Kaikkein vaikeinta on kuitenkin ollut valita maat, jotka täyttävät kriteerit.

Tiukimmille joutui Italia, sen itse toimiessa EU:n puheenjohtajamaana keväällä 1997. Komission mukaan Italia piti jättää ulos ja **Romano Prodi** suuttui: ”Jos julkaisette nämä luvut, vannon teille, emme tule äänestämään Amsterdamin sopimuksen puolesta. Euroopan yhteisö on kuollut.”

Uhkailu ei auttanut, mutta vuoden päästä Italia oli parantanut vauhtiaan ja kymmenen muun maan mukana hyväksyttiin uuteen euroryhmään vappuna 1998.

Taistelu, joka oli euron esivaiheiden aikana käyty pääasiassa Saksan Bundesbankin ja poliitikkojen välillä, muuttui nyt Euroopan keskuspankin ja poliitikkojen väliseksi voimain mittelöksi siitä, kuinka tiukkaa inflaation vastaisen korko- ja rahapolitiikan tulee olla. **Y**

Juha Kulmanen

Arvio perustuu Juha Kulmasen aiempaan radio-ohjelmaan:
Yle radio 1: Eurooppalaisia puheenvuoroja. Euroromaani. Ranskalaisen Gabriel Milesin teos yhteisestä rahasta, 21.11.1998.

Suvi Keskinen, Jaana Vuori ja Anu Hirsiaho (toim.)
MONIKULTTUURISUUDEN SUKUPUOLI. KANSALAISUUS JA EROT HYVINVOINTI-YHTEISKUNNASSA
Tampereen yliopistopaino, 2012
386 s.

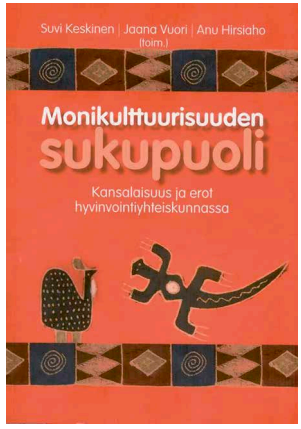

Syväluotaus monikulttuurisuuteen

YHTENÄISKULTTUURIN Suomi laajenee moninaisuuden kirjoon. Kirjassa *Monikulttuurisuuden sukupuoli* valaistaan eri lähtökohdista maahanmuuttajien moninaisuutta.

Kirjan keskeinen teema on etnisten haasteiden kulttuuristaminen, jolloin kulttuuri osoittaa maahanmuuttajan toiseutta, sekä niiden kyseenalaistaminen. Ilmiöiden moniulotteisempi tarkastelu huomioi asukkaiden taloudelliset, sosiaaliset sekä poliittiset tekijät, sillä erityiskohtelu voi muodostua syrjiväksi käytännöksi, jos kulttuuria käytetään etnisen hierarkian luomisessa. Toisaalta kulttuurisensitiivisyyden puute, rasismin ja moninaisuuden huomiotta jättäminen, vaikeuttavat työskentelyä.

Rasismin tunnistaminen ja sen huomioiminen viranomaistyössä on oleellista, sillä sen piilovaikutukset tuottavat ulkopuolisuutta sekä vähentävät luottamusta järjestelmään. Kuitenkin myös moninaisuutta huomioivia työtapoja on kehitetty, kun yhteistyötä järjestöjen ja viranomaisten kesken on lisätty.

Kirjan otsikko rajaa turhaan teemaa monikulttuurisuuden sukupuoleen, sillä kirjan anti on runsaampi kuin näihin eroihin typistyvä. Teoksessa kritisoidaan yhtenäistäviä kulttuurisia malleja, koska siinä tarkastellaan eri kulttuuritaustaisten henkilöiden moninaisia tapoja heidän arjessaan ja puretaan myös maahanmuuttajia koskevia yksioikoisia stereotypioita.

Monikulttuurisuuden sukupuolessa perehdytään Suomen romanien sekä uudempien maahanmuuttaryhmien moninaisuuteen, mutta kirjassa avataan myös yhteiskunnan rakenteita ja siinä esiintyviä ulossulkemisen käytäntöjä.

Teoksesta saa monipuolisen näkemyksen yhteiskunnan rakenteiden heikkouksista ja asiakaskunnan erilaisista lähtökohdista sekä tarpeista. Teos tuo kaivatun ja syvällisen lisän suomalaiseen monikulttuurisuuskeskusteluun. **Y**

Katja Ihamäki

KIRJAN OTSIKKO RAJAA TURHAAN TEEMAA MONIKULTTUURISUUDEN SUKUPUOLEEN, SILLÄ KIRJAN ANTI ON RUNSAAMPI KUIN NÄIHIN EROIHIN TYPISTYVÄ.

1.
Nina Persson
ANIMAL HEART
Lojinx Records 2014

Cardigansin keulahahmo kuulostaa ensimmäisellä sololevyllään ihan **Nina Perssonilta,** mutta lauluäänessä löytyy aavistus käheyttä ja roimasti itsevarmuutta. Kultaiselta 80-luvulta äänimaailmansa ammentava ammattimainen tuotanto hioo särmät raastavan laulun jäädessä sielukkaaksi elementiksi selkeästi etualalle. Taustojen viileys ja Perssonin laulu on mielestäni toimiva kombo, vaikka niiden väliin jää ajoittain liiaksi tilaa. Ajoittaiset yritykset rokata eivät varsinaisesti epäonnistu, mutta aika kesyksi ja tasapaksuksi jää kappalemateriaali. Turvallisuutta irtiottojen sijaan. Y

2.
Mogwai
RAVE TAPES
Rock Action Records 2014

Skotlantilaisen Mogwain uutukainen vie ajatukset avaruuteen saundimaailman puolesta. Levyllä kuulee todella rentoa, mutta samalla harrasta ja seesteistä soittoa. Hyvänkuuloista ja melko rauhallista, verkkaisuudestaan ja yllätyksettömyydestään huolimatta tai siitä johtuen hyväntuuliseksi tekevää musiikkia. Bändi ei päästä itseään täysillä revittelemään, vaan pidättelee hienosti ja keskittyy huolellisesti kokoamaan kerroksia kappaleen keston ajan. Y

Nikkes plättar

Musiikin suurkuluttaja **Niklas Piiparinen** jakaa Ytimen lukijoiden kanssa valikoituja ajatuksiaan äänistä, joihin harrastuksensa parissa törmää.

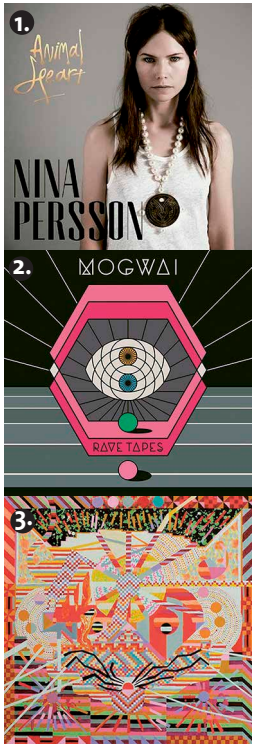

3.
Risto
II
Fonal Records 2013

Neljännellä studioalbumillaan Riston puhekielinen ulosanti on edelleen tuttavallisen kuuloista, mutta sanoitusten tematiikka ja sanavalinnat vievät johonkin turvattomaan paikkaan. Kappaleet ovat herkkiä ja synkkiä, huumori ja leikittely on ahdistettu pieneen nurkkaan. Vierailijat jouhikkoineen ja ”robotiikkoineen” istuvat kokonaisuuteen täydellisesti. Levy jättää kuulijalleen tyhjän, lähes puistattavan olon – ei tee mieli kuunnella mitään vähään aikaan. *Uskotko Jeesukseen Kristukseen* -kappaleen kertosäe soi mukavasti loppuelämän ajan päässä. Y

USKOTKO JEESUKSEEN KRISTUKSEEN -KAPPALEEN KERTOSÄE SOI MUKAVASTI LOPPUELÄMÄN AJAN PÄÄSSÄ.

PRESSIKUVA © 2013 LONG WALK TO FREEDOM (PTY) LTD

MANDELA: PITKÄ TIE VAPAUTEEN
MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM (2013)

- Ohjaaja: Justin Chadwick
- Pääosissa: Idris Elba, Naomie Harris, Tony Kgoroge, Riaad Moosa, Jamie Bartlett,Lindiwe Matshikiza, Deon Lotz, Terry Pheto
- Suomen ensi-ilta: 14.2.2014
- Kesto: 2 h 26 min
- Ikäraja: 12

PITKÄ TIE VAPAUTEEN

JOS on lukenut **Nelson Mandelan** omaelämänkerran *Pitkä tie vapauteen,* ja tuntee pääkohdat Etelä-Afrikan historiasta, ei hiljattain ensi-iltaan tullut Mandela-elokuva tarjoa yllätyksiä. Esiin on nostettu juuri niitä asioita, joita ennalta voisi aavistaa, tosin pari piristävää poikkeusta on mukana, kuten Mandelan suhde ensimmäiseen vaimoonsa **Evelyniin** ja etäiseksi jäänyt suhde omiin lapsiin.

Mielenkiintoista oli kuitenkin huomioida yhteneväiset kohtaukset, kuin mitä nähtiin Ylen viime kesänä esittämässä draamassa **Winnie Mandelasta.** Välillä tulikin jännä deja vu -tunne. Syksyllä on myös ilmestynyt Winnie Mandela -elokuva, jota tähdittävät **Jennifer Hudson** ja **Terrence Howard.** Tämä siis niille, joita teema kiinnostaa laajemmalti.

Mandela: Pitkä tie vapauteen -elokuvan pääroolin esittäjä, brittinäyttelijä **Idris Elba** tekee vaikuttavan suorituksen. Erityismaininnan ansaitsee Elban opettelema Mandela-aksentti, joka kuulostaa varsin aidolta.

Niille, jotka tuntevat Etelä-Afrikkaa ja maan historiaa hyvin, saattaa tämä elokuva maistua liikaa Hollywoodilta, vaikka onkin tunteikas ja vaikuttava kokonaisuus. Päälle liimattu kiilto ja elokuvan musiikki saavat kuitenkin kriittisemmän katsojan välillä kaipaamaan myös synkempiä sävyjä ja rosoista realismia – onhan kyse kuitenkin Etelä-Afrikan apartheidin historiasta ja vapaustaistelusta.

Mandelan henkilön kuvauksessa ollaan ehkä vielä uskollisempia kansainväliselle Mandela-kuvalle, kuin elämänkerrasta esiinpiirtyvälle miehelle. Toisaalta elokuva on tehty alunperin Mandelan 95-vuotisjuhlien kunniaksi ja selkeästi tavoitteena on ollut myös kaupallinen levitys. Ja elokuva onkin kelpo viihdettä, jota kelpaa katsella popcornia maiskutellen.

Voisi myös olettaa, ettei kyseessä ole viimeinen Mandela-filmatisointi, jonka tulemme näkemään. Mielenkiinnolla jään siis seuraamaan, milloin kertojaääni saa ehkä syvempiä sävyjä ja esiin nousee erilaisia näkökulmia pitkän vapaustaistelun tieltä. **Y**

Kirsi Koivuporras-Masuka

PERTTI JOENNIEMI
Kirjoittaja työskentelee tutkijana Itä-Suomen yliopistossa, Karjalan tutkimuslaitoksessa

KYBERSOTA: SOTA ILMAN SOTAA?

Bittien mystisessä maailmassa on runsaasti tilaa mielikuvitukselle. Sinne on yleensä projisoitu unelmia ja toiveita paremmasta tulevaisuudesta, mutta teknologiaan liittyvät pelot ruokkivat myös puheita haavoittuvuudesta sekä uhkista.

Kyberturvallisuus onkin päivän sana. Tähän bittimaailman tarjoamaan mahdollisuuteen on tartuttu hyvin hanakasti tavanomaisten, valtioiden välisten sotien uskottavuuden hiipuessa ja terrorismiin liittyvien uhkakuvien menettäessä kantavuuttaan. Varsin lyhyessä ajassa ajatus kybersodasta on noussut monien maiden suosikkiuhkaksi.

Ajatus kybersodasta nojaa mielikuviin enemmän kuin mihinkään koettuun ja todelliseen. Sen juuret ovat niin vahvasti fiktioiden maailmassa, että todellisuuden ja mielikuvien erottaminen toisistaan kyberuhkien yhteydessä on toivoton tehtävä.

Perusta on viestinnän sekä tietokonepelien maailmassa ja todellisuus on mukana ainoastaan yhtenä fantasian kerrostumana. Todellisuus ei erottaudu mielikuvista. Ero on kadonnut ja juuri tähän itseriittoisuuteen kybersodan asema voimallisena ja vaikeasti vastustettavana uhkakuvana nojaa.

Mutta onko kybersota sotaa sanan tavanomaisessa merkityksessä? Bittien ohjailulla voi tappaa ainoastaan välillisesti ja myös aineellisten vahinkojen tuottaminen on pelkästään yksi mahdollisuus monien muiden joukossa.

Suomen kyberguru **Jarno Limnell** (HS 17.1.) näkee kybervaikuttamisen avaavan uusia mahdollisuuksia. Sillä voi muinaisten kiinalaisten sotataidon mestareiden tapaan tavoitella sodan voittamista ilman taisteluja.

Se mahdollistaa “strategisena kommunikaationa” ja ”kokonaisvaltaisena vaikuttamisena” omien tavoitteiden saavuttamisen ilman

Vanhan turvallisuuspolitiikan maailma voi ennustettavuudessaan, selvärajaisuudessaan ja säännönmukaisuudessaan tuntua huomattavasti turvallisemmalta kuin nyt päälle tunkeva kybertaisteluiden kaoottinen maailma.

fyysistä voimankäyttöä. Kyse on siten jonkinlaisesta korvikesodasta. Kybersota rinnastuu näin alkoholittomaan olueeseen, kahviin ilman kofeiinia tai sähkötupakan nikotiinittomiin sauhuihin.

Se on aikamme tarjoamia nautintoja. Sodan dramatiikka ei vähene, vaikka siitä on lähes tyystin karsittu väkivalta sekä fyysiset haittavaikutukset.

Mutta kybersota tuo keskusteluun myös monia hankalia ja epäsovinnaisia kysymyksiä. Mihin kybersodassa tarvitaan sotilaita ja sotalaitoksia, jos painopiste on tiedon hallinnassa ja fyysinen väkivalta on ainoastaan kamppailun sivujuonne? Onhan bittien maailma leimallisesti osa siviilimaailmaa.

Sotilaallisen ajattelun kannalta olennaisiksi koetut materiaaliset voimasuhteet ja liittoutuminen menettävät merkitystään, kun erot voidaan kompensoida pientenkin toimijoiden ulottuvilla olevilla teknisillä ja tiedollisilla valmiuksilla. Myös alueen puolustus sekä rajojen vartiointi ovat eilispäivää, sillä ne eivät edistä bittimaailman hallintaa.

Kybersotaan liittyvä fiktion ja todellisuuden sekoittuminen merkitsee sitä, että sota on potentiaalisesti läsnä kaikkialla. Sitä ei voi rajata ajallisesti eikä alueellisesti ja siksi se johtaa jatkuvaan poikkeus- ja hälytystilaan.

Samalla kun nautitaan nykyisestä, perinteisesti katsoen syvästä rauhasta, toimitaan ikäänkuin oltaisiin sodassa. Onkin varsin paradoksaalista, että vanhan turvallisuuspolitiikan maailma voi ennustettavuudessaan, selvärajaisuudessaan ja säännönmukaisuudessaan tuntua huomattavasti turvallisemmalta kuin nyt päälle tunkeva kybertaisteluiden kaoottinen maailma. Y

HANNU REIME
Kirjoittaja on vapaa toimittaja ja kirjoittaja. Ennen eläkkeelle siirtymistään hän työskentenli yli 40 vuotta Ylen radiouutisissa pääasiassa ulkomaantoimittajana.

FEDERALISMI JA EUROOPPALAINEN ”IDENTITEETTI”

Jokin aika sitten kirjoitin tässä lehdessä eurooppalaisesta federalismista. Totesin, että harva rohkenee julistautua Euroopan liittovaltion kannattajaksi, ja että federalismia arvostellaan oikealta, vasemmalta ja keskeltä.

Federalismi on kuitenkin vain valtiollisen järjestäytymisen muoto. Sitä voi kannattaa täysin vastakkaisin perustein. On mahdollista olla federalisti siksi, että pitää tavoitteenaan kapitalistista suurvaltaa, Eurooppaa, joka yksin tai yhdessä Pohjois-Amerikan kanssa ottaisi takaisin itselleen kuuluvan paikan valtioiden välisessä taloudellisessa kilpailussa.

Mutta federalismia voi kannattaa myös vasemmalta tulevin, sosialistisin perustein. Euroopan kehitys kohti liittovaltiota helpottaisi palkkatyöläisten demokraattista järjestäytymistä kansainvälisellä tasolla pääoman diktatuuria vastaan. Kapitalismihan toimii joka tapauksessa ylikansallisesti, vaikka sen yksiköt – konsernit, pankit ja muut liikeyritykset – ovatkin ankkuroituneet omiin isänmaihinsa.

Euroopan unionin tulevaisuudesta käytävää keskustelua hämmentää se, että federalismi

Ehkä onkin niin, että kapitalistinen tuotantotapa onkin suurin este federalistisen Euroopan syntymiselle.

niin usein samaistetaan vastakohtaansa, yhtenäisvaltioon. Tosiasiassa federalismi päinvastoin merkitsee päätöksenteon hajauttamista, ei keskittämistä.

Federalismin perusajatukselle on EU-slangissa annettu oma nimi, subsidiariteettiperiaate. Sanahirviön suomenkielinen vastine, läheisyysperiaate, antaa paremman kuvan siihen sisältyvästä yksinkertaisesta ajatuksesta: päätökset on tehtävä niin alhaalla kuin mahdollista ja niin ylhäällä kuin välttämätöntä.

Läheisyysperiaatteen toteutumisen esteenä pidetään usein EU:n omia direktiivejä, joiden säätäjät ovat byrokraattisen mekaanisesti unohtaneet sen, kuinka paljon jäsenmaat eroavat toisistaan. Kritiikissä on tietenkin perää, mutta kapitalismi itsessään rikkoo läheisyysperiaatetta paljon räikeämmin kuin EU-byrokratia konsanaan.

Voidaanko läheisyysperiaatteen mukaisena pitää esimerkiksi sitä, että ranskalainen suuryhtiö on mukana hoitamassa Helsingin seudun liikennettä? Tai sitä, että monikansalliset ”terveystalot” paikkaavat rapautuvaa julkista terveydenhuoltoa, muun muassa täällä Suomessa?

Ja toisaalta, eikö olisi sekä järkevämpää, että läheisyysperiaatteen ja federalismin hengen mukaista hoitaa kansainvälinen liikenne keskitetysti? Kuljetuksia voitaisiin ympäristöperustein siirtää yhä enemmän rautateille ja supistaa kaoottista lentoliikennettä ja sairaisiin mittoihin paisuneita rekkakuljetuksia moottoriteillä.

Ehkä onkin niin, että kapitalistinen tuotantotapa onkin suurin este federalistisen Euroopan syntymiselle. Kun kaikki ideologia ja propaganda riisutaan pois, jää kapitalismista jäljelle vain yksi periaate: rikastu ja kasaa itsellesi niin paljon rahaa kuin mahdollista.

Kenties federalismin periaatteet voivat toteutua vasta Euroopan sosialistisissa yhdysvalloissa. Mutta jo sitä ennen kannattaisi Euroopan vasemmiston tarkistaa suhtautumistaan maanosamme yhdentymiseen ja federalismiin ja esittää oma positiivinen ohjelmansa niiden puitteissa.

EU-asioiden kommentaattori **John Palmer** pitää myönteisenä merkkinä sitä, että eurokriisistä eniten kärsineen Kreikan suurin oppositiopuolue Syriza on kasvavan kannatuksensa myötä ryhtynyt ajamaan talouspolitiikan muuttamista koko EU:ssa. Radikaalivasemmistolainen Syriza ei turvaudu halpahintaiseen kansankiihotukseen eikä vaadi luopumista eurosta ja eroamista EU:sta.

Palmer huomauttaa, että kyynisessä kansainvälisessä finanssimaailmassakin ymmärretään, ettei eteläisen Euroopan kuristaminen voi jatkua loputtomiin. EU kokonaisuutena ajautuu suuriin vaikeuksiin, jos komissio, keskuspankki ja Saksan hallitus yhdessä tukahduttavat heikoimpien jäsenten talouden.

Kirjoitin otsikossa olevan identiteetti-sanan lainausmerkkeihin kahdesta syystä. Ensinnäkin, termiin sisältyvä käsite on niin epämääräinen, että sen käyttö pikemminkin hämärtää kuin selventää asioita. Identiteetillä voidaan viitata melkein mihin tahansa keskinäiseen samaistumiseen.

En usko minkään kaikenkattavan eurooppalaisen identiteetin olemassaoloon. Eurooppa koostuu kymmenistä kansallisuuksista, joiden rajat eivät nekään ole täsmällisiä, mutta jotka kuitenkin voidaan jollakin tavoin erottaa toisistaan. Tärkein kansallisuustekijä Euroopassa on kieli.

Euroopassa puhutaan kymmeniä eri kieliä, joista 24 on luokiteltu EU:n virallisiksi kieliksi. Jo nykyisenkin muotoisena EU suojelee paremmin alueellaan puhuttavia vähemmistökieliä kuin monet unionin jäsenmaat.

Niinkin keskeisessä asiassa kuin kielipolitiikassa federalismi on demokraattisempi ja oikeudenmukaisempi järjestelmä kuin kansallinen yhtenäisvaltio. EU-keskustelussa tällaiset asiat unohtuvat tai sitten ne tietoisesti unohdetaan ja korvataan vulgaarilla, taaksepäin katsovalla nationalismilla. **Y**

Hannu Reimen federalismia käsitellyt artikkeli *Federalismin aave* julkaistiin Ydin-lehdessä 3/2012.

PALA HISTORIAA

Ytimen kirjoittajat ovat puuttuneet ajankohtaisiin aiheisiin aiemminkin.

Euroaiheiset helmet

VIIME vuosien aikana *Ytimessä* on julkaistu useita Euroopan unionia ja Eurooppaa käsitteleviä artikkeleita. EU-teeman kunniaksi kokosimme muutaman vanhan helmen liitteeksi, joka on ladattavissa *Ydin*-lehden verkkosivuilla osoitteessa

www.ydinlehti.fi

Takaoven kautta kohti liittovaltiota

EUROOPAN yhdentyminen on usein edennyt nopeimmin kriisien kautta. Euroalueen velkakriisin myötä federalistien unelmat ovat muuttumassa todeksi. Hurjassa vauhdissa sosiaalinen Eurooppa uhkaa jäädä jalkoihin. Euroopan taloudellisen yhdentymisen pääarkkitehteihin kuulunut **Jean Monnet** totesi aikoinaan, että raha on tekevä Euroopan. Monnet piti toisin sanoen yhteistä valuuttaa keskeisenä keinona perimmäisen tavoitteensa, eurooppalaisen liittovaltion saavuttamiseksi. **Y**

Christer K. Lindholm

Euro kriisin syövereissä

YHTEISVALUUTAN kriisi on viemässä euromaita vauhdilla kohti Euroopan Yhdysvaltoja. Inflaatio uhkaa kuitenkin euron tulevaisuutta.

Kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden hulvaton riskinotto ja keskuspankkien liian löysän rahapolitiikan maailmantalouteen 2000-luvun alkuvuosina tuoma valtava ”ylimääräinen” rahamäärä ovat synnyttäneet kaksi dramaattista kriisiä. **Y**

Jyri Raivio

Vastuuton rahaliitto

EUROOPAN talous- ja rahaliitossa on synnynnäinen valuvika. Kyse ei ole yksittäisten maiden vastuuttomuudesta, eikä inflaatio nykyisissä oloissa ole varsinainen uhka.

Euroalueen talouskriisistä käytävässä keskustelussa on ollut etenkin Suomessa vahvan moralistinen painotus. Kriisikeskustelun ensimmäisessä vaiheessa kriisiin ajautuneita euromaita syytettiin ”holtittomasta velkaantumisesta” ja ”vastuuttomasta talouspolitiikasta”. **Y**

Lauri Holappa

Euro on taloutta, työllisyyttä ja hyvinvointia

YDIN tarttui eurokriisiin ja haastoi yliopiston-lehtori Juha Tervalan Helsingin yliopistosta keskustelemaan aiheesta. Tervalan arviot euroalueen kriisistä alleviivaavat huolellisen analyysin tekemisen tarvetta. Ongelmamaiden tukipakettien pitää osua kriisin syihin eikä vain lievittää oireita. **Y**

Arja Alho

Illuusioita, utopioita ja euro-realismia

EUROOPAN yhdentyminen on ollut pitkään pienen valtaeliitin ajama asia, johon demokratian virus ei ole tarttunut. Mutta onko aika jo ajanut tämänlaisen Eurooppa-idean ohi?

Eurooppa on käsitteenä monikollinen: Maantiedettä se ei ole, sillä maisemat, arvot ja elämäntavat ovat samat kahden puolen Uralin. Rajoja sillä ei ole lännessäkään, ulottuuhan euroalue Atlantin taakse Ranskan Antilleille ja Guijanaan, kaakossa Intian Valtamerelle, Réunionin saarelle. **Y**

Erkki Toivanen

TOIMI. OSALLISTU. VAIKUTA.

Miksi kannattaa myös äänestää?

Nuoret haluavat toimia, osallistua ja vaikuttaa. He tekevät sitä ostopäätöksin, osallistumalla kampanjoihin, tykkäämällä ja jakamalla, toimimalla lähiympäristössään.

Äänestäminen vaaleissa on erilaista vaikuttamista. Vaaleilla valitaan päättäjät, jotka päättävät siitä, mihin suuntaan Eurooppa kehittyy ja millaisia EU-lakeja tehdään. Ei ole ”ihan sama”, ketkä valitaan. Siksi kannattaa äänestää.

Euroopan parlamentilla on valtaa enemmän kuin koskaan. Äänestäjällä on valtaa enemmän kuin koskaan.

Äänestäminen on hauskaa, helppoa ja maksutonta. Se vie aikaa vain vähän. Äänestämällä ennakkoon voi suunnitella myös ajankäytön. Äänestämisestä tulee hyvä mieli.

Äänestäjän ei tarvitse olla EU-asioiden erikoisosaaja. Riittää, että on mielipiteitä, arvoja ja asioita, joita haluat varjella tai edistää. Medioista, netistä ja vaalikoneista löytyy paljon tietoa. Jokainen löytää ehdokkaansa.

Toivotamme hauskaa ja jännittävää vaalipäivää!

. E844

M
Itella Oyj

ammattiliitto pro

Ammattiliitto Pro edustaa 130 000:tta yksityisen sektorin palkansaajaa mm. maamme merkittävimmissä teollisuuden ja sen palvelujen, ict- ja viestintäalojen sekä finanssialan yrityksissä. Jäsenemme ovat toimihenkilö-, asiantuntija- ja esimiesasemassa työskenteleviä. Solmimme lähes 60 työehtosopimusta.

Pro on varttitalouden vastavoima, joka puolustaa työtä ja tulosta tekevää ihmistä – Suomen menestyksen tekijää.

Proliitto.fi

Yhdessä vahvempi – arjesta parempi